

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, ФЕБРУАР 2003. ГОДИНЕ
ГОДИНА XIV, БРОЈ 1750

РАЗБУЦАЋУ ТРИБУНАЛ!

УСКОРО НОВЕ КЊИГЕ У ИЗДАЊУ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕДНОГ ПРИМЕРКА ЈЕ 300 ДИНАРА

**ДР ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ У НОВОЈ КЊИЗИ
"ЦИЈИН МАЈОР ГРУЈИЦА СПАСОВИЋ"
О АНТИСРПСКОМ ДЕЛОВАЊУ ГЛАВНОГ
И ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА ЛИСТА "ДАНАС"**

**СТАНКО СУБОТИЋ - ЦАНЕ ЖАБАЦ И НЕБОЈША ЧОВИЋ
НАСТАВЉАЈУ СВОЈЕ КРИМИНАЛНЕ АКТИВНОСТИ О ЧЕМУ ПИШЕ
ДР ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ У ДОПУЊЕНОМ ИЗДАЊУ КЊИГА**

ВЕЛИКА СРБИЈА

ЗЕМУН
ТРГ ПОБЕДЕ 3

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач
Проф. др Војислав Шешел
Главни и одговорни уредник
Синиша Аксентијевић

Заменик главног
и одговорног уредника
Марина Рагуш

Помоћници главног и
одговорног уредника
Елена Божић-Талијан
и Огњен Михајловић

Издање припремиле

Елена Божић-Талијан и Марина Томац
Техничко уређење и компјутерски прелом
Северин Поповић

Унос текста
Весна Марић
Златија Севић

Лектор
Зорица Илић

Секретар редакције
Злата Радовановић

Председник Издавачког савета

Др Ђорђе Николић

Заменик председника Издавачког савета
Др Бранко Надовеца

Издавачки савет

Проф. др Војислав Шешел
Томислав Николић

проф. др Никола Поплашен,
Маја Гојковић, мр Небојша Величковић,
Александар Вучић, Драган Тодоровић,
Мирко Благојевић, Ратко Готди,

Момир Војводић, Стево Драгишић,
Драгољуб Стаменковић,
Гордана Поп-Лазић, Лука Митровић,
др Бранислав Блажић

Штампа

„Етикета“, 20. октобра 2,
11307 Болеч, 011/806-30-28

За штампању

Мирослав Драмлић

Редакција прима пошту на адресу
„Велика Србија“, Трг победе 3,
11080 Земун; рукописи се не враћају

Новине „Велика Србија“ уписане су у
Регистар средстава јавног информисања
Министарства за информације под бројем
1104, од 5. јуна 1991. године.

ЦЕНЕ ОГЛАСА

Цене огласа за издање у сто
хиљада примерака: последња ко-
лорна страна корица 100.000 динара;
унутрашња колорна страна корица
80.000 динара; унутрашња новин-
ска страна 60.000 динара; 1/2 уну-
трашње новинске стране 30.000 ди-
нара; 1/4 унутрашње новинске
стране 15.000 динара; плус порез на
промет.

У ХАГУ ЋУ НАЈБОЉЕ БРАНИТИ СРБИЈУ

Шести отаџбински конгрес Српске радикалне странке биће одржан 22. фебруара, раније него што је планирано због одласка лидера српских радикала у Хаг. Дан касније, у недељу 23. фебруара на Тргу Републике биће организован испраћајни митинг где ће Војислав Шешел да се поздрави са српским патриотима и српским радикалима, пред одлазак у Хаг. Лидер радикала је авионску карту за Хаг резервисао за 24. фебруар.

Актуелна власт просто нуди Војислава Шешела Хашком трибуналу, мада пред очима и ушима домаће јавности тврди да оптужнице нема и да Шешел пласира неистините тврдње како би изазвао немир у безбедносним службама и створио хаос у Србији. Не само да су Ђинђић, Свилановић и Човић обавештени о оптужници Хашког трибунала против др Шешела, него су они ти, који су од Карле дел Понте, уложивши све своје напоре, захтевали подизање оптужнице против Војислава Шешела његово хапшење и уклањање са политичке сцене Србије. „Садашња власт нема правни основ да ме ухапси јер се Закон о сарадњи са Хашким трибуналом не односи на оптужнице које су подигнуте после његовог ступања на снагу“, изјавио је лидер радикала. Ових дана надлежним државним органима највероватније ће бити и званично достављена оптужница Хашког трибунала против председника Српске радикалне странке.

Упркос Шешелевим изјавама да добровољно жели да оде у Хаг и да је два чека да тамо оде, власт жели да га уклони на брзину како би спречила изношење у јавност информације о криминалним радњама и политичким ликвидацијама, у коме су чланови владе, главни актери. Његово уклањање са политичке сцене Србије ДОС-овска власт је одредила као један од својих приоритета јер по сваку цену жели да се отараси свог политичког противника и највећег критичара.

Када тужилаштво Хашког трибунала затражи да се изручи Ратко Младић режим у Београду одмах нуди Војислава Шешела тренутно свог најопаснијег политичког противника. Зоран Ђинђић, Небојша Човић и Горан Свилановић уколико би Шешел отишао у Хаг могли би да одахну и мирно спавају без бојазни да ће неко да раскринка све њихове афере. „Као личност, појава, политичар за њих сам једноставно неподношљив. Ја о њима све што сазиам изнесем у јавност а они о мени немају шта да сазнају. Оно што су раније лагали, лансирали, то је одавно пало у воду“, каже Војислав Шешел.

Власт је проценила да је једини начин да Шешел буде као политички противник елиминисан да оде у Хаг, да га нема извесно време како би могли да наставе са својом праксом лажи и обмана.

„Док сам ја ту све им афере одмах раскринкам, све. Њима и многим другима сам неподношљив“, каже лидер радикала.

Војислав Шешел у Хаг иде зато што сматра да је то тренутно најбоље место где ће моћи да штити српске националне интересе. Путује убеђен да ће да победи Хашки трибунал. „Желим да идем у Хаг, али онда када ја о томе одлучим. Било какав позив од Трибунала прихватам, али са снушањем унапред одбијам било какве гаранције које бих од Ђинђића или Конђунице добио“, истиче Војислав Шешел.

Како каже одлазак у Хаг за њега представља политички и професионални изазов и полigon где ће моћи да штити српске националне интересе. Неки новинари су желели да знају зашто оставља Србију сада када јој је најпотребнији. „Не остављам Србију већ њу је у Хагу најбоље бранити“, одговорио је Шешел.

На челу експертског тима који ће Шешела заступати у Хагу налазиће се Томислав Николић, заменик председника Српске радикалне странке.

НАЈЈАЧА БРАНА ДОСОВСКОЈ САМОВОЉИ

На седници Централне отаџбинске управе Српске радикалне странке, која је одржана у Београду, 8. фебруара 2003. године, донета је одлука да се закаже Шести отаџбински конгрес Српске радикалне странке. Конгрес ће се одржати 22. фебруара 2003. године у Београду, у Дому синдиката. Делегате Шестог отаџбинског конгреса, као и кандидате за председника и заменика председника Српске радикалне странке предложитиће општински и окружни одбори Странке из Србије, Црне Горе и Републике Српске.

Централна отаџбинска управа Српске радикалне странке донела је одлуку да се у Београду, 23. фебруара ове године, организује митинг испраћаја поводом одласка др Војислава Шешеља у Хаг.

На седници Централне отаџбинске управе оцењено је да Српска радикална странка, као највећа опозициона политичка странка, представља најјачу брану досовској самовољи у Србији и једину српску, патриотску алтернативу режиму у Србији, Републици Српској и у Црној Гори.

На основу члана 49. став 1. Статута Српске радикалне странке Централна отаџбинска управа, на седници одржаној 8. фебруара 2003. године донела је следећу

ОДЛУКУ

I

Сазива се Шести отаџбински конгрес Српске радикалне странке. Конгрес ће се одржати 22. фебруара 2003. године у Београду са почетком у 10.00 часова.

II

Учесници конгреса су делегати по функцији, изабрани делегати и гости.

III

Делегати по функцији су чланови Централне отаџбинске управе, председник странке, заменик председника странке, чланови Извршног одбора, чланови Статутарне комисије, чланови Надзорног одбора, републички и савезни посланици, министри, председници општина који су чланови странке и председници општинских одбора странке.

IV

Изабрани делегати конгреса су делегати које бирају општински одбори, тако што сваки општински одбор бира два делегата и по једног делегата на сваких хиљаду чланова општинске организације Српске радикалне странке. Трећина предложених делегата требало би да буду жене.

V

Општински одбори дужни су да списак делегата доставе управи до 10. фебруара 2003. године.

VI

Изабрани делегати и делегати по функцији дужни су да се два сата пре почетка одржавања Конгреса пријаве лицима из техничке службе ради идентификације.

VII

Идентификација делегата утврдиће се на основу чланске карте, потврде о плаћеној чланарини за 2003. годину и личне карте.

VIII

Сваки општински одбор Српске радикалне странке може предложити само једног кандидата за председника и заменика председника Српске радикалне странке. Предлог кандидата доставитиће Управи преко Извршног одбора до 10. фебруара 2003. године.

IX

Сваки окружни одбор може предложити највише два кандидата за Централну отаџбинску управу. Предлог кандидата доставитиће Управи преко Извршног одбора до 10. фебруара 2003. године.

X

Иницијативе за измену и допуну Статута могу поднети сви органи Српске радикалне странке у форми амандмана Управи преко Извршног одбора Српске радикалне странке до 10. фебруара 2003. године.

ХАГ КАО ИЗАЗОВ

На ванредној конференцији за штампу, која је 3. фебруара одржана испред куће др Војислава Шешелја у Батајници, председник Српске радикалне странке, новинарима је саопштио следеће:

Даме и господо, као што видите, у Батајници је врло интересантно ових дана, помало забавно, да није ове хладноће, било би још забавније, претпостављам.

Овај криминални досманлијски режим опет је омануо у својим намерама, опет је заправо сам себи задао један тежак политички ударац, мислим да су му дани одбројани. Што се тиче Хашког трибунала, ја жељно ишчекујем оптужницу, позив, било шта, и ја сам већ резервисао авионску карту за 24. фебруар. Путујем 24. фебруара, ујутру у 6 и 45, редовном ЈАТ-овом линијом за Амстердам. Режим нема никаквог правног основа да се у то укључи. Закон који су они донели, онај противустановни, издајнички Закон који су донели пре неких годину и нешто дана, односи се само за случајеве где су оптужнице подигнуте и објављене до тренутка доношења закона, оци мене не интересују, а нећу им ни дозволити да се њихова режија изведе. Мислили су у петак навече да упадну у моју кућу, да ме одведу и да представе да сам, ето, отишао добровољно. Ја без спектакла, једноставно, то нећу да урадим.

Ми имамо 22. фебруара Шести редовни отаџбински Конгрес Српске радикалне странке у Београду, у Дому синдиката, а у недељу, 23. фебруара, организујемо на Тргу Републике у 18 часова митинг испраћаја. Ја ћу на том митингу да се поздравим са српским патриотима, српским четницима, српским радикалима, према томе, а у Хаг желим да идем зато што сматрам да је то тренутно најбоље место где ћу до последњих моћи да штитим српске националне интересе, и у Хаг путујем убеђен да ћу да победим Хашки трибунал. То је мој мотив, и ја о томе размишљам као политичар, као српски националиста, као српски патриота, то је за мене један велики изазов, ја, једноставно, том изазову не могу одолети. Ја мислим само због тога да ми је вредно живети до сада било, што ми се указује та прилика да пред Хашким трибуналом од српских непријатеља браним српски народ и српску државу. Изволите, ако имате неко питање.

Новинар: Да ли сте контактирали са неким из Трибунала овде у Београду?

Др Војислав Шешел: Данас сам звао, разговарао сам, мислим, са шефом канцеларије, он је рекао да ће извести Хашки трибунал о свему што је од мене чуо. Предложио је да се видимо за два, три дана, ја сам начелно пристао. Рекао сам, у принципу, ове конкретне чињенице које сам и вама изнео, да ја одмах желим да путујем у Хаг, да ми одмах уруче ту

оптужницу, кад она стигне, да сам већ резервисао авионску карту, то можете проверити у ЈАТ-у, у компјутеру је већ моје име.

Рекао сам још да до седамнаестог морам да платим карту, па ако то стигне, да ми они дају паре за ту карту, боље да идем о њиховом трошаку, него о свом. И рекао сам, да с тим мојим одласком, актуелни режим у Београду, апсолутно никакве везе нити има, нити може да има, нити ми требају никакве њихове гаранције кад одем у Хаг. Мени гаранције од српских издајника не требају, ни од Ђинђића, ни од Коштунице, ни од Човића, ни од Душана Михајловића.

Новинар: А да ли ћете пренети овлашћења неком из партије?

Др Војислав Шешел: Па, рекао сам, имамо Конгрес 22. фебруара, убеђен сам да ће и Конгрес да повери да Томислав Николић води странку док сам ја одсутан, и ту нема никаквих спорова, ништа, цела странка је за такво решење, а формиран је и експертски тим који ће помагати мојој одбрани и на челу тог тима се налази Томислав Николић.

Убеђен сам, што се Српске радикалне странке тиче, да овом издајничком досманлијском режиму неће успети да нас поцела као што им је то успело са социјалистима, неће им успети да странку окрену против мене. У Српској радикалној странци се некада могао наћи понеки издајник, али да буде толико издајника, то је апсолутно немогуће.

Победа је достижна

Новинар: Колико остајете у Хагу?

Др Војислав Шешел: Па, тешко је то сада проценити, али, на пример, између двадесет дана и три године, мислим отприлике толико, јер сам апсолутно сигуран да ми не могу наћи никакав ратни злочин, никада нисам ни починио никакав ратни злочин, никада нисам подстрекивао друге на ратне злочине и никада нисам пред српском јавношћу прећутао било који злочин за који сам чуо, за који сам знао починиоце. Према томе, нема ниједне варијанте учешћа у ратним злочинима, а ја сам поносан на моју улогу у овоме рату, убеђен сам да сам учинио све што је било у мојој моћи, нажа-

лост, у том рату нисмо успели да победимо, победићемо у будућности, убеђен сам у то, ја у то искрено верујем, и остатак живота томе посвећујем.

Новинар: Зашто остављате Србију сад кад сте најпотребнији?

Др Војислав Шешел: А ја не остављам Србију. Ко каже да остављам? У Хагу ћу најбоље да браним Србију.

Новинар: Да ли сте се чули са господином Милошевићем последњих дана?

Др Војислав Шешел: Нисам се последњих дана чуо. Ја не могу не-

га да зовем, једино он мене може, пре Нове године смо се последњи пут чули.

Новинар: Када су хтели да вас одведу?

Др Војислав Шешељ: Па, у петак је била та група њих једно десетак можда, тројица су била у униформама са аутоматским пушкама, остали су били у цивилу, и извиривали су, пролазили једном кроз улицу, па други пут полицијским колима, па су истрчали ови наши момци, па су се они у рикверц враћали назад, а један од мојих људи је чуо, кад је полицајац јављао овде са бензинске пумпе, да има много шешелјеваца, да држе све под контролом и да имају много бензина.

Следеће ноћи су само осматрали са стране, а ноћас, прошлу ноћ нису били, чини ми се. Вечерас се окупило много људи, заиста оволико није потребно, мислим довољно је једно двадесетак, тридесет да остане у току ноћи, ви знате, они немају никакав правни основ да упадну у моје двориште. Прво, против мене се не води никакав поступак, на основу кога би могли да изрекну притвор, ја имам и савезни и републички имунитет као посланик, а што се тиче Хашког трибунала, тај закон се на мене не односи. Дакле, нема легалног основа да ми упадну, и зато ко год ми упадне, неће живу главу извући, или ја или он. Он нема никакве шансе. Друго, ја сам рекао, ако има везе са судом, судски, у току радног времена се то ради а не у току ноћи. У току ноћи само криминалци упадају у куће.

Новинар: Реците, имате обавештење да су САС-овци стигли, да ли знате где су?

Др Војислав Шешељ: Да, стигли су. Па, негде на простору Дедиња, Бањице, Топчидера, Сењака, отприлике су ту негде размештени у више кућа. То је апсолутно позудано да су дошли, и видели сте, можда сте приметили, данас су неке новине објавиле изјаву британског амбасадора Крофорда, он је рекао да не постоји војна сарадња те врсте, али постоји полицијска, али да овде не постоје неке респективне стране полицијске снаге. То значи да их још нема довољно да крену у акцију како су замислили.

Задатак САС-оваца – уништење Црвених беретки

Новинар: Коју акцију?

Др Војислав Шешељ: У акцију уништења Јединице за специјалне операције, такозваних „Црвених беретки“, у акцију хапшења Ратка Младића, Веселина Шљиванчанина и мајора Радића, хапшења Јовице Станишића. За Станишића, како сам ја информисан, оптужница заједно са мојом долази, још се спрема хашка оптужница за Сретена Лукића и Горана Радосављевића Гурија. Ђинђић и компанија планирају овде да ликвидирају Легију, иако би Американци више во-

лели да га имају у својим рукама да покушају и њега да претворе у сведока против Милошевића. Међутим, Ђинђић сматра да би му било то сувише опасно, па жели да га овде ликвидира. И Франка Симатовића Френкија жели овде да ликвидира.

Чумета већ држе Американци у својим рукама, и Чуме се припрема за сведока. Он као треба да сведочи против Милошевића да је био очевидац како Милошевић даје командне налоге Аркану и Легији. То је смешно. Ја мислим да у животу никад Чуме није видео Милошевића, али Ђинђић је посебно испамећен пошто је сазнао да је Чуме све и о њему причао Американцима. ЦИА зна све о Ђинђићу, и Ђинђић се спрема за праг историје, јер он Американцима још треба да се ово спроведе. Да се ухапси Младић, и да се ово спроведе, да се уништи ова јединица, јер ту јединицу Американци сматрају посебно опасном за своје даље планове. То је најспособнија и најспремнија српска јединица данас.

Они ће наставити са ударима на странку, они ће свашта против странке покушати, али ми смо у стању да се одбранимо.

Власт неће моћи да ме ухапси без буке

Новинар: Хоћете ли наставити ноћне страже до 24. фебруара?

Др Војислав Шешељ: Па знате, ово нису ноћне страже, овде се окупи један број људи активиста странке, ја се надам да ће већина да се разиђе кад оду новинари, довољно је да остану двадесетак, тридесет овде, сасвим је довољно, не треба више. Ти људи су потребни да они без буке не могу да спроведу оно што су замислили, знате, а чим је бука, пропада њихов план, јер онда они крише и Устав и свој закон и све остало. То је суштина свега овога.

Када би они кренули озбиљним снагама, ми не можемо да се одупремо, не можемо да спречимо, али њима је проблем што немају правног основа. Они су замислили у петак да то изведу. Ја лично сумњам да ће се они усудити до 24. фебруара више то да покушавају, тако да ово све има и неку симболичну улогу, а и да знају да не могу тако лако да изведу, дакле, не могу без буке. Морали би бар целу ноћ да фијучу овде ватрогасне сирене, ватрогасна кола, ко зна, народно весеље.

Новинар: Хоће ли избори проћи без вас?

Др Војислав Шешељ: Видећемо, не зна се унапред, да видимо хоће ли бити расписани, па шта ће бити. Треба шестог да се распишу, а најкасније до 6. маја да се одрже, ја мислим до 4. маја, пошто је 4. мај недеља.

Новинар: Да ли може нешто да промени вашу одлуку?

Др Војислав Шешељ: Коју?

Новинар: Па ту, да идете у Хаг?

Др Војислав Шешељ: Ништа не може да промени. Чим добијем ту оптужницу, ја сам резервисао, сад једино до 24. да ми не стигне оптужница а ја да немам визу. Онда не могу ни у авион да уђем. Ја не смем ни да тражим визу, ја чекам оптужницу, оптужница је за мене и виза, јер кад се стигне у Амстердам, успут се и не пролази кроз царинску контролу, одмах се улази у њихов ауто и иде за Шевенинген. Али ако не стигне до 24. онда ћу поставити питање ко ће ми надокнадити трошкове плаћања карте. Она кошта неких 250 долара, то ће морати неко да ми плати, Ђинђићу ћу испоставити рачун. Ухватићу га тамо негде у Скупштини за гушу и дај паре.

Новинар: Да ли очекујете да ће покушати да ликвидирају Легију и Френкија и да униште Јединицу за специјалне операције?

Др Војислав Шешељ: Они ће покушати то да ураде и то се све припрема. Ја се надам да сам им доста покварио планове својим наступом и својим раскривањем завере. Зна-

те, ови људи у ЈСО су способни, они су ваљда спремни да се одбране.

Новинар: Хоћете ли сутра у Савезну скупштину?

Др Војислав Шешељ: Сутра идем обавезно у Савезну скупштину, како да не. Како то без мене може проћи? Знате, они могу комотно да ме ухапсе сутра у Савезној скупштини. Али како? Да ме изнесу лепо из Савезне скупштине, да ме избаце. Е, тако. Не могу да изведу онако елегантно како су планирали. Да уђу у моју кућу и кажу, хајде идеш. Као што су Милана Милутиновића. Ви знате, да се он није одазвао, него су га скембали овде, одвели и рекли отишао добровољно, владиним авионом. Ја да идем тим смрдљивим авионом, овим шверцарским каналима.

Новинар: Господин Живковић је рекао да се ви нон-стоп нудите Хашком трибуналу?

Др Војислав Шешељ: Па, нудим се, то је тачно, био је у праву. Али то да могу по закону они да ме покупе, то му је опет глупост. Ви знате, тај Живковић није завршио никакву школу, јесте неку дописну у Титовом Велесу. Чујем да ће сад дописно у Титовом Велесу војску да одслужи да би могао да буде министар одбране, пошто иначе није служио војску. Сад може дописно да одслужи у Титовом Велесу и да добије папире да је одслужио војску.

И данас се једна гадост десила на државној телевизији, потпуно су фалсификовали моју данашњу изјаву са конференције за штампу. Објавили су, углавном су изнели неке ствари које уопште нисам рекао, али знате, на то сам и навикао. Срећом, ове друге телевизије су много коректније све то пренели, па народ види ту упечатљиву разлику.

Новинар: Шта очекујете од разговора са Хелманом, ако их буде?

Др Војислав Шешељ: Па, ништа не очекујем, да лепо те све детаље разјаснимо, што се тиче авионске карте, да видим још да ли сме неко из мог правног експертског тима да путује са мном и тако даље. Ја имам право и на те послове. Дакле, шта има ту, само што се тиче процедуре, формалности, нема шта друго да разговарамо, у ствари нећемо разговарати.

Новинар: А да ли вам је он наговестио нешто о Хашкој оптужници?

Др Војислав Шешељ: Не, не. Нико ми од њих то није званично наговестио, али је рекао да ће о свему известити Хаг.

Новинар: Зар вам није било чудно што су представници власти демантовали да је против вас подигнута оптужница?

Др Војислав Шешељ: Па, ја не знам шта су они хтели ту да изведу, али видели сте да је то Миле Исаков потврдио и видели сте, данашњи „Данас“, они су најбоље информисани, „Данас“ је гласило ЦИЕ, они најбоље знају, то Цијин мајор, Грујица Спасовић, први сазна. Сад ће можда добити чин потпуковника. Па, макар сам га ја унапредио у овој новој књизи. Надам се да ће књига изаћи пре 22.

Новинар: Господине Шешељ, добро сте расположени, међутим, да ли вам је ипак мало тешко да се растајете од странке, од породице?

Др Војислав Шешељ: Па, није ми први пут. Ви знате да сам ја већ шест пута био у затвору. Најгоре је кад човек иде први пут у затвор, али ја видим, по свој прилици, да су у Шенингену затворски услови неупоредиво бољи него у било ком затвору у коме сам до сад био. А знате, нисам више ни толико млад да не подносим изолацију, кад сам ишао као 29-годишњак, то је било мало тешко. Сад сам већ матор човек, 49 година. Није ми тешко, јер знам зашто идем и знам због чега је то важно.

Друго, ја сам већ направио план тако да своје време тамо најбоље искористим, ја ћу да читам, да пишем. Ви знате, предам ном је да довршим мој уџбеник „Политички систем“.

први део сам објавио пре две године. Преда мном је да довршим моју књигу „Српски народ и нови светски поредак“, а и да се чисто правнички позабавим проблематиком Хашког трибунала уопште и овим мојим процесом посебно. Једноставно, и тамо ћу радити оно што највише волим да радим.

Новинар: Господине Шешељ, а где су прошли они људи који су хтели да вас ухапсе?

Др Војислав Шешељ: Они су пролазили те ноћи једном овом улицом, следећи пут су се вратили кад су видели колико је људи изашло пред њих, а концентрисани су били на овој бензинској пумпи овде кад се скреће у моју улицу. Прошли су полицијским колима, тројица полицајца су била са аутоматским пушкама а остали су били у цивилу. Ти у цивилу, не знам да ли су све наши полицајци или је било и странаца, то не знам.

Ја сам тог дана сазнао, врло поуздано, да ми спремају ту акцију. Око 4 сата поподне стигло ми је писмо мог пријатеља из врха БИЕ, кога нису успели да открију, па ми се та вежа поново активирала. Данас сам саопштио нове чињенице на конференцији за штампу, имате их на интернет сајту Српске радикалне странке, можете то да видите. Они су неке људе тамо посмењивали са којима ја никаког контакта нисам имао, па чак неке никад у животу нисам ни видео, под сумњом да су они ти који ми дају податке. Сви моји извори су заштићени а ја их добро чувам.

Новинар: Имате ли неки коментар око ових данашњих дешавања да је Међународни суд у Хагу надлежан у спору са Босном и Херцеговином?

Др Војислав Шешељ: Ма, желе да униште српску државу, то је очигледно. А овај издајнички режим овде, Тибора Вардија одредио за шефа нашег представништва које нас заступа пред Хашким судом правде. Уништавају нам државу, ево сутра разваљују дефинитивно савезну државу. Оде Црна Гора, оде у пропаст. Питање је да ли ће икад више постојати шанса да се врати у заједничку државу.

Новинар: Из Хашког трибунала се још нико није изјаснио по питању ваше оптужнице, а може да буде индикативно то што су из Трибунала увек стизале поруке, наиме Проспер је увек обећавао да треба само Младић и „вуковарска тројка“ да буду изручени и да више никог неће тражити.

Др Војислав Шешељ: То није тачно, то је сад демантовано. Па видите, ту је Милошевић направио велику грешку. Дефиловали су код њега ти амерички представници, стално му нешто обећавали ако он да уступак, и он је давао више уступака и сваки пут су га слагали. Видите сад, дају нове изјаве из Хашког трибунала, спрема се још сто оптужница. По мојим информацијама, око две, три хиљаде оптужница се спрема за српске официре, војнике, полицајце. Чак су и неки логор у Бугарској направили капацитета две хиљаде људи, где би сместили те људе јер не могу да их воде у Хаг. Једноставно, желе да нам затру државу потпуно, да нам држава буде под сталним протекторатом, да Срби немају своју државу, ето то је суштина.

Новинар: Шта каже ваша супруга Јадранка?

Др Војислав Шешељ: Шта каже Јадранка?

Новинар: Да.

Др Војислав Шешељ: Јадранка се не бави политиком, она је у кући, она чува децу, јер се није бавила политиком ни пре него што се удала за мене. Не бих ја имао ништа против да се она раније бавила политиком, а као моја супруга, не може да се активира у политици.

Новинар: Значи, није јој криво што ипак сами одлазите у Хаг?

Др Војислав Шешељ: Ако хоћете, морате негде да је заскочите кад крене на пијаци, да је питате, можда једва чека да одем, не знам ја то. Ако немате више питања, хвала вам.

Професионални криминалац своју функцију председника

ЧОВИЋ УХОДАО СИСТЕМ

Шеф Координационог центра одузео посао асфалтирања пута српском предузећу из северног Косова, и дао га лошој фирми Љајићевог рођака која је упрочиштила пут важан за комуникацију међу Србима. У косовском штировачком округу главни „босови“, који преко грбаче српског народа „дакују“ на десетине милиона евра, су Човићеве новокомпоновани бизнисмени Драган Калаба, начелник округа и Јован Буцко Димкић, директор Трејче и власник више предузећа. Човић и Димкић уништили Трејчу

Човић је обавио задатак на југу Србије, а сада га приводи крају и на Косову и Метохији. Где год он испуни свој задатак, Срби се исељавају, а Шиптари добијају нове српске територије. Никада Србима на Косову и Метохији није било теже. Препуштени су на милост и немилост шиптарској и окупаторској власти. Живе од данас до сутра, а о будућности не смеју ни да размишљају. Не могу више да подносе неизвесност. Све упућује на то да досовска власт чини све како би „очистила“ Косово и Метохију од Срба и на тај начин се решила проблема Косова.

Човић, као већ професионални криминалац своју функцију председника Координационог центра, максимално је искористио за бескрупулозно згртање пара преко грбаче српског народа. И сам Човић зна да је због тога омражен међу Србима, па кроз српска села не сме ни да прође, пролази у блиндираном аутомобилу а прати га 50 карабињера.

Он је са својом групом новокомпонованих бизнисмена за ово кратко време, на пословима на Косову покупио огромне количине новца, на десетине милиона евра, док су Срби постајали права сиротиња, која нема ни за хлеб сваког дана. Како изгледа Човићев систем за узимање, боље рећи крађу пара, покажемо вам на неколико примера.

Небојша Човић је посао на асфалтирању локалног пута Дољане – Зупче, који је иначе веома значајан за Србе јер је то једина комуникација Срба између Зубиног Потока и северне Митровице и Звечана, дао једној новопазарској фирми чији је власник рођак Расима Љајића. Све то можда и не би био толики проблем да је њихова понуда била најповољнија и да су они фирма која има могућности да квалитетно уради тај посао. Међутим, на јавном тендеру су много повољније биле понуде неких српских фирми из северног Косова, а и испоставило се да је тај пут који су новопазарци урадили сада у много горем стању него што је био раније.

Директор „Минел-Енима“ фирме из северног Косова која је имала најповољнију понуду за овај посао, апеловао на Човића да преиспита своју одлуку, јер би тај посао могао да обезбеди хлеб за 72 српске породице. Човић је остао неумољив, наравно, јер Човић није размишљао о интересима српских породица на Косову, већ о личним интересима због којих је и ушао у посао са Новопазарцима.

Понуда српског предузећа најповољнија, а посао добили Новопазарци

Када је Косовскомитровачки округ недавно расписао јавни тендер за асфалтирање локалног пута Дољане – Зупче, на отварању понуда било је очигледно да је најповољнија понуда „Минел-Енима“ из Косовске Митровице 87.008.660 динара са порезом, и роком завршетка радова за

70 дана. На конкурс се јавило пет фирми, поред „Минел-Енима“ још три су биле из северног Косова и Метохије, „Косметпут инжењеринг“, „Динамик трејд“ Звечан и ПП „Брест“ Звечан. Међутим, Небојша Човић је посао дао фирми из Новог Пазара АД „Нови Пазар пут“. Њихова понуда је била 87.990.420 плус порез, а рок завршетка радова 90 дана. Редакција „Велике Србије“ има званичан документ из „Минел-енима“ који ово потврђује, то су два писма која је директор ове фирме Радомир Ројевић упутио Небојши Човићу.

Прво писмо у којем господин Ројевић тражи од Човића да заштити права предузећа „Минел-Енима“ и 72 радника који од своје скромне плате издржавају породице на том простору, упућено је 10. септембра 2002. године. Директор у писму, поред осталог, истиче: „Ова деоница пута вам је сигурно позната као једина путна комуникација Срба из Зубиног Потока са Звечаном и северном Косовском Митровицом. Пут којим свакодневно и један број наших радника до-

Координационог центра за Косово и Метохију добро уновчио

ЗА ЗГРТАЊЕ ПАРА

лази на посао из Зубиног Потока. На тендеру је конкурисало и наше предузеће испуњавајући све услове из конкурса. На јавном отварању понуда, Комисија коју је формирао начелник Косовскомитровачког округа господин др Драган Калаба, детаљно је понуде прегледала и јавно саопштавала услове из понуда као и комплетност понуда присутним понуђачима. Од пет понуђача једино није био присутан представник, управо, предузећа коме је додељено извођење радова, АД „Нови Пазар пут“, наглашава директор „Минел-Енима“.

Он даље пише да су сви понуђачи, осим предузећа АД „Нови Пазар пут“ са територије северног Косова и Метохије. „У таквој конкуренцији наше предузеће било је најповољније (што се може и закључити из табеларног прегледа Комисије) па су присутни понуђачи после завршеног отварања понуда нама честитали. Али, на нашу жалост нико није очекивао да ће Координациони центар донети одлуку да овај посао поред нас толико извођача са овог простора, додели директору Изету Љајићу и његовом предузећу АД „Нови Пазар пут“, намерно истичем ово име и презиме, а ви као искусан политичар претпостављате зашто,“ пише у писму директор Ројевић.

Он, такође, у писму каже Човићу да се неколико дана после отварања понуде распитивао код начелника Косовскомитровачког округа Драгана Калабе о одлуци и да му је он тада отворено рекао да тај посао треба да добије АД „Нови Пазар пут“, и да то условљавају „Дирекција за путеве“ и директор Тика Тимотијевић. „Тим поводом лично сам разговарао са господином Тимотијевићем и његовим замеником господином Ђорђевићем који су то негирали. Господин Ђорђевић је рекао да ће Координациони центар за Косово и Метохију одлучивати о том послу, а да ће они само да потпишу уговор са оним кога они одаберу, пише директор „Минел-Енима“.

Господин Ројевић даље истиче да је о свему разговарао са Оливером Ивановићем и да је скренуо пажњу да би евентуална додела овог посла предузећу АД „Нови Пазар пут“ био, с једне стране страшан политички промашај Координационог центра и Човића као његовог председника, а са друге стране би био опасан потез да ово предузеће доведе своје машине и своје раднике на те просторе, због већ познатих ситуација разбијања новопазарских камиона и пребијања возача на подручју северног дела Косова и Метохије. „А главни разлог да се то не учини је што би наша механизација остала неупослена, а радници би гледали како је господин Небојша Човић довео брата или рођака министра Расима Љајића да ради испред кућа наших радника чије породице гладују јер немају посла. Исто тако ово предузеће неће моћи да увози материјал из Србије на пункту УНМИК-а, зато што не поседује регистрацију (сертификат) УНМИК-а, па ће морати да потражи посредника са Косова и Метохије који ће морати да плаћа УНМИК-ове таксе и порезе.

На жалост ово моје реаговање није уродило плодом. Данас, 10. септембра 2002. године сазнао сам да је Координациони центар, ипак доделио извођење радова предузећу АД „Нови Пазар пут“. Такву информацију потврдио ми је и начелник Косовскомитровачког округа господин Драган Калаба.

Из тог разлога одлучио сам господине Човићу да вам се обратим писмено да стопирате потписивање таквог уговора и увођења АД „Нови Пазар пут“ у посао, да заштитите наша права на рад и достојан живот на овим просторима а да вам то буде, што мислим и јесте, приоритет испред свих интереса појединаца укључених око овог посла,“ наглашава директор Ројевић. „Уверавам вас да смо спремни и опремљени да испопштујемо све рокове које будемо договорили. Тај пут је пре свега наш највећи интерес, и то је разлог више да га завршимо што је пре могуће.“

Директор Ројевић упозорава на највећи проблем пута, јер је сазнао да циљ уопште није да се посао ваљано уради, него да се покупе паре. „У разговору са начелником округа Драганом Калабом сазнао сам да ће се за сада радити само равни део пута што је неоправдано. Највећи проблем овог пута је „деоница II“ где је успон преко 15 одсто што је недозвољено и опасно. Но овде се очигледно ради о томе да се потроше паре, да се задовоље неки лични интереси а ми опет нећемо имати одговарајући пут,“ закључује директор „Минел-Енима“.

На крају писма, господин Ројевић директор „Минел Еним“ пише Човићу: „Молим вас немојте погрешно да ме разумете, али говорим језиком истине, ми смо већ свега пуни и бесни колико нам наша држава 'помаже' да опстанемо на овим просторима. Уз овакву надчовечанску борбу да запослимо раднике и створимо услове за њихову egzистенцију и опстанак на овим просторима, неко нас просто исмејава и као да жели да нестанемо са ових простора што пре. На тако нешто опомињу нас, ево, и послови које наша држава финансира, а онда долази неки Изет из Новог Пазара (не говорим језиком мржње, већ разумевања чак и тог Изета, који га нема) да за своје Пазарце обезбеди хлеб, а нисам сигуран да није и нешто друго, можда и неки стан у Србији или Цр-

ној Гори за оне који имају намеру да се иселе одавде, па не треба пропустити ниједну прилику.”

Очекујем ваш одлучан потез по овом питању, са жељом да мене и велики број незадовољних радника разuverите, и покажете да се искрено залажете за наш достојан живот и опстанак на овим просторима,” пише директор Ројевић.

Друго писмо, директор „Минел-Енима” послао је Небојши Човићу 21. септембра 2002. године. У овом писму господин Ројевић пише: „На основу нашег телефонског разговора од петка 13. септембра 2002, требало је, како сте обећали да у уторак 17. септембра господин Тимотијевић или неко од његових сарадника дође у Косовску Митровицу, како би се уверио у наше могућности и наше капацитете у вези изградње пута Дољане-Зупче. Иако сам имао веома важне обавезе тог дана и ево до данас, нико се није појавио. Очекивао сам ових дана да нас евентално позову на разговор на неко друго место, али ни то се није догодило.

Није се ништа десило од наших очекивања, ако ми верујете, а можете сигурно више него неким вашим сарадницима, то сам и очекивао. Када кажем да ми можете веровати више него неким вашим сарадницима, кажем то са правом, зато што ће ти исти људи вама да објасне како све ово нема аргумената, само да би се урадило онако како су то они договорили, не размишљајући о последицама такве одлуке. Свакако у то ћете бити укључени и ви као председник Координационог центра. Жао ми је господине председниче, али уверићете се да су моје информације биле тачне и да сам ја био у праву,” наглашава Ројевић.

Он истиче да је 15. септембра 2002. године његов најбли-

жи сарадник разговарао са Оливером Ивановићем о овом послу и да га је Ивановић упознао са наводним предностима предузећа АД „Нови Пазар пут” због којих се Координациони центар одлучио да им додели извођење радова. Као „предности” Ивановић је навео референце и да ће се од Љајића тражити да снизи цену. „Зашто онда јавни конкурс и зашто онда јавно отварање понуда,” пита Ројевић у писму. „Вама је сигурно позната процедура јавних конкурса и не желим да коментаришем шта значи овакав захтев од Изета Љајића. Где су остали понуђачи? Оваква информација само је потврда да је Координациони центар ипак одлучивао о додели овог посла.

Моје поновно писање вама, само је жеља да вас информисем сходно нашем телефонском разговору. Очекујем од вас господине председниче или ваших сарадника званичну информацију коме је додељено извођење радова на изградњи пута Дољане-Зупче, како бих своје активности усмерио на обезбеђење неког посла за запослене у овом предузећу код страних хуманитарних организација, када то не можемо да обезбедимо код наше државе,” закључује директор Радомир Ројевић.

Новопазарци упропастили пут који је важан за комуникацију међу Србима

Иако је „Минел” имао најповољнију понуду и капацитете да уради комплетну деоницу, Човић је ипак посао дао предузећу из Новог Пазара, јер циљ није био да се коректно уради пут Дољане – Зупче, а још мање је Човић размишљао о мукама српских породица са Косова којима посао обезбеђује голи опстанак. У питању је прљав мафијашки посао, а Човић у „дилу” са Новопазарцима узима паре и богати се на српској несрећи.

Што је најгоре, пут је потпуно нестручно урађен, а то је жила куцавица и једина комуникација Срба између Зубиног Потока и северне Митровице и Звечана.

То је сада једна срамота шта је урађено, каже директор „Минела” Радомир Ројевић. Пут је асфалтиран нестручно, са контра падовима како се то каже у путарству, без икаквих одвода воде, канала са стране да би се вода одводила, то сад иде директно испод асфалта. Када ту уђе вода, испод у шљунак, туцаник који се ставља пре асфалта, и почне да се мрзне и да пуца, то ће бити горе него да ништа није рађено, да је све остало како је било, јер би булдожер могао да поравња, овако ће морати машине да долазе, објашњава Ројевић.

Па зар није могао да позове неку од наше четири фирме које смо са Косова, и да сведемо цене на једну, уопште се не бих бунио. Да су позвали и рекли да све четири фирме треба да раде, да свако по једну деоницу узме, и да запослимо људе. На том послу су могли да раде сви људи одавде, каже директор.

Човићеви криминалци – Калаба и Димкић отимају паре од Срба

Ноторна је чињеница да су у Косовскомитровачком округу главни „босови” Драган Калаба, начелник округа и Јован Димкић, директор Трепче и власник више предузећа. То су Човићеви новокомпоновани бизнисмени, да не кажемо криминалци, који су од доласка ДОС-а на власт згинули силне милионе евра на Косову, отимајући посао нашим радницима који због таквих имају све мање могућности да прехране своје породице.

Драган Калаба располаже парама које долазе из Владе

International Organization for Migration OIM Organisation Internationale pour les Migrations OIM Organización Internacional para las Migraciones			
IOM Mitrovica North Office: Kraja Milutina 56/3, Zvečan, Kosovo Tel: ++381-(0)128-665021 Fax: 665022			
IOM-CISP Projekat: 181 Tehnicka skola u K.M.			
Datum: 04.09.02.			
Br.	Naziv Kompanije	Vlasnik Kompanije	Cena
1	P.P. Univer	Vlaskovic Radojko	68623.90 EUR
2	P.P. Nebgor	Nedeljkovic Nebojsa	
3	Minel Enim	Radomir Rojevic	68636 EUR
4	P.P. Megaron	Zivkovic Mitar	
5	Iva Inzinerjng	Branko Vrzic	
6	Lika Oblic	Bosko Derikravic	57778 EUR
7	P.P. Ozring	Dragan Adzic	78490.50 EUR
8	P.P. Markom	Tomislav Radomirovic	59130.80 EUR
9	3C1	Terence Bellingham	69380.60 EUR
10	Grateks	Dragisa Mijlkovic	67481.90 EUR
11	P.P. Kastel	Zvonimir Ackovic	
12	Z.Z. Kolasin	Vlasto Milenijevic	
13	P.P. Brest	Darko Slavkovic	
14	~~Bosovi~~	~~Dragan Kalaaba~~	~~163803 EUR~~
15	SZR Sagam	Jovanovic Dimitrije	
16	P.P. Dren	Vidosav Aleksic	77432 EUR
17	Mid Company	Milovic Vltomir	68076.60 EUR
18	Eskos	Gordan Kasalovic	61580.80 EUR
19	Dynamic Trade	Kristo Milic	69544.65 EUR
20	IOM		57309 EUR
21			

Републике Србије, он их расподељује, али и конкурише на свим пословима за које је држава упутила новац. Дакле, Калаба у име државе нуди посао за који је обезбеђен новац, а онда са својим предузећем конкурише и добије посао. Калаба конкурише и на свим тендерима које расписују стране организације. Стране организације додељују посао на основу понуде, али Калаба је запослио сина код Уједињених нација и на тај начин долази до информација колико је предвиђено у буџету за одређени посао, па ту калкулише и такву понуду даје.

Драган Калаба је добијао неке послове иако није био најјефтинији. Послове које је радио је упропастио, а није их ни завршио. Репортер „Велике Србије“ сазнаје да је на градској топлани потрошено око 700.000 марака, а Драган Калаба је скоро стално био присутан тамо са својим колегама и радио те послове. Последњи посао у топлани је био санција цевовода који су у најлошијем стању система грејања. Он је то замазао неким фарбама, термоизоловао и завезао лим около. Тако је наводно завршио посао и узео 150.000 марака. Касније је на неком послу на сличан начин узео око 300.000 марака.

Поред Калабе ту је и Јован Буцко Димкић, директор Трепче и његових неколико предузећа. Све те фирме су повезане. Јован Димкић је на челу „Мид компаније“, „Динамик трејда“ и „Мурга инжењеринга“, али се приликом конкурисања за неки посао он појављује само као власник „Мид компаније“.

Димкић је радио први тај пут према Зубином потоку, као „Мид компанија“. Ово предузеће, иначе, располаже са два човека и једном баракидом. Тај посао им је доделио тадашњи администратор Карен, који је био нераздвојан са Буцком Димкићем. Паре су долазиле код тадашњег председника општине Звечан, а они су се онда договарали куда да иде тај новац. Тај пут је био први велики посао који је рађен. Вредност посла је била 1.200.000 марака.

Како Човић и Димкић черупају Трепчу

Димкић је за тај посао користио и Трепчина средства и доводио је неке приватнике из Србије, долазили су људи са стране да раде. Иначе је узимао све послове које би Трепча могла да ради, на којима би могли да се упосле наши радници. Трепча има данас најјачу механизацију на Косову, али Димкић никада није конкурисао у име Трепче, јер би на тај начин правилу конкуренцију себи. Све то зна и Човић који је председник Управног одбора Трепче. Он је све послове узимао за своју фирму.

Трепча има одличну механизацију. Нажалост, та механизација свакога дана помало нестаје. Они су продали нову Унту (то је велика утоварна лопата), наводно, у старо гвожђе. Човек би морао доста да се потруди да би је купио, а они су је наводно продали у старо гвожђе. Трепча има око 10 камиона Волвоа, булдожер, има све могућности да ради, има 50 пута боље могућности да ради него Димкићева фирма.

Радници Трепче који не раде живе од 30 евра, неки не добијају ни то, а они који раде добијају око 150 евра. Димкићев један посао, који смо поменули, био је милион марака за пут. Други посао санација водовода био је вредан око 800.000 марака. На отварању понуда „Минел“ је добио похвале да су једини задовољили критеријуме понуде, од стране организације која је расписала конкурс. Међутим, и тај посао је узео Димкић.

А како је све те послове он добијао? Они који су упознати шта се дешава на овим просторима објаснили су нам како. У Митровици је био један начелник одељења за инфра-

Димкићев људи из Трепче примају плату у Трепчи, и нису никада на ротацији, јер се радници, иначе, тамо сваких месец дана ротирају, али не и Димкићеви послушници који на терет Трепче завршавају послове за његову приватну фирму.

Тако на пример Ратомир Мурганић, који је електроинжењер у Трепчи, никада није био на ротацији, али ради за Димкића све послове које овај добија и чак се појављује на конкурисању као власник фирме Мурга инжењеринг иза које стоји заправо Димкић. Али, пошто Димкић не може да се појави на конкурсима као власник три или четири фирме има људе који уместо њега то чине. Димкићева фирма „Динамик трејд“ снабдева Трепчу, а од Трепче добија олово по ниским ценама, без пореза, царина, по десет пута јефтинијој цени од тржишне.

Наравно да Човић зна све о разним криминалним радњама Јована Димкића и Драгана Калабе, али све толерише јер је и он у игри око расподеле пара. Човића не интересује што његов генерални директор уговара послове за своју приватну фирму. Димкић је постао толико финансијски моћан да вероватно ни сам не зна колико има пара.

International Organization for Migration
OIM Organisation Internationale pour les Migrations
OIM Organización Internacional para las Migraciones

IOM Mitrovica North Office: Kralja Mihaila 56/3, Zvečan, Kosovo
Tel: ++381-(0)28-665021 Fax: 665022

IOM-CISP Projekat: 183 Obdaniste u Lesku

Datum: 30.08.02.

23	P.P. Kamija	Prvoslav Antonjevic	181133,58 EUR
24	Gilanc Doo	Gilanc Raso	
25	Dynamic Trade	Krsto Milic	218240,17 EUR
26	Mid Company	Mitrovic Vitomir	219512,81 EUR
27	Megaron	Zivkovic Mitar	198330 EUR
28	Grading	Lazovic Miloj	
29	P.P. Nera	Prvoslav Antonjevic	
30	Murga Inzinjering	Ratomir Murganic	219334,45 EUR
31	MB inzinjering	Milan Barac	242384 EUR
32	Minel Enim	Rabomir Rojevic	213680 EUR
33	BTC	Colic Spasoj	
34	Eurodan	Dragos Nedeljkovic	
35	Z.Z. Kolasin	Vlasto Milentijevic	200889 EUR
36	Des Comerc		212450 EUR
37	IOM		212650 EUR

структуру у УНМИК-у за регион, Хју О Нил. О Нил и Буцко Димкић били су нераздвојни. Када је О Нил отишао у Ирску, Буцко је отишао код њега, на одмор са породицом. Ни после два месеца није саопштено ко је добио посао на националним водовода. Када се Буцко Димкић вратио из Ирске, онда је саопштено да је Димкић добио посао. Вратио се О Нил, потписали су уговор, тај посао ни данас није завршен. О Нил је напустио Косово, отишао је и помињале су се неке кривичне пријаве против њега, али ништа од тога, вероватно је и он ту опрао неке паре. Дакле, Димкић је добио и тај посао.

„Мид компанија“ је, такође, добила посао да прави Медицински факултет који је у вредности око 1.000.000 марака. Па, не може бити да Човић, као потпредседник Владе, и као председник Координационог центра који зна да се ради Медицински факултет у Митровици, не зна ко изводи радове, да то ради његов генерални директор Трепче, кажу нам у Митровици. Када се радио Ректорат, опет иста прича. Где год се окренеш, само су Буцко Димкић и Драган Калаба. То су две фирме које троше паре и имају све послове, и Оливер Ивановић са њима, само дистрибуира мало код ових, мало код оних, објашњавају упућени.

Циљ актуелне власти да збрише Србе са Косова

Влада Републике Србије прави такав терен да се што пре реши Косово, тврди директор „Минел-Енима“ Радомир Ројевић. Он објашњава да Влада једноставно жели да направи такву подлогу да Срби оду са Косова, а они да кажу да нису могли ништа да ураде. Своје тврдње господин Ројевић је илустровао са неколико примера.

„Године 2000. Управни одбор Фонда за развој Републике Србије на чијем је челу Ђинђић доноси одлуку да ниједна косовска фирма, предузеће не може да добије средства из Фонда за развој за покретање производње и за подстицај развоја. Потписао сам уговор вредан 6,2 милиона марака 2001. године, отишао и пријавио га у Савезном министарству за економске односе са Европском агенцијом. Када сам отишао тамо био је мај месец, добио сам одобрење из Саве-

зног министарства за спољну трговину 30. јуна под бројем 0000001/01, значи прво одобрење које је дато. Они су се чак чудили што сам дошао да пријавим посао. Кажем да сам дошао да се борим да моја држава постоји доле, да докажем том окупатору да сам добио одобрење Савезне владе, да сам пријавио тај уговор, да ми нисмо мафијаши, да радимо нормално,“ прича Ројевић.

Он објашњава да је уговор пријавио код Народне банке, и да је 6 милиона марака ишло према Народној банци, јер није хтео да узме страну банку, да се крије са тим парам. Пријављен је посао, дакле код Народне банке, па код Савезне управе царина, све легално, истиче директор. „Када сам тражио кредит од Фонда за развој Републике Србије да ми помогне да кренем са тим уговорима, они ми кажу да не могу да добијем кредит зато што сам фирма са Косова. Нисам својим ушима веровао да то чујем. Питам госпођу Оливеру Божић, директора, - како то мислите да задржите Србе доле ако не дате паре да се нешто покрене, јер Срби неће добити паре од странаца све док не буду послушни. Као што и јесте, као што добија Србија. Србија ће увек имати неки амерички захтев ако хоће на кашичицу да добија по малкице док јој кожу не одеру,“ каже Ројевић и додаје да сада они имају исте такве услове од Републике Србије доле.

„Нисам добио кредит, кренуо сам сам у извршење тог уговора. На моју несрећу, Влада донесе Уредбу за увођење таксе од 5 одсто за Косово. Ја нисам могао више да прођем са робом док не платим. Извозни посао, тако се зове, извоз робе без преласка царинске линије. То значи када се на пример једна амбасада у Београду снабдева код неке наше куће, то је страна држава, она није прешла царинску линију, али је он имао извоз, јер она то плаћа у некој валути. То се зове извоз робе без преласка царинске линије. Ја сам имао уговор са европском агенцијом која је мени плаћала из Брисела, али та роба је остајала овде на Косову, јер је она радила изградњу стамбених јединица породичних кућа. Ставио сам главу у торбу 2001. године, отишао у Приштину, потписао уговор да би држава добила 6,2 милиона марака и после је та иста држава, односно Влада Републике Србије урадила све да ја тај посао изгубим“, огорчено прича Радомир Ројевић.

„Господин Сава Алексић, саветник министра финансија Ђелића, када сам му се обратио да не могу ја да плаћам 5 одсто таксе кад имам извозни уговор. Он каже да сам то измислио, покажем му извозни уговор, тамо је моја маржа 7 одсто, 5 одсто дам Србији, 1,2 одсто ме коштају банчине таксе за промет новца и зашто онда ми то да радимо. Пита ме на основу чега ја тврдим да не треба да плаћам таксу, ја му покажем у Закону о спољној трговини у члану 11. пише да тим таксама и никаквим порезима не подлежу извозни уговори, исто то пише и у републичком закону да због подстицаја производње за извозне уговоре нема никаквих такси. Ја сам се позвао на та два члана да би ми он касније одговорио да треба да платим свих 20 одсто такси. После тога сам морао да прекинем посао. Уредба Владе Републике Србије била је јача од закона који смо имали. То је невероватна глупост”, каже директор „Минела”. Он наглашава да је то један данак који се наплаћује Србима јер пет одсто плаћају само они који имају изјаве од Републичке управе јавних прихода, а то имају само Срби.

Само српске фирме плаћају таксу од пет одсто на робу из Србије

„Шиптарци са својим камионима улазе зато што подмићују. Плате 100 марака и улазе, не плаћају тих 5 одсто, а сви Срби плаћају. Тих 5 одсто иде Човићу на располагање, њима располаже Координациони центар. Ви плаћате за робу из Србије која улази на Косово 5 одсто, а за робу која из Босне или Македоније улази у Србију, Југославију плаћате један одсто. Ко смо ми онда? Шта је позадина тога? Скупуљају се паре од привреде. А шта се дешава на терену? Сви радници буџетских организација имају косовски додатак од наших пара које ми издвајамо. Па замислите кад један лекар у нашој болници, то више није ни болница, то је политички полигон тамо, добија 60.000 до 150.000 динара плату. Његов колега, кад су тамо у Крагујевцу имали демонстрације, каже да има 12.000 или 15.000 динара плату. Значи, ми који радимо, који се боримо да народ заради неки динар, да има неку егзистенцију, немамо косовски додатак и морамо да платимо 5 одсто на улазу. Мени је радно време 24 сата, ја се борим да упослим 70 људи, и сви имају своје породице, сада сам примио три млада инжењера, и они немају косовски додатак.” објашњава Ројевић.

Сви са којима смо разговарали сложили су се у оцени да досовци желе да „почисте” Србе са Косова, да припремају терен да Косово и Метохију предају Шиптарима и да намерно не чине ништа што би могло да побољша положај Срба. У међувремену Човић и остала досовска багра користе прилику да „згрну” добре паре и да покраду све што се покрасти може.

Ако се на Косову направе добри темељи за привреду, ако људи обезбеде егзистенцију, они ће остати. Али досовска власт то не желе, они желе да остану само буџетске организације, а кад год им буде одговарало они ће моћи те организације да баце негде по Србији и да им дају неку црквичу. То је перфидан сценарио, објашњавају упућени.

Могућности за лов у мутном се још више отварају јер се планира трансформација државног капитала на Косову. Влада ће да игра неког преговарача око своје имовине, посредоваће и окупаторска власт, е ту Човић и његови планирају да се додатно „нафатирају”.

„Ми овде на Косову имамо толико умних и паметних људи, зашто би Човић ишао па разговарао са Штајнером, а онда дође да пренесе шта је причао. Што не причају Срби са Косова са Штајнером, а ако нам буде требао неки савет ићи ћемо горе у Београд по савет,” кажу Срби у Митрови-

ци. „Али Човић хоће да одржи контролу. Он осећа да се народ узбунио, јер види да од обећања нема ништа, нема повратка, нема привреде, види да је овде један општи криминал, један хохштаплерај, да је овде све живо постало полигон за све оно што никад нико није могао да сања да ће се овде догађати, поготово на северу Косова.

Зашто би неко, ко на последњим изборима није добио, кад се сабере на целом бирачком телу, око 1000 гласова, разговарао у име 300.000 Срба. Кад су позвали Човића да буде на Косову као председник Координационог центра, он каже да му не пада на памет. У Бујановцу никада теже Срби нису живели. Када су му рекли људи тамо да да оставку, он каже да га нису ти људи ни поставили. Он себи даје за право да прича у име тих људи и да одлучује у име нечијег туђег живота. То исто ради на Косову, исти такав терен припрема. Он је преварант, мафијаш. Међу Шиптарима ипак влада неки страх, а међу Србима не постоји ништа, једна тотална анархија. Управо зато што се то и жели. Човић није могао да прође Митровицом, да шета пешке. Онда је „куповао” једног по једног, дао им неке паре, уложио нешто, и он сад шета Митровицом и мисли да може да одлучује о свему,” огорчено објашњавају Срби. Имају јединствен став по питању досовске власти у Београду и локалних лидерчића.

Нико од њих не жели да помогне Србима на Косову и Метохији. Рада Трајковић, Мома Трајковић, све су то њихови играчи. Момчило седи целу ноћ код ДОС-а, а онда прави Покрет за Косово и Метохију по ко зна који пут. „Све је то перфидни сценарио да се једног дана овде направи олуја и да нас све збрише,” кажу Срби.

ОЕБС је пре у Приштини отворио Канцеларију за регистрацију купопродајних уговора између Срба и Албанаца. Тада је већ више око 2000 српских кућа било продато. Када се прочуло, затворили су Канцеларију. Продаја се и даље наставља. Време ради своје, сваки дан се продаје. Како време протиче, све је мање Срба на Косову. Човић тако игра, да се не врате.

Срби су уверени да је постојало српско јединство док се није појавио Повратак. Рађањем Коалиције Повратак разбијено је српско јединство. То је управо био задатак Човића, да разбије српско јединство како би се после лакше манипулисало са појединим људима и Србима овде. Ти људи који заступају интересе Срба, кроз Српско национално веће, нису ни кашкицу изгубили у овом рату. Оливер Ивановић је само добио у овом рату. Марко Јакшић има два стана, и стално је у Београду. И сви они који воде Српско национално веће они гледају само како себе да уновче.

Уз апсолутну подршку Човића и актуелне власти спроводи се

МУЧНИ, НЕОБИЧНИ И

„...Авлија брзо а неосетно савије човека и потчини га себи, тако да стане да се губи. Заборавља оно што је било и све мање мисли на оно што ће бити, па му се и прошлост и будућност слегну у једну једину садашњицу, у необични и страшни живот Проклете авлије.” (Иво Андрић)

Док дипломатски кругови расправљају о промени граница на Балкану, Косово и Метохију (српску територију на којој је окупатор пустио корење, а Шиптари би да задовоље своје неугасле тежње и да га претворе у део Велике Албаније) лагано чупају из српских руку, из српског бића.

На само неколико стотина километара од нас, неко протерује Србе са њихове дедовине, уништава им споменике, цркве и манастире, руши сведочанства њиховог вековног постојања на тим просторима, затире им трагове духовне и физичке. Сви смо сведоци етничког чишћења и културног геноцида, а многи су само затворили очи правећи се да се ништа не дешава. Човић и актуелна власт свесрдно помажу остварење овог монструозног плана.

Очигледно је да су намере досовске власти да што пре реше проблем Косова тако што тамо неће више бити Срба. Нису урадили ништа што би било у интересу нашег народа. Напротив урадили су све да угуше оптимизам код српског народа и да један по један Србин одлази са Косова и Метохије.

У последње време смо сведоци Ђинђићевог покушаја да обмане српски народ својом наводном бригом за Косово и Метохију. Срби на Косову сумњају у његову искреност јер им је потпуно јасно да се ради о лажном патриотизму који је у функцији дневне политике.

Када је у питању однос према Косову и Метохији и према Србима на том простору, једино је Српска радикална странка остала принципијелна и доказала да се увек искрено и добронамерно борила за српске интересе и да то и даље чини. Др Војислав Шешељ истиче да је Косово и Метохија територија у саставу Србије. „То је неприкосновена српска територија и апсолутно не можемо прихватити ни једну варијанту поделе и ниједну варијанту отцепљења и формирања независне државе. Идеја о подели Косова и Метохије је стара идеја коју сада протежирају неки масонски кругови из Београда, али мислим да та идеја једноставно није прихватљива српском народу. Немогућа је таква подела а да Срби не буду ускраћени за огромне просторе и за чисто српска насеља”.

Поводом аспирација Европе и Америке у односу на Балкан, др Шешељ каже да то још није могуће јасно прецизирати. Америка још увек жели неуралгичне тачке на Балкану како би спречавала европске интеграције, а Европа не жели нове муслиманске државе на свом простору. Али ни Европа ни Америка не мисле добро ни Србима ни Србији, наглашава лидер српских радикала.

Репортери „Велике Србије” обишли су Србе у Косовској Митровици, затим у општинама Обилић и Вучитрн, у селима Граце, Бабин Мост, Милошево, Обилић, Племетина, Прилужје и у општини Приштина, у Грачаници, Чаглавици, Кузмину.

Сви Срби са којима смо разговарали истоветно описују свој мучни живот на Косову и кажу –то је логор, то је затвор. Уверили смо се да је чак и горе од тога. Живот српског живља је сведен на одређени простор у коме могу да се крећу. Једина разлика је што је у неким деловима тај круг мо-

Срби ископавају кости својих умрлих и носе их са собом

„Овде људи ископавају и преносе кости својих најближих,” причају нам Срби у Косовској Митровици. „Прошле недеље је пет гробова откопано у Косовској Митровици и кости пренете за Србију. То је тешко. То кад неко види да се и кости носе одавде, то је последње што је човек могао да уради. Можете да замислите шта ти људи размишљају, како се осећају, кад његов комшија иде и носи кости својих најмилијих. Па ће сутра други, трећи, ... То је страшно. Из Звечана, српског села, где нема Шиптара за годину дана одселило се 15-20 српских породица. Нема народ више поверења, та борба једноставно губи смисао. Ми овде живимо само из ината, па онда можете да замислите како изгледа тај живот,” очајни су Срби који су остали на тим просторима.

етничко чишћење српског народа на Косову и Метохији

СТРАШНИ ЖИВОТ СРБА

жда већи и обухвата неколико села, а негде је сужен само на кућу и двориште.

Али, чак ни у том кругу Срби нису заштићени, јер је Шиптарима циљ да протерају оне Србе који су остали, и стално врше притисак, нападају их кад год могу. НАТО све то благонаклоно посматра, а и актуелна власт, очигледно, има исти циљ као и Шиптари. Срби на Косову осећају да су заборављени од свих. Живот им је углавном сведен на кућу и двориште. Немају ништа, никуда не смеју да се крећу. Из тог затвора без зидова слободно могу да виде само небо које је као у „Проклетој авлији”, „велико и немилосрдно у својој лепоти.” Срби су препуштени сами себи. Очајни, али је један део упоран да остан по сваку цену. Већина размишља о одласку, свакога дана по неко и оде. Стиче се утисак да су остали само они који нису имали где да оду.

Већина Срба на Косову и Метохији радила је у Електропривреди Србије, али сада тамо не ради ниједан Србин, већ само Шиптари, које финансира КФОР. Срби који су некада радили у Електропривреди сада добијају од државе део плате, од 30 до 50 одсто, мада се многим радницима то више не исплаћује, а најављује се да ће се ускоро свима укинути. То је углавном основни извор прихода за Србе на Косову, јер је онима који су имали имања, већи део земље остао у шиптарском окружењу па не могу да је обрађују. Људи кажу да неће имати од чега да живе ако се укине исплата те помоћи, и да ће морати да иду у Србију да потраже парче хлеба.

„Власт нас је издала”

Једну продавницу у Косовској Митровици држи Зоран Млађевић, који је приватник од 1990. године и снабдева Србе у шиптарском окружењу, допрема им храну. Каже да се тешко живи, да је тешка ситуација и са робом. Роба се до Срба вози камионима. „Чим смо овде морамо да се боримо да опстанемо и да помогнемо нашем народу,” истиче Млађевић. „Трудим се да има све врсте робе, да се не оскудева.” Као и сви Срби на Косову и Метохији и он је огорчен на актуелну власт: „Стално нам нешто обећавају, а ми живимо у сталној неизвесности, прича Зоран. Међутим, не размишља да оде са Косова, пита – а где да идем? „Немамо нигде ништа, оно што смо створили створили смо овде, где да идемо даље?”

Драгиша Костић тренутно живи у Косовској Митровици, а избегао је из Лепосавића 1999. године. Родом је из Новог села код Вучитрне и нада се да ће да се врати на своје огњиште. „У Обилићу сам имао једну кућу, у Новом селу две куће које су срушене. У Обилићу у мојој кући живи Шиптар који каже да је то његово. То смо пријавили хуманитарној организацији прво 1999. године, одмах чим смо избегли, и 2002. године, али до данас ништа није урађено,” каже Костић.

Његовог деду су из Новог села киднаповали Шиптари када је имао 82 године. „Остао је да брани огњиште. Нама је рекао – ви сте млади, идите, ја сам овде рођен, ако треба овде ћу да погинем. Дан данас о њему не знамо ништа. Сестру су ми убили Шиптари 1993. године. На српским гробљима у целој општини Вучитрн, сви споменици су срушени, у општини Обилић, тамо где нема Срба, такође је све порушено,” прича Драгиша.

Каже да се Срби углавном исељавају из енклава из околне Приштине, Косова поља, Обилића, Гљилана, Пећи а

да се мало Срба враћа, ако се врати 50 Срба, исели се 500. У општини Обилић је живело 7.000 Срба а сад их има око 2.500. У самом граду Обилићу има око 450 Срба, а било их је око 3.500. Рома нема такође у Обилићу, а било их је око 1.200.

И Драгиша је као и већина Срба са супругом некада радио у Електропривреди Србије. „Чекамо неку бољу ситуацију, али све иде на горе. Све је црно. Убацју нам КПС (Косовске полицијске снаге које чине Шиптари) нема повртка наше војске и полиције. Увели су царину, чим су увели царину значи да праве државу. Људи се сналазе, али врло тешко. Стално искључују струју и то углавном тамо где живе Срби, у централном Косову, у севеном делу Косова. Вода је више загађена него што је исправна. Ово што се десило са фенолом, то су намерно урдиле шиптарски терористи,” истиче Драгиша.

Али ни он не размишља о одласку. „Ја немам куда да идем. Ово је моја Србија, овде су ми рођени и отац, и деда и прадеда и чукундеда, ја се наддам да ћемо сви да се вратимо на своја огњишта, али прво морамо да променимо власт у Београду. Београд нас је издао и ова Влада нас издаје,” каже Драгиша Костић.

„Никада Косово не бих дао за Србију”

Од Косовске Митровице до Прилужја стиже се возом, то је једина комуникација са овим селом. Иначе то је сада уобичајен начин путовања по Косову, јер је ризично ићи колима, поготово ако немате регистрацију КС коју су увеле окупаторске власти. Један део Срба је до сада прешао на ову регистрацију. Ако је имате онда се не зна да ли су у ауто Срби или Шиптари па сте донекле заштићени. За старе регистрације се зна да их још једино имају Срби. На тим возовима којима се превозе и Срби и Шиптари, поразбијани су прозори (некада су га Шиптари гађали, али сада се и они возе) страховито је хладно, нема грејања.

Возимо се згрчени на седишту не би ли се угрејали. Како пролазимо кроз села, Срби у купеу се преслишавају колико је где остало српских кућа. Испоставило се да је иза Митровице једино српско село Свињаре, и да су до Прилужја све остало шиптарска села. Неко је тврдио да је, у Вучитрну

остала једна српска кућа, али остали су то одлучно негирали и рекли да то није могуће, да се зна да нема ниједне српске куће у овом селу.

Стижемо у Прилужје, излазимо, температура је слична као у возу, али загрејаемо се мало у једном оближњем бифеу у коме се окупљају мештани. Наравно, нема струје, али они се већ некако сналазе, имају агрегат. Од Прилужја крећемо у обилазак околних места колима са регистарским таблицама КС, и планирамо да се до увече поново вратимо у ово село.

На уласку у српско село Граце у општини Вучитрн, дочекао нас је пункт КФОР-а јер је ту и шиптарско село кроз које смо дошли. Уобичајено формално питање – да ли смо Срби. - Срби смо – али могли смо да будемо и Шиптари као да би они знали да нас разликују.

Драгиша Станишковић живи у кући са женом, родитељима, братом и његовом породицом, њих осморо. Радио је у Електропривреди у Обилићу. „Тешко се живи, нема доктора, КФОР мора да се моли за пратњу,” каже Драгиша. Жали се да Шиптари стално краду стоку. Обрађују земљу која је ту близу, али ону која је међу Шиптарима не могу. Били су једно време у Крагујевцу, а кад су се вратили, Шиптари су све однели, сву стоку, кола, све. У селу су Шиптари запалили 40 српских кућа да те породице не би могле да се врате. Било је око 120 српских кућа. „Стално слушамо да ће бити боље, а све је горе и горе,” истиче Драгиша и каже: „Никада Косово не бих дао за Србију.”

Младић од 18 година који иде у средњу Медицинску школу у Племетини каже да је живот младих у селу Граце веома тежак. „У селу нигде не излазимо, немамо кафиће, немамо ни Дом културе где би могли да се окупљамо. Немамо ништа, као што видите. Не можемо нигде да одемо без конвоја, без пратње. У школу идем ћачким аутобусом из Бабиног моста, прати нас полиција. Идем ујутру у 7 сати, враћамо се у 12.30 и тако сваког дана. Ако се настави овако, нема будућности, ако се нешто промени може да се остане овде, али овако се више не може. Ово је кућни затвор. Нисмо слободни.”

Душко Димић, отац петоро деце пре три месеца се вратио са породицом из Тополе. „Нико нас овде није обишао да нас пита да ли можемо да живимо. Нема посла, немамо где да живимо. Ово није живот, ово је робија, затвор. Ово је затвор без зидова. Нема слободе,” прича Душко. „Пре рата смо имали свега и свачега од стоке, сада немамо ништа, све су нам Шиптари покрали. Све су ми запалили. Немамо један лежај у кући, спавамо на поду. Земља коју имам је на њиховом терену, не смемо тамо да се појављујемо. Зона кретања нам је ово што видите, 300-500 метара,” показује Душко. Али он је одлучан да остане у овом селу. „До последњег Србина на Косову не мислим да напустим Косово.”

Станица у Звечану

Неколико српских породица живи у издвојеном делу села Граце, где има само 4-5 српских кућа, које се граниче са шиптарским селом. Неки не смеју да нам кажу своје име због страха од Шиптара.

Домаћин из једне од тих кућа, на свом имању живи већ 40 година. Има још четворицу браће али он је једини који је остао на имању свог деде и покојног оца. Некада је радио као референт за набавку у бившој трговинској организацији Дарданија у Приштини.

„Отац сам четворо деце, али ниједно дете није са мном. Ту смо само ја и супруга. Наша деца немају будућности овде. То су млади људи који немају посао, а и безбедносна ситуација и даље је неизвесна. Они су сада постали и родитељи, тако да им је боравак овде врло ризичан. Мени је лакше да се сам браним, него да браним целу породицу.”

Ја сам тренутно на свом имању као грађанин другог реда. Власник сам имања, али нисам господар имања.” Овај мештанин каже да Албанци свакодневно врше притисак не би ли их натерали да се иселе.

„Доживео сам и каменовање бранећи своје имање. Те тренутке сам доживљавао као пораз, али сам морао да се измичем од таквих опасности, да не долазим у конфликт са њима, иако ме већина тих људи познаје из прошлих времена. Нисам напустио имање ни кућу иако је ситуација била веома тешка. Године 1999. када је настала еуфорија доласка Албанаца из избеглиштва цело село је отишло, само смо остали ми из 3-4 куће. Наша је срећа што нас нису директно нападали, али су проверавали да ли смо ту, како би упали у куће и опљачкали их, попалили их. Притисци које су Шиптари вршили су углавном биле крађе, паљевине, каменовање, покрали су нам сву стоку. На тај начин су покушавали и нас који смо остали да отерају.”

Сада се доста мештана вратило у Граце. И даље је врло тешко опстати на овим просторима. Ми и даље не знамо шта држава мисли са нама који смо остали. Нико нам отворено није рекао шта ће бити са нама. Због те неизвесности, сада је теже него раније. Има доста продаје имовине. До сада никад нисам размишљао да би могао да продам своју имовину, иако су услови за живот толико неизвесни и неповољни да просто не знамо колико је оправдано да ми останемо овде где смо. Ми појединачно не можемо да се бранимо,” објашњава домаћин из села Граце.

Као у логору

Село Бабин Мост у општини Обилић налази се у шиптарском окружењу, има 186 српских кућа, а на крају села је и неколико шиптарских кућа. Углавном Србе овде нападају Шиптари који долазе из околних места. Јуре их колима, Срби не смеју да изађу на магистрални пут Митровица – Приштина, јер чим виде Србина почну да га јуре.

Златибор Ристић има 48 година и тројицу синова који исто живе у Бабином мосту. Раније су радили у Електропривреди, а сада не раде нигде. Земљиште које имају не могу да обрађују јер је у шиптарском окружењу. „Немамо слободу кретања. Живимо као у логору. То је Бабин мост, слепо црево,” истиче Златибор. „Ако укину тих 50 одсто од плата што држава исплаћује, онда нема живота, и отићићемо за Србију. Ако нико не буде хтео да купи нашу кућу, оставићемо све и идемо за Србију,” каже Златибор Ристић.

У продавници у Бабином мосту намирнице је куповала једна мештанка из Бабиног Моста. Рођена је у једном селу код Косова поља, а у Бабином Мосту је удата. Имају троје деце, а немају никаквих примања. Муж јој је радио у Електропривреди. Живе на крају села где има и шиптарских кућа. Стално их гађају камењем и циглама, чиме стигну.

„Децу нам малтретирају Шиптари. Не смемо да их пустимо на улицу, кад иду у школу морамо да их испратимо. Тешко је. Тешко је и за школу. Школа је у Прилужју. Ти размишљаш како ће твоје дете да оде тамо, да ли ће да се врати живо. Размишљали смо да одемо одавде, али ипак је овде најбоље. Живимо од данас до сутра. Немаш никакву слободу, можеш да идеш само уз пратњу. Најгоре је што не можеш да дођеш до лекара. Морамо да идемо до Прилужја. До Прилужја је тешко да се оде ако немате кола, или међународну регистрацију КС, онда се чека пратња аутобуса,” прича плачући ова мештанка.

Имају имање, али само половину обрађују, јер је половина на територији међу Шиптарима. Намирнице којих нема у селу иду аутобусом да набављају у Митровици, Грачаници. Сада су им укинули и пратњу, па иду на ризик.

Још један мештанин је био расположен за разговор. Ристић има 39 година и троје деце. „Овде сам рођен, овде живим и мислим да останем. Ситуација је таква да немамо куд одавде. Немамо излаз нигде ван села без пратње. Ми смо баш у шиптарском окружењу, ова друга села су мало већа и у мало су бољој ситуацији од нас. Као што знате на посао не идемо, раније смо радили у Електропривреди. Има много Срба који раде за УНМИК и примају плату и од њих, а и од државе,” прича овај мештанин.

„Школу немамо, само што се не сруши, окупатор врши притисак на нас да ће да направи школу али да заједно иду и српска и шиптарска деца, ми то нећемо. Живимо од тог минималца који примамо. Не дај боже да нам укину и то, мораћемо са фамилијом да одемо у Србију да тражимо парче хлеба. Овде неће нико да живи под шиптарском заставом и шиптарском влашћу. Видели сте каквим аутобусом се возе наша деца до школе у Прилужју и Племетини, стари аутобус, стално се квари, деца више не иду, него што иду у школу. УНХЦР који нам даје те аутобусе, сам одређује колико ће људи са станице да прими, не могу сви да уђу у аутобус. Тешко је.”

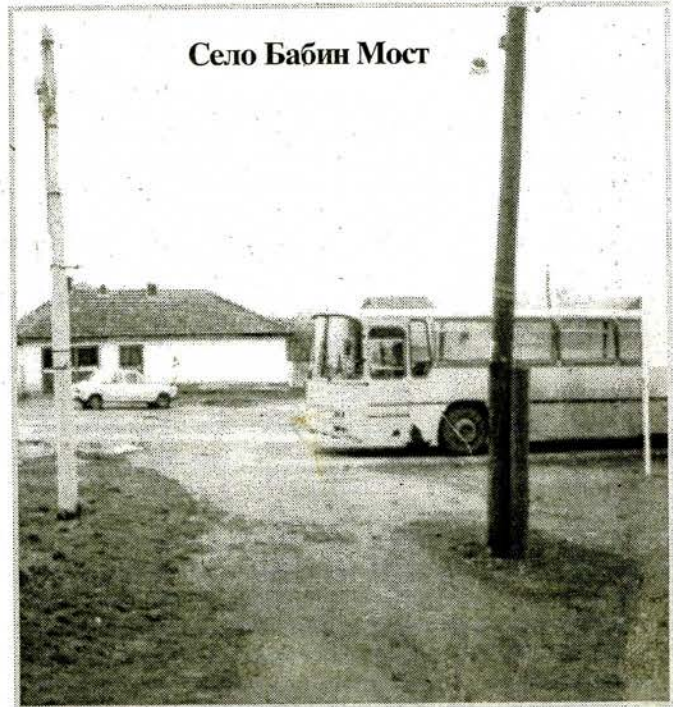
Каже да је у Бабином Мосту било инцидентна, један Србин убијен а двојица су теже повређена. То се десило када су Досовци пустили Шиптаре из затвора. Једног од њих који је био из Бабиног Моста, Шиптари су дошли да посете када се вратио кући. У повратку су напали Србе.

Срби у Липљану само суботом могу да иду до продавнице у центру

У истој продавници у Бабином Мосту срели смо Зорицу, девојку која живи у Липљану. Живот у Липљану је много горни него у Бабином Мосту. Пре рата већинско становништво је било српско, било је 70 до 80 одсто српских кућа, али после рата ситуација се изменила. Срби тамо живе буквално као у казамату, преко недеље не излазе из својих кућа, а само једном недељно могу да прођу једном улицом да би дошли до продавнице у центру и набавили намирнице.

Зорица има 21 годину, живи са сестром, мајком и бабом. „Рођена сам и живим у Липљану. Тамо је много теже него

„Децу нам малтретирају Шиптари. Не смемо да их пустимо на улицу, кад иду у школу морамо да их испратимо. Тешко је. Тешко је и за школу. Школа је у Прилужју. Ти размишљаш како ће твоје дете да оде тамо, да ли ће да се врати живо. Размишљали смо да одемо одавде, али ипак је овде најбоље. Живимо од данас до сутра. Немаш никакву слободу, можеш да идеш само уз пратњу. Најгоре је што не можеш да дођеш до лекара. Морамо да идемо до Прилужја. До Прилужја је тешко да се оде ако немате кола, или међународну регистрацију КС, онда се чека пратња аутобуса,” прича плачући мештанка села Бабин Мост.

овде. До сада се много Срба одселило. Само суботом имамо право да прођемо једном улицом, дођемо до центра града и купимо намирнице. У остале улице несмемо да идемо. Чак ни суботом нема много пратње, по један војник обично стоји на раскрсници.

Другим данима, имамо српске продавнице, али много су далеко од наших кућа и морамо да прођемо поред пруге где су углавном Шиптари. Свако иде на свој ризик. Шиптари нас гађају камењем, малтретирају. Преко недеље смо само у кући,” објашњава Зорица.

Основна школа у Липљану смештена је у једној приватној кућици, а у средњу школу се иде аутобусом у Грачаницу без пратње. „Срби и даље продају станове и куће. Размишљали смо да одемо. Али онај ко је имао где да оде, отишао је, онај ко није, остао је. У Липљану је сваког дана ситуација све гора и гора јер све више Срба одлази. До скоро смо се нечемо и надали, али сада је све мање Срба,” каже Зорица.

Кратак разговор мештана у продавници

-Зашто власт не дође да види где живимо. Овде народ не може да живи, мора да продаје куће и имања. Они су откачили нас, отакачили Косово, Косово је продато.

-А што нам бар не кажу да знамо...

-Ма неће да кажу, видиш шта ради Ђинђић, он прича да Косово треба да буде у склопу Србије, ма то лажу само... Они ни између себе не могу да изаберу председника. Сви лопови. Нека тај Ђинђић и тај Коштуница дођу, нека погледају како народ овде живи.

Десет српских породица у Милошеву
препуштено на милост и немилост Шиптара

ЗАБОРАВЉЕНИ

Многи не знају да у Милошеву има још српских породица, да оне постоје. Срби у овом селу живе затворени по својим кућама. Заборављени су од свих. У Милошеву има 10 српских, а 200 шиптарских кућа. Срби нису прошли улицама овог села већ четири године. Немају никакву заштиту. Ни од УНМИК-а, ни од КФОР-а, ни од наше државе. Живот им је потпуно блокиран. Основна школа не постоји, ни у амбуланту ни у пошту Срби не смеју да уђу, нити смеју да оду на православно гробље. Ако би умро неко од Срба, не би могли да га сахране. Не могу да оду ни на задушнице, ни да запале свеће

„Ми и сада стално стражаримо дан – ноћ, нисмо заспали четири године,” причају Милошевљани. „Више смо напољу по бетону преспавали него у кући. Нико то жив не зна. Ви сте први новинар који је дошао да нас обиђе. Нико се за нас није zaloжио, није нас обишао. Нико не зна да постојимо. Када изиђемо и пита нас неко – одакле си – а ми кажемо из Милошева, они кажу- па у Милошеву нема никога. Како нема. Има нас, само се нико не интересује. Ко зна где све има Срба а за њих се и не зна,” огорчено причају Срби из Милошева.

Упркос свим мукама за сада ниједна од преосталих српских породица не планира да се исели. Кажу, кад нису отишли кад је било најгоре, кад су Шиптари бацали бомбе и пуцали и крали, сада неће да оду.

Најстарија српска породица у селу је породица Ађанчић. Они планирају да 2007. прославе стогодишњицу постојања Ађанчића у Милошеву. Њихових шест кућа је спојено и они се крећу у том кругу. Велибор Ађанчић је рођен 1934. у Милошеву. Похађао је војну школу, а касније је живео тамо где је посао захтевао. Радио је у Раковици у Београду. У село се вратио 1988. после 40 година.

Живот је никакав. Мени је једино боље него Милошевићу, што имам чист ваздух. Снабедамо се намирницама тако што нам аутобус УНХЦР долази испред куће и идемо њиме до Бабиног моста, Прилужја, Племетине, Грачанице, возом идемо и до Митровице. Аутобус иде четири пута недељно.

Село Милошево

Ако заборавим прошлост ко сам онда ја?

Када чујем како причају – не треба да се осврћемо уназад, у прошлост – па чекај, побогу, ја сам имао оца, деду, прадеду, чукундеду, значи треба све њих заборавити, да ли је то уреду? Зашто онолики манастири, споменици, ако су прошлост шта ће нам све то? Па не треба нам ни Косово онда, да ли то хоће да поруче? Ако заборавим прошлост, ко сам онда ја,” пита се Велибор Ађанчић.

Он има двојицу синова и ћерку, али они не живе у Милошеву. Отишли су још кад је рат почео, нису смели да остану. Али, Велибору не пада на памет да оде из са своје дедовине. „Ја не размишљам да одем одавде. Ја се надам да ћу за четири године 2007. да славим стогодишњицу постојања Ађанчића у Милошеву. Прва српска кућа у Милошеву. Остајем овде без обзира шта ће бити и како ће бити. Ако су могли мој деда и мој отац да овде буду под Турцима и са Шиптарима, па и ја ћу, па како буде. Трпели су они можда горе него што ја трпим, па трпећу и ја. Али мислим да они што говоре да заборавимо прошлост, треба мало да се освесте, јер нема Србије без Косова. Овде су наши корени.

„Живимо као у логору већ 4-5 година. Много је тешко. Нико нас не посећује, држава нас је скроз заборавила. Никакву хуманитарну помоћ не примамо. Немаш сигурност. Шиптари су нас уништили, покрали, малтретирали нас, док нас нису довели до овог стања да више немају шта да нам узму, могу само душу да нам узму. Не знамо колико још можемо овако да издржимо. Не смем ни да се присећам шта смо све преживели, иначе бих полудела. Све се надамо да ће бити боље, а сваки дан је све горе. Не ради се нигде, нема примања, земља не може да се обрађује, јер је велики део земље у шиптарском окружењу. Од чега да живимо,“ пита Српкиња из Милошева.

Ми се надамо да ће бити боље, и да нам није те наде, ми не бисмо ни остали овде, али ништа не иде набоље. Власт у Београду не чини ништа, сви се ослањају на Београд, а Београд не чини ништа. Они се забављају сами међу собом, ко ће у бољу фотелју да седне, а народ их најмање интересује, поготово ми овде.

Велибор нам је испричао како је изгледао покушај Шиптара да му уђу у кућу. „Покушали су да уђу у кућу кроз терасу. Разбили су врата и ушли су у ходник. Ја сам чекао да уђу унутра, али срећом нису. Да су ушли, сигурно бих их убио а убио бих и самог себе и читаву породицу. Ми смо све то што су нас малтретирали могли да им вратимо, али нисмо смели. Да смо то урадили, поубијали би све до једног. Трпели смо, ћутали, једино ако видимо да нам је живот у опасности реаговаћемо, али ако може да се избегне, избегавамо сукоб. Избегавали смо сваки сусрет са њима, сваки сукоб, само да бисмо опстали овде,“ објашњава Велибор.

У Милошеву имају два српска ђака и по њих долази аутобус и иду за Племетину. Има и ђака који су преко недеље у Грачаница и викендом долазе. Најмлађе дете у селу је Радован и има 16 година а најстарији Србин у селу има 82 године, од породице Ађанчић је. Ослепео је, не види. Шиптари су га опљачкали до коже. Имао је око 15 крава, све су му однели и пољопривредне машине. Деца му нису ту, живи сам са женом.

Када дође ноћ, као да је дошла смрт

Олга Ађанчић, има 55 година. Живи већ 35 година у Милошеву. Муж јој је умро а најстаријег сина Зорана су јој киднаповали Шиптари 1998. године. Од тада ништа није чула за њега. Зоранова жена живи у Врњачкој Бањи са двоје деце, друго дете, девојчица се родила месец дана после Зорановог киднаповања. Сад већ скоро има пет година, и нада се да ће тата да јој дође, да ће да пева са татом. Најмаћи син са породицом живи у Нишу, а средњи је у Милошеву са женом.

Зорана су Шиптари киднаповали са још тројицом колега када је пошао на посао. У току тог дана киднаповали су деветорицу Срба. Зоран тога дана није хтео да иде на посао, јер је претходног дана једва извукао живу главу, али колега га је натерао да крену. У колима су са овом тројицом Срба била и два Албанца, њихове колеге. Један од Албанца је дао изјаву. Према тој изјави, терористи су одмах истерали из ауа другог Албанца, а он је, како каже, покушао да их заштити, да каже да су само кренули на посао, али су га терористи ударили. Од овог другог Албанца није узета изјава јер га нигде нема, ни на послу, ни код куће.

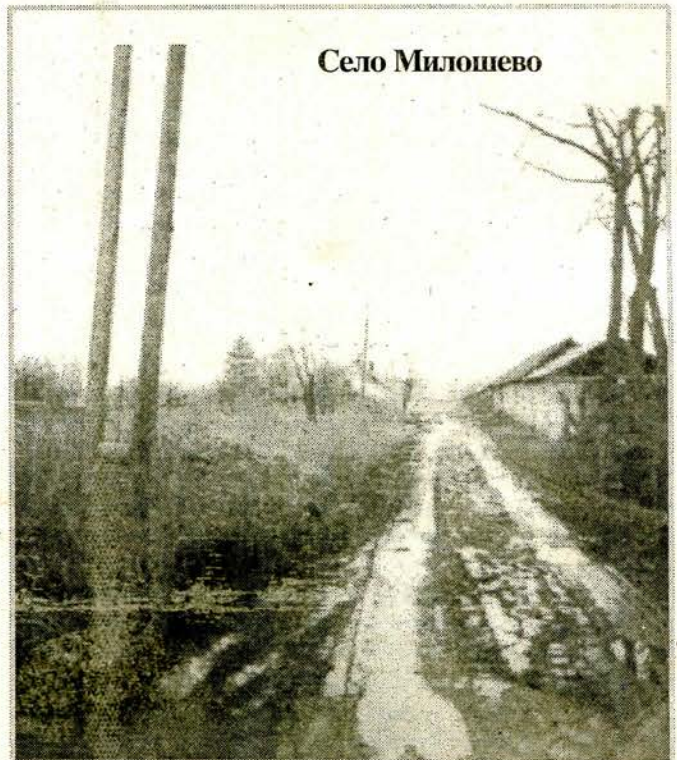
Мајка Олга стално одлази на састанке Удружења за нестале и киднаповане Србе надајући се да ће нешто да сазна. „Верујем да ми је син жив, и ови што су са њим, да су негде у Албанији и да раде,“ са надом говори мајка. „Највећа ми је жеља да се сви ослободе, ако су живи. Ова неизвесност је врло тешка. То је ненормално. Ноћ кад дође као да је смрт до-

шла. Некако се преброди уз помоћ лекова за смирење. Тешко се живи, за мене није важно, али ова младеж, за њих је страшно,“ прича Олга.

Шиптари су им украли краву, разбили су зид са улице. „Жао ми је краве што су је мучили, а стока ће да се набави, нека само бог да мир. Затворимо барикаде увече. Мучимо се много, али немамо куда. Ту смо на нашем, нисмо на њиховом. Ја пензију не примавам редовно. Предала сам папире да се то среди, па да могу децу да обиђем, да им нешто купим,“ каже Олга.

Поред ових шест кућа породице Ађанчић које су спојене, у Милошеву живи још неколико српских породица, али њихове куће су у још гореј позицији, раштркане по селу међу шиптарским кућама. Разговарали смо са једном Српкињом која живи са мужем и двојицом синова у једној од тих кућа.

Каже да јој је муж болестан, не види, имао је два шлога, инфаркт и мождани удар. Ниједан лекар неће да дође а они немају превоз да га одведу до Митровице на контролу. „Не питај за нас како смо опстали, како ћемо да издржимо. Сутра, не дај боже, да ми умре муж не могу да га сахраним. Ми 4 године нисмо кроз Милошево прошли, нити смемо да прођемо. И шта да радиш? Не смем да мислим о томе. Огрева нисмо имали, храну немамо, молили на све стране. Уплатили смо угаљ у Обилићу, нико није хтео да нам донесе и ту су нас зезнули.“

„Најтеже ми је било када су ми запалили шталу и украли краве. Имао сам три краве стеоне, за свој мерак сам држао ту расу 20 година, каже Љубиша Спасић. Доживео сам и да ме Шиптари ранили око свињца 2000. године. Требало је једна крмача да ми се опраси и ја сам је пазео, тада су ме једним кратким рафалом ранили. После тога су ми бацили две бомбе тамо и срушили зид, однели ми пшеницу, пољопривредне машине. Имао сам могућности да их ликвидирам, али нисам хтео да бих сачувао кућу и децу.

Имао сам у хангару бале сена и пољопривредне машине. Падао је снег. Кад се враћао комшија Шиптар са посла из Косова Б, искористио је прилику и запалио све то. Све је изгорело. Онда су бацили бомбу на кућу. Више пута су ми претили, кажу – долазимо да те ликвидирамо. Ауто су ми запалили. Прво су хтели да украду ауто, када сам видео комшије, питам их – шта то радите – они кажу – иди за Србију, шта чекаш. Кад сам рекао да сачекају мало и повукао се са терасе, запалили су ауто и побегли.

Нисам могао УНМИК-у да кажем који су, због безбедности јер живим овде, а они нису могли да открију. Рекао сам им да никад и неће моћи ништа да открију док шиптарска полиција ради са њима. Један Шиптар је колима покушао да ме убије, срећом сам се бацио у канал,” прича нам Љубиша.

Много је тешко. Сви смо на нервној бази оболели. И сад кад изађеш на улицу провоцирају те, псују те, поготово ови Шиптари који су дошљаци, који су купили куће. Ти што су дошли су они најгори, дивљи. Где год смо тражили помоћ, нико ништа. Само обећавају, а ништа, нико не верује како живимо. И тако, трпимо, мучимо се... Што мучимо нас, него мучимо децу, а сваки дан је све горе,” плачући нам прича ова Српкиња.

Срби су навикли да раде, али Шиптари су им попалили су сву детелину, сламу, покрали краве, машине, тракторе. „Пуцали су на нас, наша је кућа сва пропала од пуцања, и од бомбардовања. Кад су нам крали машине, замало сина да ми убију. Много трпимо, не смеш никоме ништа да кажеш. Идем сутра аутобусом у Грачаницу да тражим млеко, морам да купим за мужа. Ништа немаш, немаш где да купиш, немаш од кога, кроз су нас уништили,” објашњава она.

У Милошеву Срби немају ни телефоне. Шиптари нису хтели да им прикључе. Сада све шиптарске куће имају телефон, а ниједна српска нема. „Ишли смо у општину, жалили се, али ништа. Не дао бог најгорем душманину овако да живи. Ми не смемо ни да причамо све шта смо преживели, да не би сазнали Шиптари, а онда ће бити још тежа ситуација. Нек бог да да сачувамо децу, а за нас није важно.”

Спасићи из Обилића – стална мета шиптарских терориста

Љубиша Спасић живи са породицом у Обилићу. У истој кући је и његов син са својом породицом. У Обилићу је остало десетак српских кућа. Љубишина кућа се налази поред електране Косово Б, и једина је српска кућа у том делу Обилића која је потпуно окружена шиптарским кућама. Остале српске куће су даље и концентрисане су на једном месту. Спасићи не могу да обрађују земљу, јер им се сво имање налази према шиптарском селу. Љубиша и његова породица су стално изложени шиптарским нападима, али не размисљају да напусте своју кућу.

„Ово није никакав живот. Полиција неће увек ни да дође кад нас Шиптари нападну, мисле да дајемо лажну узбуну,” каже његова жена.

Спасићи имају велико имање од 6 хектара у селу Јањина вода. Али из тог села су сви Срби побегли, једино је породица Спасић остала на окупу. Неки су се вратили после 3-4 ме-

сеца, али углавном старци, а деца су остала у Србији. Љубишини родитељи који живе у Јањиној води су стари имају по 83 године. Ни они не смеју да излазе. Љубиша их је обишао пре неки дан, иначе, до Јањиних вода није безбедно да се иде, иде се на ризик.

„За три године нико није дошао овде а достављао сам три пута комплетну документацију о свим нападима Шиптара на моју породицу. Достављао сам и Момчилу Трајковићу и Ради, и Оливеру Ивановићу и Артемију, али нико није дошао да ме види нити ми је одговорио,” каже нам Љубиша.

Породица Спасић слави славу свети Врачи. На славу долазе зетови, пријатељи. „Сада је то богу за плакање,” каже Љубиша. „Док славиш славу, сечеш колач, окупатор те ова-

Љубиша Спасић унакажен од шиптарских рафала

мо претреса, тражи оружје. Девет пута су ме до сада претресали," каже Љубиша.

Шиптари нуде Спасићима да продају кућу, али они о томе уопште не размишљају. „Зарадио сам је својим знојем. Четрдесет година сам радио у Електропривреди. Решио сам да главу изгубим, али да им поклоним, нећу. Надамо се да ће ова неправда да се исправи. Косово је српска земља. Ако Косово дамо, боље да се сви убијемо, да нигде нема Срба. Надам се да ћемо да се изборимо, да је бог уз нас и српски народ.

Нек ми комшије Шиптари и даље бацају бомбе, али нека не забораве да ја Косово и моју кућу нећу да напустим, макар изгубио главу," одлучан је Љубиша. „Знају они то добро, рекао сам им. Надамо се, ако има бога и правде и ако се врати наша војска и полиција, да ће неко да нам изађе у сусрет да бисмо могли да останемо."

Миленко Милутиновић живи са братом у Обилићу. Његова породица је отишла за Србију, а он је остао да брани кући. Шиптари су му пуцали на кућу, срушили му зид. „Видите и сами да су око нас све рушевине. Ту су некада живели Срби и Роми. Шиптари су у лепше куће ушли насилно," прича Миленко.

Он и дан данас ради у Дирекцији за изградњу Обилића као шеф обезбеђења, није напустио посао. Али баш због тога што је остао на послу, Милутиновића су Шиптари нападали десетак пута, не би ли га натерали да напусти посао и да изађе из просторија Дирекције, да би се у њих уселили Албанци. „Шиптари су ме често нападали са шипкама, да би ме истерали са посла, али ја сам и даље упоран. Свако јутро од куће идем пешке око 2 километра на посао и тако се враћам," каже Милутиновић.

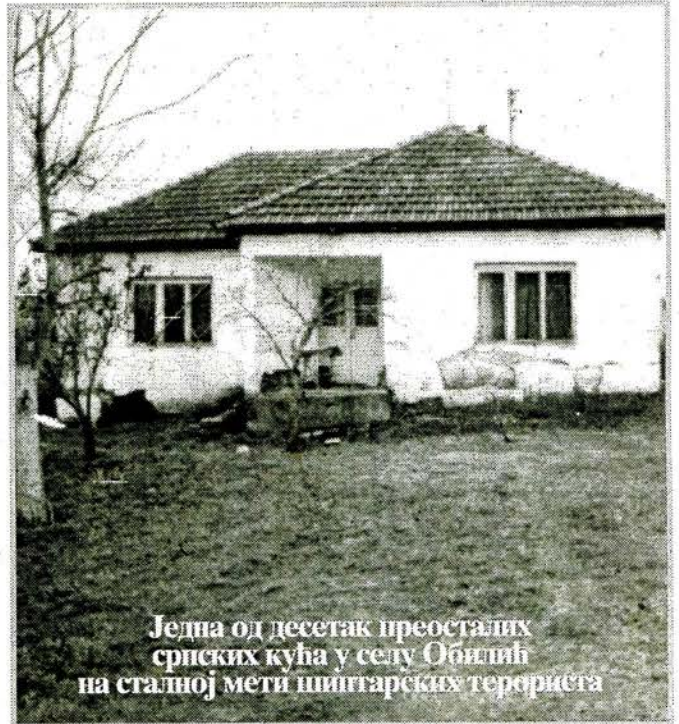
Миленко је у априлу 2001. године завршио у хелији притвора у Обилићу и задобио тешке телесне повреде. Био је у амбуланти да посети брата, а када је излазио један Албанац из Обилића га је лажно оптужио да му је претио. „Угурали су ме у полицијски ауто у коме су се налазила четворица полицајца, три Албанца и један странац. Затворили су ме у хелију, али Албанца који ме је пријавио нису довели. Довољно им је, изгледа, било то што им је рекао да сам својевремено носио дугу браду," објашњава Миленко.

Двојица Албанца, чувара у притвору, су му претила и псовала му српску мајку, да би му, када се Милутиновић приближио, из све снаге отворили врата и нанели му тешке телесне повреде. Лекари у болници у Косову пољу (Руси и наци лекари) установили су да су од јаког ударца Милутиновићу пукли аркада и носна кост. Из косовопољске болнице вратили су га у притвор у Обилић. Полиција је, међутим, морала да га пусти кући јер је током читавог дана крварио, и изгубио више од литре и по крви.

Због овога се Милутиновић и дан данас тужи са УНМИК и КПС полицијом. Али, како каже, све је пабе. „Шиптари само покажу прстом – овај је Србин, треба да га истерамо - и они одмах долазе, хапсе. Ево нашим комшијама доле, разбијају врата, прозоре, ломе цреп од куће, гађају их. Ја зауставим УНМИК, кажем да нам Шиптар руши куће, они ништа," истиче Милутиновић.

Њега је један Албанац поново лажно оптужио да му је рекао – Шиптаре, дошао ти је крај. И Миленко би поново требало да иде у затвор. Осуђен је на двадесет дана затвора или да плати 300 евра.

„Ја сам се закleo да одавде нећу да одем, да нећу да оставим своју дедовину док могу. Кад не могу, запалићу своју кућу и отићи ћу. Надам се да ће и власт у Београду да се промени. Безбедносна ситуација је много лоша. Са овом влашћу

Једна од десетак преосталих српских кућа у селу Обилић на сталној мети шиптарских терориста

не може да буде никако боље. Они само лажу, продају, чужем да су многе раднике скинули са плате, да не примају више онај део који је исплаћиван радницима државних предузећа. Па ко ће овде да седи без пара. Моја плата је до пре два месеца била 2.600 динара, тек сада су ми повећали на 8.000.

Немамо кола, не можеш ни до лекара да одеш. За мене није важно, ја сам ставио главу у торбу, али мој брат, има четворицу синова. Нас нема ко да пребаци до лекара, да нам треба. Ми смо овде потпуно остављени. Нико о нама не брине. Само преко телевизије слушамо лажи," прича огорчено Милутиновић.

Његов брат живи са породицом, има четворицу синова и две снаје. Шиптари су им бацали експлозивну нараву кроз проз купатила 1999. године. Гађали су их рафалом са 15 метара на вратима ходника 2000. године. Исте године више пута су им бацали по две – три бомбе на терасу. „Надамо се да ћемо да издржимо. Имам двадесет осам година радног стажа, изгубио сам посао, изгубио сам плату. Данашња власт криви Милошевића, а они су гори од њега," каже Милутиновићев брат.

Стрљење Срба на измаку

У српском селу Племетина има око 200 српских кућа. Срби из овог села не могу да обрађују своју земљу, јер се више од 300 хектара налази преко Ситнице, где српска нога не може да крочи. Оно мало земље које имају, обрађује ко може, али производе не могу да продају нигде осим између себе. Шиптари им стално краду стоку.

У једном локалном бифеу разговарали смо са окупљеним мештанима.

„Живимо у затвору. Никад грђе нисмо живели," каже један Србин. „Не смемо нигде да идемо без пратње. Нема слободног кретања. Остали смо без посла. Они горе и не рачунају на нас. Живимо од тих плата што држава исплаћује онима који су радили у државним предузећима и нешто од земље коју можемо да обрађујемо. Велики део земље је у шиптарском окружењу и не може да се обрађује."

**Миленко Милутиновић – последице тортуре
КПС-а, шиптарске полиције**

Крстомир Јовић има троје деце. Ђерка иде у школу. Старији син има двоје деце и не ради, раније је радио у приватном предузећу. Други син је на одслужењу војног рока.

„Овде сви живе тешко. Како се ко снађе. Неки су отворили мале продавнице да би опстали. Немамо слободу. У Племетини имамо основну и средњу школу, а децу прати УНМИК на путу до школе. Све то утиче на нас. Стално смо нервозни. Све је неизвесно, не знамо да ли горе решавају нашу судбину, да ли ће бити боље или горе. Нас нико не обавештава. Власт гледа само свој интерес. Ми као комшије морамо међусобно да се помажемо. Многи су овде, чак и млади помрли. Све је то утицај рата,” прича Крстомир.

Млади, као и свуда на Косову, и у Племетини немају никакве услове за живот, а немају ни где да изађу. Имају само два кафећа у које одлазе. У друга села не смеју да иду, ако иду онда је то на ризик.

У Племетини има доста грађани из Сивовца који су ту насељени. У овом селу је остало много српских кућа, а многе су порушене. И гробље је порушено. Грађани Сивовца не могу да иду тамо да обилазе своје куће и имања, ни гробове најмилијих.

Крстомир каже да сада не размишља да оде из Племетине, али планира да децу пошаље негде ако се ситуација не промени, јер за њих нема перспективе. „Ако ова власт настави овако са продајом предузећа, онда дете неће моћи нигде ни да се запосли. Морамо много да размишљамо о младима. Волео бих да овде сви остану, где су закопани и мој отац и деда и прадеда,” поручује Крстомир.

Љубомир Босанац нам је испричао колика су природна

богатства општине Обилић, како су се Срби под притисцима Шиптара исељавали, како су сада препуштени себи, али спремни да издрже.

„У овој општини је живело 11.500 Срба и Рома. Сада их има 3.500, а 7.000 је протерано. Осамнаесторо људи су Шиптари убили после доласка окупатора. Људи су тенденциозно заплашивани, Шиптари су бацали бомбе, пуцали, палили куће, малтретирали Србе. Углавном 90 одсто људи је радило у Електропривреди Србије, а сада су сви протерани са посла под притисцима. Три директора су мучки убијена. Овде је пре рата киднаповано девет рудара. Срби су били заплашени.

У самом Обилићу има 150 до 200 кућа. Највише је остало стараца, а њихова деца су отишла. У Црквеној водици, отишло је 50 одсто Срба и сви Роми. У најзападнијем селу у општини Обилић, Јањина вода, отишло је преко 50 одсто мештана, а остали су они који немају куд. Из села Милошево отишло је 90 одсто Срба, остало је само 10 српских кућа. Из Бабиног моста отишло је око 15 одсто, углавном оmlадине.

На територији општине Обилић продала су се имања у Милошеву, Бабином мосту, дуж пута Митровица – Приштина, у самом Обилићу продато је нешто станова, приватних кућа и имања, а у самој Племетини, Црквеној водици, Јањиној води није продато ништа. Срби из Племетине не могу да обрађују око 300 хектара своје земље која је остала у окружењу Шиптара, надомак реке Ситнице. Ту су и пањаци, шуме, оранице. Ту су и два православна гробља, где већ пет година нико није могао да оде да запали свећу. У Племетини има око 60 шиптарских кућа и они слободно живе, слободно се крећу, раде у српској Електропривреди.

Наше богатство, црно злато, угаљ, налази се на 80 одсто територије на којој сада живе Срби, што може да се провери у катастарским листовима. Ту су ресурси за око 200 година, ако је искоришћеност ове јачине електрана, седам блокова.

Ми као Срби нисмо имали никакву помоћ од КФОР-а. У ову општину су прво ушли Енглези, који су дошли овде као србомрсици. Где год су видели Србина гледали су га као звер, као кољача. Није им сметало што Шиптари убијају, протерију и застршују Србе. Њима је, као и Шиптарима циљ исти - протеривање Срба. У градовима из којих су исељени Срби нема више проблема. Тако је у Пећи, Призрену, Урошевцу, Косовом Пољу, Подујеву, Вучитрну, Србици и Глоговцу.

Они су били навалили да и Обилић исеље, што су у великом проценту успели. Али староседеоци су се задржали, они

„ Живимо у затвору. Никад грђе нисмо живели,” каже један Србин из Племетине. „Не смемо нигде да идемо без пратње. Нема слободног кретања. Остали смо без посла. Они горе и не рачунају на нас. Живимо од тих плата што држава исплаћује онима који су радили у државним предузећима и нешто од земље коју можемо да обрађујемо. Велики део земље је у шиптарском окружењу и не може да се обрађује.

Све је неизвесно, не знамо да ли горе решавају нашу судбину, да ли ће бити боље или горе. Нас нико не обавештава. Власт гледа само свој интерес.”

Бифе у селу Племетина

ни дан данас не желе да оставе своју прадедовину и чукундедовину. Једни не желе, а други немају где.

Срби овде живе доста сиромашно. Окупатор је на страни Шиптара. И београдске власти све чине да Срби одавде. Никакву помоћ они нису дали, ни у кредитима, ни у мини фармама да би овај народ радио. Сада је настала и нервоза и неповерење, велика конфузија. Надамо се бољем. Очекујемо промену власти у Београду и промену ситуације у свету и у глобалној политици.

Срби ће овде издржати до максимума, а тај максимум не знам где је, али се назире. Назире се крај стрпљењу. Огорчени смо на изјаве представника Српског националног већа који пропагирају аутономију Срба у Косову и Метохији, јер на тај начин желе да предају Косово у руке Шиптарима," прича Љубомир Босанац.

Прилужје, село између Лаба и Ситнице, једино је српско место у које Шиптари не смеју да уђу. Има 3.000 становника, а дало је 1.500 ратника.

Живорад Аритонович живи са породицом у Прилужју. Има четворо деце, три ћерке и сина. Каже да су сви мушкарци из овог села били на ратишту, а да су шесторица погинула. Мештани су успели да им недавно подигну споменик.

„Шиптари су нападали људе, постављали мине, отимали тракторе," каже Живорад. Каже да је живот на тим просторима врло тежак. Срби не смеју да обрађују своју земљу. Упркос свему, његова породица никада није размишљала да оде из Племетине. „Све што имам, зарадио сам на својим леђима. Овде мислимо да останемо сви, и млади и стари," одлучан је Живорад.

Човић – највећи пријатељ окупатора и највећи непријатељ Срба

Небојша Аритонович тврдоглаво поручује – опстаћемо ми, издржаћемо све. Он је за време рата водио специјални вод који је по 6 километара улазио у Албанију.

„Видели сте ову беду овде, људе који немају шта да једу, како пате, како се муче. А Небојша Човић, његови шлепери сваког дана испоручују материјал Шиптарима за елек-

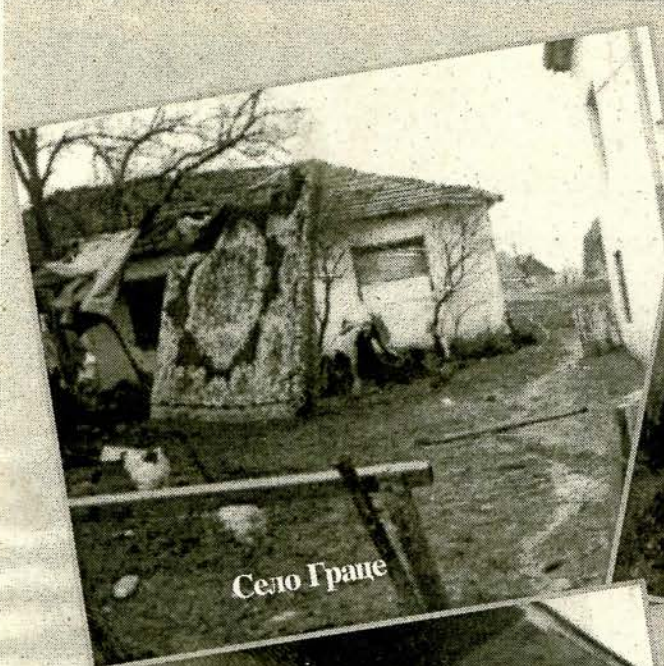
трану Косово Б, уље и хидрауличне цеви. Човек одавде вози по директиви Човића. Човић је највећи УНМИК-ов пријатељ, али српски непријатељ.

Ова власт нашу имовину продаје окупатору, а ми немамо право да се жалимо. Немамо право ни да конкуришемо за посао у институцијама овде. Неки Срби овде су се овајдили. Примају плате у десет институција. Они примају тај део плате што су радили у Електропривреди, па раде за УНМИК и примају код њих плату, примају као привремени органи,...Један човек прима десет плата, а неки хлеб немају," огорчен је Небојша.

Каже да је народ незадовољан ситуацијом, да не види перспективу. „Ми бисмо остали овде ако на власт дође Српска радикална странка и Војислав Шешељ. Господин Коптуница, онај што једним оком купус гледа а месо вади, то није човек. Косовски парламент, Коалиција „Повратак", Рада Трајковић, Оливер Ивановић, о људи моји, па зар је могуће да они представљају Србе на Косову. Оливер Ивановић се добро накрао узимајући средства којима је Република Србија плаћала чуваре моста у Митровици," каже Небојша.

„Шиптари само покажу прстом – овај је Србин, треба да га истерамо - и они одмах долазе, хапсе. Ево нашим комшијама доле, разбијају врата, прозоре, ломе цреп од куће, гађају их. Ја зауставим УНМИК, кажем да нам Шиптар руши куће, они ништа," истиче Миленко Милутиновић из Обилића.

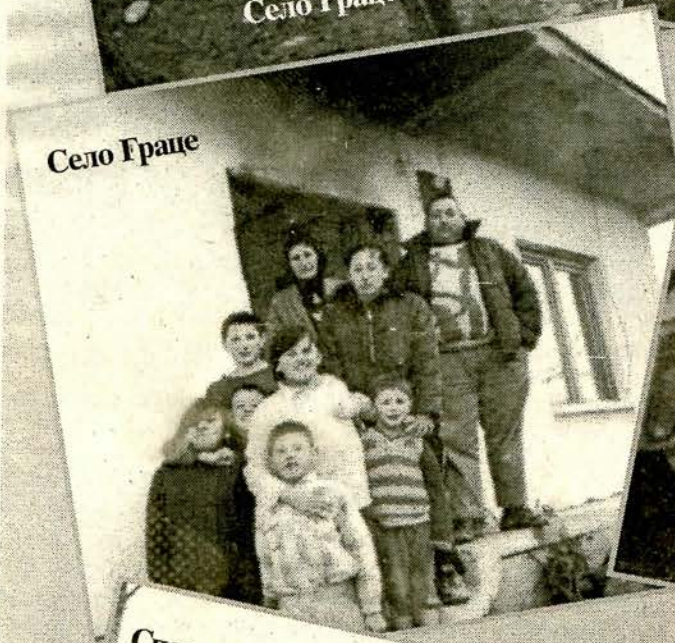
Немамо кола, не можеш ни до лекара да одеш. За мене није важно, ја сам ставио главу у торбу, али мој брат, има четворицу синова. Нас нема ко да пребаци до лекара да нам треба. Ми смо овде потпуно остављени. Нико о нама не брине. Само преко телевизије слушамо лажи," прича огорчено Милутиновић

Село Граце

Спаљена српска кућа у селу Граце

Село Граце

Воз којим се на Косову превозе и Срби и Шиттари

Споменик српским херојима у селу Прилуђје

Једна српска кућа у Косову Пољу

ЖИВОТ ИЗ ИНАТА

На само неколико стотина километара од нас, у сред Европе, у 21. веку процес физичког и духовног истребљења српског народа је у пуном замаху, и само је питање времена колико ће још Срби који су остали на Косову и Метохији, а који су искључиво препуштени сами себи, моћи да издрже под свакодневним притиском Шиптара. Несхватљиво је како и успевају да опстану у невероватним условима. Вероватно одговор лежи у ономе што нам је један Србин рекао – „Ми овде живимо само из ината”. И изгледа да је заиста тако, да им снагу даје неуништиви српски инат. Када су се исцрпели сви мотиви, надања, веровања, све се свело на голи инат. Али његову снагу није лако сломити

Од Прилужја настављамо пут возом до Косова Поља. Овде живе углавном Шиптари. Пријатељу, који је требало да дође по нас колима, пукла је гума баш у Косову Пољу и морао је да је промени. Стрепели смо све време да му се нешто не догоди. Срећом, све је било у реду и стигао је на време по нас. Већ је вече, али одмах смо кренули да посетимо једну породицу у Кузмину. Кузмин је српско село које се налази иза Косова Поља. У последњој кући у селу живи породица Живић. Иза почињу шиптарска села.

Радојица Живић живи са женом. Имају сина и кћерку. Кћерка се удала у Србији, а син Дејан који има 27 година,

живео је у Кузмину до новембра 2002. године. Морао је да оде јер је шиптарска мафија извршила притисак на њега. Он је лажно оптужен за вишеструко убиство Шиптара. УН-МИК полиција је претресла случај и није било никаквих доказа, па је извршила притисак на шиптарску полицију (Косовске полицијске снаге или КПС) да га пусти.

Све се догодило једног дана када је Дејан возио кола. КПС полиција Косова поља коју чине Шиптари, зауставила га је наводно да узме неке податке, претресли су му кола, ништа нису нашли, али су га задржали у полицији. Држали су га од 10 ујутру до 4 сата поподне. Када је отац сазнао, оти-

Дејана је ухапсила шиптарска полиција под наводном оптужбом за вишеструко убиство и пусти-ла га је а да никакав запосник о томе није направљен. Није постојао налог да се ухапси, а ни касније није сачињен записник нити му је дата отпусна листа. Иако се отац жалио због тога, није добио никакав документ да је Дејан уопште био у затвору и да је саслушаван. Добио је само оптужницу коју су му превели са албанског. Сада се све свело на то, како је рекла албанска полиција, да је Дејан што се тиче станице у Косову Пољу чист, али да може да се догоди да га нека друга станица терети. Он сада нема никакву сигурност овде. „Ако је мој син убица нека одговара, а ако није, зашто му се ставља доживотна мрља,” каже отац Радојица.

„Што се тиче посла, младима се нуди да, уколико познају језик, раде за УНМИК или КФОР, или у Корективној служби Косова или за затвор. Млади се одлучују и за посао полицајца. За тај посао се опредељују углавном они који су се бавили разним стварима и не би требало уопште да буду у полицији, а и оно што науче у Полицијској академији у Вучитрну није довољно да би се ваљано обављао тај посао. Али то је срамота за овај народ,” прича нам млади Србин из Грачанице.

Кафић у Грачаници

шао је и разговарао са полицијом. Рекли су му да се терети за вишеструко убиство и да ће да буде пребачен за Приштину. Искористили су викенд и у суботу су га пребацили у Приштину. У понедељак увече су га пустили. И у албанској полицији су шефови били изненађени што је ухапшен када таква налог није постојао.

Наводно је више Шитгара Дејана оптужило за убиство, али када је тражио да се суочи са њима, нису му дали. Дејан је у станици видео једног свог комшију Шитгара који му се до тада сваког дана јављао када би се срели на улици. Претпоставља да је он један од оних који су га лажно оптужили.

„Овде живимо само жена и ја. Дејану плаћам једну собу у Србији, 100 марака, издржавам га. Некад нас посети крадом, да нико не види и врати се. Не сме да дође, јер може да га ухапси нека друга полиција. Не знамо да ли се припрема терен за хапшење или убиство. Нема никакве сигурности. То је нешто најгоре што је могло да нам се деси, ми смо умрли пре времена као родитељи,” прича потресено Радојица.

Каже да Срби у Кузмину не виде никакву будућност. „Ништа добро не видимо. Сви се понашају као да не постојимо и држава и међународна заједница.”

Млади не виде перспективу

Некада је било уобичајено да Срби из овог дела Косова (српска места су удаљена само по неколико километара од Приштине) одлазе у Приштину, то је био центар њиховог живота. У Приштини су се школовали, радили, излазили, одлазили у провид, по дискотекама и кафићима, али то је сада незамисливо. Ту у централном Косову налази се око двадесетак српских села која су донекле повезана. То је простор у којем се Срби овде крећу.

Млади покушавају да се навикну на нови начин живота који им је наметнут, али не успевају. Не виде никакву перспективу. Већина њих с времена на време одлази до Србије да прикупи енергију, да би могла изнова да се суочи са суморним животом пуним неизвесности.

Постала је устаљена навика да млади петком одлазе у кафиће у Лапљем селу, а суботом у Грачаницу где поред кафића ради и дискотека. Нажалост, била је недеља када је наша екипа обилазила овај крај, тако да нисмо видели праву ноћну атмосферу.

Младић, кога смо затекли у једном од кафића има 23 године. Каже нам да млади у Грачаници не раде ништа. Једино што им се нуди је одлазак до кафића, не постоји ништа друго, не постоји други вид забаве. Такође су млади ускраћени и за спортске активности.

Једино петком и суботом могу да рачунају на неку врсту провода, ако то уопште тако може да се назове. Одлази се у кафиће до поноћи, затим у дискотеку до 1 сат, а онда сви одлазе кући и чекају следећи петак и суботу.

„Али младима је све то, и начин живота и изласци, досадило, потребно им је нешто ново,” каже овај младић. „Уколико се овакво стање настави мислим да ће сви отићи. Једино што ме сада везује овде је посао, радим као новинар. Многи живе тако што одлазе до Србије, остају месец или два и враћају се. Тако на неки начин пуне батерије.”

Будимир Нинчић има 25 година и ради као новинар. Од рођења живи у Чаглавици која је три километра удаљена од Приштине. „У последње три године, Приштина је иако тако близу, веома далеко, и нема могућности да одлазимо тамо и живимо на начин као што смо то чинили раније. Раније је било сасвим уобичајено и сви смо се школовали и радили у Приштини и излазили. Сав живот је био везан за Приштину. Сада је то немогуће, јер је довољно само да се проговори српска реч и да нестанете. И сами знате да је било преко 1.300 киднаповања и преко 2.000 убистава Срба и Рома од доласка КФОР-а,” каже Будимир.

Прича нам како је доживео долазак окупатора када је било најгоре за Србе јер су Шитгари подивљали, и како све време покушава да свој живот усмери нормалним током, али му то стално измиче јер на Косову не види никакву перспективу. „Када је Косово окупирано, нисам могао да се навикнем, да издржим тај први талас. Отишао сам у Ниш и тамо сам живео годину дана. Ни тамо нисам могао, али не због живота, него због финансијске стране, нисам могао да нађем посао а нисам имао новца да бих наставио да живим неким нормалним животом.

Када сам се вратио у Чаглавицу првих седам месеци ни овде нисам могао да нађем посао. Можда сам имао прилику да се запослим код окупатора, али то нисам хтео. Почео сам да радим у једној радио станици коју држи Момчило Трајковић, али сам после два месеца отишао јер се код њега не може радити, не плаћа ништа. Онда сам почео да радим у радију КИМ. И свакога дана је исто-кућа-посао-и ништа треће.

Једном у два-три месеца одем до Србије на неколико дана. Али да би се одавде прешло у Србију потребна је читава церемонија која траје десет дана. Морам да тражим пратњу, да најављујем пратњу, јер је до административне границе немогуће отићи без оружане пратње окупатора. Идем овим путем Приштина – Подујево. Иста церемонија је потребна и за повратак,” објашњава Будимир.

Стални притисци Шиптара

И из ових крајева су се Срби иселјавали. Они који су се у првом маху иселили, када је било најгоре, то су углавном они који су живели у мешовитим селима, где је већина било шиптарско становништво. Имали су разне врсте притисака, киднаповања, убиства... Ових двадесетак села у централном Косову су углавном српска села и људи су остали, одржали су се некако. Мада су 1999. и 2000. Шиптари и у Чаглавици, где има око 350 кућа, покушали да изврше притисак да се Срби иселјавају.

Будимир прича да је у Чаглавици за шест месеци било седам терористичких напада на село. „Један човек је погинуо и једну жену су прегазили колима намерно. Испаливали су по локалима зоље, ручне бацаче, како се то већ зове. Гађали су породичне куће са ручним бацачима. Једном се догодило да су испалили тромблон на продавницу у којој је било седморо младих момака, али срећом није експлодирао. Два дана заредом су нападали ресторан „Краљ”, један човек је погинуо, један је рањен. На локал „Лидер” извршен је напад са ручним бацачем, погинуо је један мештанин, а седморо је било рањено. Све диверзије су вршене са магистралног пута. Тада су се људи уплашили и почели су да продају своју земљу, њиве (углавном оне које се наслањају на шиптарска села и које не могу да се обрађују), и купили су у Србији стан или кућу да би се обезбедили ако морају да оду одавде, а овде су наставили да живе. У Чаглавици су продате само две куће и те породице су се иселиле. Њиве које су Шиптари купили су углавном поред пута и сада су направили фабрике, то је читав индустријска зона.

У другим селима није било толико напада као у Чаглавици, па и није било толике продаје имања. Шиптарима је вероватно циљ Чаглавица, јер кроз њу пролази магистрални пут Приштина-Скопље, и налази се на само 3 километра од Приштине. Лапље село, Чаглавица и Преоци су три села која се ослањају на магистрални пут Приштина – Скопље а тачно кроз Чаглавицу пролази магистрални пут.

Човић развија бизнис са Шиптарима

Радован Ничић истиче да је оним Србима који су остали највећи проблем притисак Шиптара. „Већ три године нама су искључени телефони. Немамо ни струју. Шиптари нас, ево већ четврту годину заједбавају, пуне нам струју на 15 ми-

Бензинска пумпа у Чаглавици

нута и онда је искључе на 2-3 дана. Причају да наводно мрежа не може да издржи, а Шиптари увек имају струје. Сами себе су демантовали и за католички Божић и католичку Нову годину, када су под притиском КФОР-а и УНМИК-а пустили свима струју по три дана непрекидно, значи да мрежа може да издржи. Али зато за наш Божић и српску Нову годину нисмо имали струју, као што иначе немамо.

Овде смо слабо снабдевени робом. Јуре наши трговци, али опет су везани за Шиптаре. Мој друг који је једно време имао продавницу, Виталове производе је за неких 20 одсто набављао јефтиније од Шиптара него по нашим магацинима, јер се нацима роба опорезује на улазу на Косово, ту је и финансијска полиција, свако се ту угради. Шиптари увозе целе конвоје и за њихову робу нема царине.

Познато је да преко Бујановца не може да прође ниједан шлепер за који Човић није дао одобрење, а све су то шиптарски камиони и шиптарска роба. Шиптари користе исто производе из Србије, на то су ваљда навикли, али код њих је роба много јефтинија. Све то не би могло без сагласности наших власти,” објашњава Радован.

Србима на Косову је јасно да су Човић и локални политичари, који наводно брину о интересима српског народа, ту само да би згрнули паре. „Ништа нису урадили. Што се тиче слободе кретања, није пријатно да се залази ван српских енклава. Ако те примете, напашће те, каменоваће те, јуриће

Имитација живота

Двадесетак села у централном Косову, која су повезана и до којих може релативно безбедно да се стигне, су мали круг у којем се крећу Срби са ових простора. „Све су то мала села, знате све те људе, три године живети у истом кругу то постаје логор. То није никакав простор за нормалан живот. Ни ноћни живот уопште није интересантан, него се излази да се убије нека монотонија. Од првог дана ове несреће која нас је задесила па до данас, све је исто, ништа се није променило,” огорчено говори Будимир.

Он каже да не види никакву перспективу. Ради хонорарно, нигде му не иде стаж, нема ни здравствено осигурање. На другој страни има доста Срба који раде код окупатора и имају одличне плате од 750 до 1.500 евра. „А шта они тамо раде, то они најбоље знају. Људи су на све спремни,” коментарише Будимир.

Каже да не може ни да размишља о свом животу и да би радо отишао одатле. „Ово више није живот, али оптимиста сам, а колико ћу још бити оптимиста, и колико још могу да издржим то не знам. Надам се да ће се променити нешто, да ће се променити ово зло у Србији које влада и неко стање у свету. Мислим да нормалан живот са Шиптарима није могућ, јер смо много пропатили.”

те... Шиптари су увек били овакви, не раде ово сада, а да су некад били другачији, питање је само колико су када смели да раде. Надамо се да ће у Београду и у Србији победити патриотске снаге које ће да размишљају о српским интересима, да ће се Срби узети у памет," каже Радован Ничић.

Драгутин Перић живи у селу Преоци, код брата са својом породицом. Има двоје деце. Има стан у Приштини, који су Шиптари узурпирани. Дипломирани је правник. Сада ради као секретар у обданишту „Бурђевак". Каже да је срећа да има очевину у овом селу и да може себе и породицу да прехране.

„Велика је невоља овде задесила српски народ, али још већу несрећу овде представљају међусобна трвења међу самим Србима. Све се мање води рачуна о расељеним лицима, односно особама које су напустила своја огњишта због шиптарског окружења. Они су обично смештени по неким кућама у Грачаници. Једно време су се снабдевали са најнеопходнијим стварима за живот преко Црвеног крста, али ти извори су сада пресахли. Ту је било и доста малверзација од стране оних који су руководили Црвеним крстом овде, председник, секретар. Са том робом која је била намењена за снабдевање најугроженијих почело је да се тргује. Бавили су се бизнисом уместо да помажу тим људима," истиче Драгутин.

Он критикује и локалне лидере и власт у Београду. Каже да локалник лидерчићи никакав позитиван помак нису постигли за Србе и да немају никакво политичко упориште у народу. Драгутин наглашава и да је све очигледније да власт у Београду нема намеру да сачува, на пример, здравствене и просветне установе. „Изгледа да им је циљ да их преда у руке УНМИК администрације. Неки који су на челу тих усана, приклањају се УНМИК-у само да би задржали позиције. Таква је ситуација овде са Домом здравља. У установама које су Србима остале, запошљавање се обавља не према квалификацијама, него према фамилијарним везама," прича Драгутин.

Он за сада не размишља о одласку. Каже да док може да се издржи и док је народ ту, треба да се остане. „Голу егзи-

стенцију могу да одржим. Боље је у свом месту живети. Ја сам у бољој ситуацији од оних који су морали да побегну од Шиптара и који су овде досељени из Дечана, Штимља..."

О киднапованом сину већ четири године ништа не зна

Јовица Станишић је родом из села Словиње у општини Липљан, али су му Шиптари 1999. године киднаповали сина испред куће и протерали га са породицом. Тада су Станишићи дошли у Грачаницу. Словиње је било већински шиптарско село, било је 70 српских кућа и око 600 шиптарских. Шиптари су застрашивали Србе да би се иселили, прво су напали полицијско возило из заседе, онда су ранили једног Србина, киднаповали Јовициног сина, неколико дана касније убили су једног Србина који је хтео да остане у селу. Срби су били уплашени и отишли су из села, а Шиптари су онда опљачкали и запалили све српске куће.

Станишићи сада живе у једној ромској кући. Живот је тежак, кажу. Тамо су оставили и имање и две куће. У Грачаници плаћају кућу у којој живе. Раније је Јовица радио у Јавном стамбеном у Приштини. Сада ради као портир у радију КИМ. Кћерка има 25 година, и ради као наставник у Медицинској школи.

Не живи се никако, каже кћерка. „Нема слободе кретања. Људи су нервозни, кивни једни на друге, постали су завидни – ако неко ради, зашто он ради а ја не. Нико више никоме неће да помогне. Тешко је, а нема помоћи ни од кога. За мене није проблем што смо избегли, што немамо кућу, него што не знам где ми је брат.

Ми до данас ништа нисмо сазнали. Многи су обећавали и власти у Београду и УНМИК, али ништа нису урадили. Што се УНМИК-а тиче, они тврде да нема живих, да су сви побијени, да је велики број неидентификованих тела, и тражили су ДНК анализе, али један део породица које трагају за својим најмилијим није хтео то да уради, нисмо ни ми, ми верујемо да је мој брат жив и нећемо да дамо крв за ДНК анализу. Достоје и те приче да су неки у Албанији, и да тамо раде, ми верујемо да ће то да се обистини. Незадовољни смо радом и власти у Београду и Човићем који је на челу Координационог центра," каже Јовицина кћерка.

Она је недавно покушала да оде до Липљана да би видела како сада изгледа њихово село. Обратила се финском КФОР-у, јер су они задужени за општину Липљан, међутим они су јој рекли да нису такси служба да је возе и да може својим колима да иде, а они би јој дали пратњу. „Можете ли да замислите да ли бих ја уопште могла да изађем из села када бих ишла својим колима? Ето, колико су они ту да би нама помогли," каже кћерка.

Оно што смо видели путујући Косовом, трагично је сведочанство о духовном и физичком истребљењу српског народа са тог простора. Незамисливо је да се у 21. веку тако нешто догађа једном народу у Европи, и то на само неколико стотина километара од нас, а да о томе готово нико и не говори, а још мање предузима нешто да се тај процес заустави.

Процес етничког чишћења је узео маха, и само је питање времена колико ће још Срби који су остали на Косову и Метохији, а који су искључиво препуштени сами себи, моћи да издрже под свакодневним притиском Шиптара. Несхватљиво је како и успевају да опстану у невероватним условима. Вероватно одговор лежи у ономе што нам је један Србин рекао – „Ми овде живимо само из ината". И изгледа да је заиста тако, да им снагу даје неуништиви српски инат. Када су се испрели сви мотиви, надања, веровања, све се svelo на голи инат. Али његову снагу није лако сломити.

Свечано обележен дан Светог Саве
у Дому културе у Чаглавици

Како је председник Привредне коморе Србије, иначе високи функционер Демохришћанске странке Србије, уз помоћ Влаховића и Бинђића отео радницима „Металопластику”

ЈОШ ЈЕДНА ДОСОВСКА ОТИМАЧИНА

Сигурно се сећате досовских оружаних упада у фабрике (по мафијашком образцу) после петоокбарског пуча. Таква судбина задесила је и шабачку „Металопластику”, с тим што је један од досоваца, Радослав Веселиновић, одлучио да постане њен већински власник по сваку цену. На све могуће незаконито начине долазио је до акција ове фирме, док на крају, прошле године уз помоћ Влаховића, Бинђића и Батића није накупио довољан пакет акција да се прогласи за већинског власника

Веселиновић је половину радника „Металопластике” са вишедеценијским радним стажом избацио на улицу, вредност фирме са 11 милиона марака срзоао је на 3 милиона, некада одлична фирма сада је остала без тржишта и без стручних кадрова. Група акционара која поседује 30 одсто акција потражила је помоћ од надлежних државних органа, али наишли су на затворена врата. То и није било тако неочекивано с обзиром да је врх власти учествовао у отимању ове шабачке фирме. Међутим, крајње је апсурдно да су Министарство за привреду и приватизацију Републике Србије, Београдска берза, Савезна комисија за хартије од вредности, сами објавили велико саопштење у дневним новинама којим упозоравају на незаконито понашање у области пословања са хартијама од вредности која доводе до нарушавања права и интереса малих акционара, и позвали да се управо њима, као надлежнима пријаве све неправилности у овој области. А онда када се испоставило да је неко из врха актуелне власти буквално отео фирму радницима, сви надлежни су ућутали, говорећи – не смемо ништа да урадимо.

Фирма А.Д. „Металопластика” из Шапца је одлично пословала до 5. октобра. Смештена је на шест хектара земље, на локацији која се само пожелети може. Поседује 10.000 квадратних метара пословног и производног простора. Има довод земног гаса, што је реткост. Има осам производних програма, а главне делатности су јој производња сас и крунских затварача, туба и спреј дозни. Била је један од три највећа произвођача за време бивше Југославије. Последњих десет година, и поред санкција, све до октобра 2000, све плате су редовно исплаћиване, а у нову опрему је 1993. године инвестирано око 4 милиона немачких марака из сопствених средстава.

Прва у региону и међу првима у Србији извршила је приватизацију. У првој половини 2000. године „Металопластика” је завршила први круг власничке трансформације и радници су добили 60 одсто акција фирме, 34 одсто је дато држави и 6 одсто је остало за други круг. Међутим, одмах после првог круга приватизације на раднике почиње да врши притисак Радослав Веселиновић, актуелни председник Привредне коморе Србије, иначе високи функционер Демохришћанске странке, до пре годину дана председник Општинског одбора ДХСС у Шапцу, и власник фирме „Галеб груп”. Решен да по сваку цену дође до „Металопластике”,

Веселиновић је показао да је спреман на све. Циљ му је био да што јефтиније добије акције ове фирме.

Застрашивао је акционаре, најчешће пензионере и бивше раднике да ће им акције постати безвредне, обећавао је да ће препородити фирму, да ће инвестирати у нове програме, да ће повећати плату три пута, ако му продају акције. Акције тада још нису биле доспеле за продају, па његов адвокат Живојин Шестић из Београда прави фиктивне уговоре са акционарима о давању свих права на располагање акцијама. Ове уговоре оверавају у Општинском суду у Шапцу. Упозорење Управног одбора „Металопластике” преко локалних новина „Глас подриња” од 27. јула 2000. године да се ради о незаконитим радњама није имало значајнијег ефекта.

Касније купује акције за 10 до 15 одсто од номиналне

metaloplastika

вредности (тада је вредност акције била 100 немачких марака, а он их купује за 10 или 15 марака). То ради преко дилера, односно радника „Металопластике“ које је награђивао са 5 марака по купљеној акцији. Неким радницима који нису хтели да продају акције давао је по 100 немачких марака да му пренесу управљачка права на период од четири године. Са тим акцијама покушао је да учествује у Скупштини акционарског друштва али му они те акције нису признали.

Веселиновић провалио у Металопластику

Сетите се како су после петооктобарског пуча, досовци почели да отимају фабрике, Народну банку, упадајући наоружани са „горилама“. Батић је ушао у „Галенику“, Динкић у Народну банку... То исто се догодило и у „Металопластици“. Веселиновић је са групом од десетак непознатих људи провалио у фирму, онемогућио обезбеђење да реагује и генералног директора држао заробљеног три сата у његовој канцеларији да би му изнудио оставку, али у томе није успео. Сазван је и ванредни збор, али и то је био безуспешан покушај да се смени директор. То Веселиновићу не успева ни преко арбитражне комисије. Онда се све режира на вишем нивоу и преко СУП-а се завршава започети посао.

Веселиновићеве људи подnose пријаве за злоупотребу положаја против генералног и комерцијалног директора, који су по тој пријави у новембру 2000. године ухапшени. У притвору их држе 18 дана, онда их пуштају и до данас, ни две године касније, ништа из пријава није доказано.

Пре хапшења, руководство фирме и Управни одбор нашла су инвеститоре из Енглеске и Русије са којима су пот-

писали предуговор за улагање у фирму 5 милиона немачких марака. То је још један од разлога што су Веселиновић и досовци пожурили са хапшењем, односно склањањем директора пре него што је капитал ушао, јер после тога не би могли ништа да ураде. После хапшења директора, Управни одбор је поднео оставку. Веселиновић постаје председник новог Управног одбора, а за директора бира бившег заменика директора Душана Петровића. Убрзо Петровић по договору уступа место директора Веселиновићевом сестрићу Дејану Цагићу. Цагић је постављен за директора без конкурса и одговарајуће стручне спреме, чак није ни радник ни акционар „Металопластике“.

Веселиновић сада много брже обавља куповину акција јер радницима који неће да продају прети да ће остати без посла. На ове куповине акција он не плаћа порез на промет. На овај начин Веселиновић је купио око 25 одсто акција од радника, од чега је до сада верификовао око 17 одсто.

Статут је обезбеђивао неке заштитне механизме за акционарско друштво, да би се они искључили Веселиновић мења Статут и то на незаконит начин. Неки чланови Скупштине (шефови клубова) да би сачували своје радно место, или своје деце, не долазе на седнице Скупштине, нити се писмено изјашњавају о одлукама. За последње две године, само је једном одржана седница у фирми, а после се позиви, дневни ред и гласачки листићи шаљу поштом члановима Скупштине да се писмено изјасне.

Тако су чланови онемогућени да руководству постављају питања и траже додатне информације. Одлуке само формално доноси Скупштина, а у ствари о свему одлучују председник Управног одбора и директор. И одлуке Управног одбора најчешће се доносе ретроактивно и то телефоном. Тако је донета и одлука да се продају машине за производњу дугмади и још неке пресе из погона „Метал“ без јавне лиценције, огласа и знања Скупштине.

Тенденциозно срозавана вредност предузећа

Веселиновић је намерно пословао са губитком да би умањио вредност акција радника „Металопластике“. Преко пословног односа између АД „Металопластика“ и Веселиновићеве фирме „Галеб груп“, из „Металопластике“ се извлачи капитал, тако да је ова некад узорна фирма по завршном рачуну 2002. године исказала губитак. Користећи тај губитак и негативне курсне разлике по сумњивим дугорочним ипо – кредитима, Веселиновић је успео да смањи вредност фирме са процењених 11 милиона немачких марака на 3 милиона.

Веселиновић је, као што смо већ навели, председник Привредне коморе Србије, такође је председник Управног одбора Југословенске банке чије је седиште у Булевару АВНОЈ-а 161 у Новом Београду, и у међувремену је постао председник Управног одбора „Металопластике“. Ове своје функције злоупотребио је да сам себи даје кредите и то за фирму чију вредност покушава да сроза. Тако је, Веселиновић од Привредне коморе узео кредит у износу од 9 милиона динара за „Металопластику“. Такође је и од Југословенске банке узео кредит у неограниченом износу (до висине

излицитираног износа акција које се продају). Овакав кредит сигурно не пласира ниједна приватна банка, већ оне банке које послују са парам за чији пласман не носе никакву одговорност.

У мају ове године расписана је аукција за продају 34 одсто акција „Металопластике“ које су дате држави. Међутим, очигледно да је све већ било договорено и сређено са Влаховићем, Ђинђићем, Батићем. На аукцији се појавио само један купац, Веселиновићева фирма „Галеб груп“ која је купила свих 34 одсто акција по почетној цени од 480 хиљада марака, што је приближно цена акција која је плаћена радницима. Тако је Веселиновић са оних 17 одсто и ових 34 дошао до већинског пакета од 51 одсто акција.

Елементарни принципи акционарства и тзв. право прече куповине, подразумевају да је држава акције морала прво да понуди Акционарском друштву „Металопластике“, али радници нису ни знали да се акције продају. Акције које се налазе у Акцијском фонду нису добијене под повлашћеним условима, већ по сили Закона. У том смислу из тих акција се не може искључити право прече куповине, предвиђено Законом о облигационим односима, па када се поменути акцијама оствари промет на берзи оне добијају статус обичних акција. Нови власник, дакле, задржава право прече куповине код примарне продаје нових емисија. У том смислу се пракса разводњавања капитала после продаје акција на берзи, не може сматрати регуларном. Ово се истиче у саопштењу надлежних државних органа које је изашло 1. новембра а које упозорава на незаконито понашање које нарушава права и интересе малих акционара.

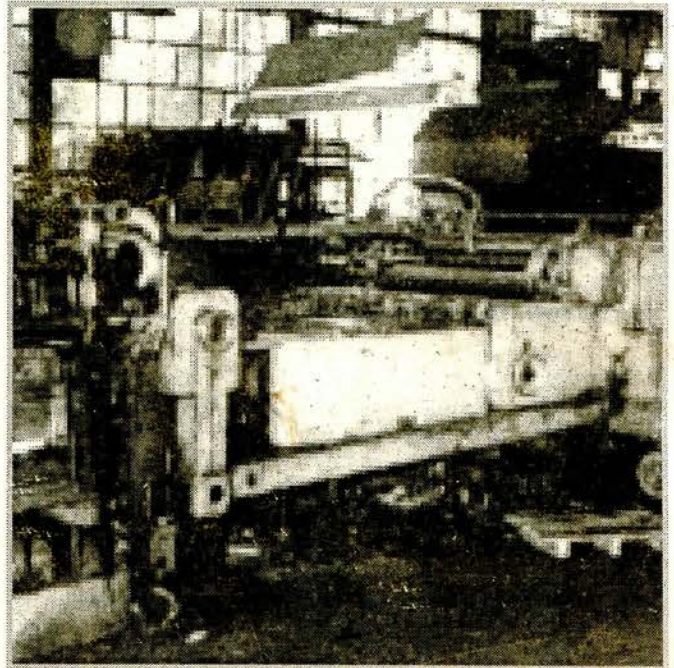
Веселиновић је сматрао да му овај проценат и начин куповине не обезбеђује сигурно управљање, па покушава на разне незаконите начине да „намакне“ још који проценат. Тако је дошао на идеју да сам себи прода машину. Наиме, његова фирма „Галеб груп“ продаје „Металопластике“ машину која јој не треба јер за њу није обезбеђен посао, и то по вишеструко већој цени од набавне. Ту цену машине он рачуна као дуг „Металопластике“. Цена машине, односно дуг износи 32.680.000 динара, а основни акцијски капитал пре задужења је 65.890.000 динара. Овај дуг „Металопластике“ он сада конверзијом претвара у акције.

То му није било довољно, већ доноси одлуку о другој емисији акција за повећање основног капитала докапитализацијом у износу од 42 милиона динара. Очигледно да се у ова два случаја ради о разводњавању капитала са циљем да се повећа удео његовог власништва на рачун осталих акционара, и против интереса фирме а супротно Закону о приватизацији. Када се израчуна, све акције Веселиновић је откупио за само 1.200.000 немачких марака.

Оваква политика заштите само личних интереса довела је фирму у тешку ситуацију, губитак тржишта, одлазак стручних кадрова, ниске плате, велика краткорочна задужења, честе блокаде жиро рачуна. Веселиновић је од 400 запослених као технолошки вишак до сада отпустио око 180 радника, а најављују се и нова отпуштања. Тим људима које је истерао, а који су имали од 20 до 30 година радног стажа, није понудио никакву алтернативу, нити исплатио адекватну отпремнину. Једноставно их је обавестио да није у могућности да им обезбеди други посао.

Акционари не могу да заштите своја права

Акционари који нису продали своје акције имају 30 одсто вредности предузећа и они су се удружили да би заштитили своја права. Међутим, њихов покушај да преко надлежних

државних органа дођу до правде, изгледа да је завршио неуспешно, што је још једна потврда да је и врх власти умешан у ову отимачину „Металопластике“ од радника.

Милован Поповић председник Клуба акционара „Металопластике“ истиче да се група акционара 28. новембра 2002. обратила за помоћ Министарству за привреду и приватизацију, Савезној комисији за хартије од вредности и Београдској берзи. Обратили су се баш њима јер су они сами објавили велико саопштење 1. новембра у Вечерњим новостима и Блицу у којем су описали злоупотребе и кршења закона у области пословања са хартијама од вредности, и позвали да се пријаве све неправилности у функционисању финансијског тржишта, истичући да су спремни да учине све на јачању контроле и да пруже помоћ и предузму све мере из своје надлежности.

Акционари су им доставили све податке о незаконитом преузимању њихове фирме, али нико од ових надлежних органа до данас није нашао за сходно да им да било какав одговор. Једини незванични одговор који су добили када су позвали да питају да ли ће неко нешто да предузме на спречавање даље злоупотребе, био је да „не смеју ништа да предузимају, јер је у питању председник Привредне коморе Србије“.

Акционари су се суочили са проблемом и када су покушали да објаве један деманти на Веселиновићеву изјаву у локалном листу „Глас подриња“ који држи Скупштина општине. Наиме, овај лист је објавио Веселиновићеву изјаву у којој он тврди да нема никакве отимачине у случају „Металопластике“ и да је он законито купио све акције. Када је Милован Поповић однео деманти, добио је одговор да не смеју ништа од тога да објаве јер се новина финансира из буџета.

Овој причи није потребан никакав коментар, она је још само једна потврда све већег бујања безакоња чији је главни кривац актуелна власт, јер се и сама руководи мафијашким принципима, и влада по мафијашким обрасцима. Обични грађани не могу да заштите своја права јер немају коме да се обрате. Стално се питамо – у каквој то држави живимо, ако је уопште нешто остало од државе? И докле овако? Не треба да заборавимо да о томе одлучује народ, одлучујемо ми.

ДЕМОКРАТСКИ

Они који имају силу и који контролишу свет урадиће што су наумили

И сада, сваког тренутка све се јаче захуктава ратна машинерија, а сви они који у читавом свету мисле да је то огроман злочин, изгледа, не могу ништа да ураде да се тај злочин заустави. Он ће се догодити пред нашим очима

Ирак се као земља која је друга у свету по резервама нафте нашао у сфери америчких интереса и већ 13 година је њихова мета. Већ тринаест година Америка уништава ову земљу, а ирачки народ трпи најгоре санкције у модерној историји и немисливе последице од употребе осиромашеног уранијума који користе америчке снаге.

Сада је Америка опет одлучила да нападне Ирак и изгледа да нико у томе не може да је заустави. Поново је покренута иста прича о забрањеном наоружању коју су користили и Џорџ Буш старији и Бил Клинтон у медијској припреми свих напада на Ирак. Ирак мора бити сатанизован по сваку цену. А шта је са америчким оружјем за масовно уништење? Али, њима се не поставља то питање, иако је ноторна чињеница да поседују највећи арсенал оружја за масовно уништавање.

Америчка администрација још увек ништа није показала. Очигледно је да нема доказа да Ирак располаже хемијским, биолошким или нуклеарним наоружањем. Инспектори Уједињених нација које су Американци послали убеђени да ће им наћи било какво оправдање за напад на Ирак, нису ништа пронашли. Америка сада убрзано тражи било какав изговор. Задовољава се и крајње смешним и невешто смишљеним „доказима“ да Ирак поседује оружје за масовно уништавање.

Излагање америчког државног секретара Колина Пауела пред Саветом безбедности Уједињених нација 5. фебруара, у којем спектакуларно саопштава и износи наводно „необориве“ доказе да Ирак скрива оружје за масовно уништавање и вара инспекторе УН, упркос јасним чињеницама које указују на супротно и којих је читав свет свестан, било је очекивано као што је било и претходно обраћање нацији америчког председника Буша. Поново смо чули исту причу

(по систему више пута поновљена лаж постаје истина), да Багдад има деценијске везе са Ал Каидом, међутим, Пауел није изнео ниједан доказ али је дизао много прашине јер би то требало да буде изговор за злочин који се спремају да почине. Бушова администрација није дала ниједан доказ да Ирак има било какве везе са 11. септембром и међународним тероризмом од кога највише страхују. Тога су свесне и чланице Савета безбедности, тако да Америка за своје зле намере има подршку једино Британије.

Да је Америка одлучила да нападне Ирак по сваку цену, без обзира на све, било је прилично јасно још после изјаве бившег америчког амбасадора у Уједињеним нацијама Ричарда Холбрука 22. јануара. Он је без икаквог образложења или покушаја оправдавања саопштио намере Америке. Холбрук је изјавио да ће Америка напасти Ирак, без обзира на став Савета безбедности и чињеницу да тај рат не подржава нико у свету, осим Велике Британије. Холбрук сматра да Уједињене нације неће, како он каже, ауторизовати оружану акцију против Ирака, али подсећа да ни за акције у Босни и на Косову није постојала дозвола Савета безбедности. Ето, Холбрук је заправо рекао – напаћемо Ирак, јер тако хоћемо, јер то можемо, јер имамо силу и није нам потребно ничије одобрење.

Намера Америке да нападне Ирак без обзира на подршку Уједињених нација још је чвршће потврђена у Бушовом обраћању нацији. Тада је рекао да се Америка не боји да сама крене како би уништила „персоналификацију зла“ ирачког лидера Садама Хусеина. И Пуелов говор је требало да представља још један степен ближе рату, ако не и повод за њега. Оцењује се да је ово седница Савета безбедности која би могла да буде пресудна у доношењу одлуке о нападу на Ирак.

Седници су присуствовали и ирачки амбасадор при Уједињеним нацијама Мохамед Ал Дури и шефови инспекторских тимова УН и Међународне агенције за атомску енергију Ханс Бликс и Мохамед Ел Барадеи. Бликс је пред почетак заседања рекао да „ратни сат“ стоји на „пет минута до дванаест“. Шефови дипломатија Француске, Русије и Кине истакли су да инспектори УН једини могу да потврде или оповргну Пауелове тврдње.

Ирачки амбасадор при УН, оценио је да иза Пауеловог излагања стоји јасан циљ да се „прода идеја рата и агресије против Ирака, без правног, моралног или политичког оправдања“, преносе агенције. „Ово су нетачне тврдње, неименовани и непознати извори,“ рекао је Ал Дури додајући да је сасвим очигледно да Пауелове оптужбе нису донеле резултате које је америчка администрација желела. Пауел је могао да Савет безбедности поштеди угрошеног времена, јер није пружио никакве нове информације, то су само тонски снимци чија се аутентичност не може потврдити, рекао је амбасадор Ирака.

Индикативна је и оцена некадашњег инспектора Уједи-

НЕОНАЦИЗМ

њених нација за ирачко наоружање Скота Ритера који каже да ће Сједињене Америчке Државе напасти Ирак пре краја овог месеца, предвиђајући да би тај сукоб био крвав и дуго-трајан. Он је на конференцији за штампу у Клубу страних дописника рекао да ће Америка напасти са новом резолуцијом Савета безбедности или без ње.

Церемски Скејхил, извештач из Ирака, каже да све више људи схвата да ће нафтна олигархија, Буш, Чејни, Рамсфелд и неколико других људи у администрацији, који имају везе са великим компанијама, зарадити милионе долара у овом рату. „Мислим да би имали више подршке ако би отворено рекли – хоћемо да узмемо ирачку нафту да бисмо ми Американци боље живели. Бар би били поштенији.”

Неуспешно тражење изговора за злочин

Врло је вероватно и да је Запад знајући да ништа неће пронаћи послао инспекторе да обаве задатке обавештајне природе, на шта су указали представници ирачке власти. Ирачки потпредседник Таха Јасин Рамадан, недавно је оптужио инспекторе за шпијунажу. Он је рекао да власт у Багдаду зна да они обављају улогу обавештајца јер начин на који врше инспекције и локације које обилазе немају никакве везе са оружјем за масовно уништење.

Недавно је америчка администрација безуспешно покушала да дигне праšину око празних хемијских бојевих глава које су инспектори Уједињених нација пронашли, а било је сасвим јасно да су у питању неупотребљиве ракете, вероватно, још из осамдесетих година. У питању су ракете калибра 122 милиметара с празним бојевим главама. Немају хемијске или биолошке агенсе, нису оружје за масовно уништење. Али Америци, изгледа, и не треба никакво оправдање, моћници су за подручје свога интереса прогласили читаву планету, и могу да сравне са земљом било коју државу која им се нађе на путу.

Џорџ Буш је међу приоритете у 2003. години навео разоружање ирачког председника Садама Хусеина и рат против тероризма. Није се чак ни потрудио да вешто образложи разлоге за овакав став. Образложење које је дао морало би да натера сваког да се запита – да ли је председник Буш потпуни идиот или је уверен да су сви остали идиоти? Ево његовог чувеног објашњења: „Рат против тероризма захтева не само гоњење терориста без обзира где се налазе, већ и суочавање са опасностима катастрофалног насиља које представља Ирак и његово оружје за масовно уништење. На Садаму је да се разоружа. Ако одбије, Америка ће у име мира, повести коалицију како би разоружали ирачки режим и ослободили ирачки народ.”

Све се понавља по добро познатом сценарију, прво се опробаним методама пропаганде и манипулације јавним мњењем, обавља испирање мозга. Медији у служби америчке политике од ирачког председника праве опасног непријатеља који угрожава америчке вредности и интересе, мада је потпуно јасно да Садам Хусеин влада само једном мањом земљом која се налази на супротном крају света од Америке. Али велика сила је ову земљу, из јасног разлога јер је друга у свету по резервама нафте, прогласила за свој интерес.

Било је потребно да Садам Хусеин буде повезан са Ал Каидом, да би Америка имала разлог да га нападне, и тако је ирачки председник, иако нема никакве везе ни са 11. септембром ни са Ал Каидом, постао „главни спонзор међународног тероризма“.

Да би на извештајан начин своју монструозну спољну политику и недопустиво мешање у унутрашње ствари суверених земаља, учинила донекле прихватљивијим и сварљивијим за јавност, Америка своје праве циљеве обично крије иза добро познатих флоскула које су коришћене и за бившег југословенског председника Слободана Милошевића. Тако се јавности упорно презентује став да ирачки председник „има опасне амбиције диктатора“ у да је циљ Америке „рушење диктаторског режима Садама Хусеина.“ Џорџ Буш је у говору пред представницима оба дома Конгреса Америку описао као бенигну суперсилу која намерава да ирачком народу донесе храну, лекове, намирнице и слободу.

То што желе да сугеришу јавности да су амбиције ирачког председника усмерене ка Америци, признаћете да смешно делује и помисао да је Ирак одлучио да нападне и освоји Америку. Како би то могао да уради? Са којим оружјем, са којим људима? А покушај да покажу наводно забринутост због ирачког народа, представља врхунац хипокризије. Да ли треба да поверујемо да се Америка изненада забринула за животе Ирачана које је сама угрозила за време агресије на Ирак коју је извео управо отац садашњег америчког председника, бомбардујући их осиромашеним уранијумом? Да ли треба да поверујемо да Америка брине за Ирачане који свакодневно умиру од последица рата и због санкција које трају већ тринаесту годину а које Америка стално појачава на најнехуманији начин, не дозвољавајући да лекови уђу у ову земљу и пуштајући да Ирачани умиру од болести које се данас успешно лече свуда у свету?

Зашто је Америка извршила агресију на Ирак 1991. године у којој је страдало два милиона Ирачана? Зашто свакодневно ирачки народ умире од последица бомбардовања осиромашеним уранијумом и санкција? Зашто се Џорџ Буш млади, настављајући злочиначким стопама свога оца,

спрема да започне рат против Ирака, у коме се могу очекивати, како западна штампа пише, најразорнији ваздушни напади које је свет икада доживео? Нема рационалног одговора који би могао да оправда ниједан од ових злочина (ако за злочин уопште може да се нађе оправдање) и нема другог одговора до да је у питању воља силе и економски интерес Америке и супротстављање Ирака америчкој доминацији који не може да прође некажњено.

Када се оголи њихова реторика лажи и обмана остаје интерес. Контрола света и обезбеђивање економске користи, основни су амерички циљеви за које су они спремни да употребе свако средство и да почине највеће злочине, али увек заогрнути наводно великим циљевима тежње ка миру, демократији, хуманизму, борби за људска права.

„Сједињене Америчке Државе су данас највећи светски војно-научно-технолошки комплекс, држава са војним трошцима који премашују збирне војне трошкове свих осталих највећих војних сила света заједно.“ пише др Душан Николић, научни саветник Института за европске студије и директор Београдског центра за америчке студије у чланку објављеном у београдском „Гласу“ 20. јануара 2003. „Оне су и највећи светски арсенал бактериолошко-хемијског оружја (тзв. оружја масовног уништавања), управо онога за које оптужују Ирак да њиме угрожава и саму безбедности Сједињених Држава и који је проглашен за један од повода за рат. Сједињене Државе су једина држава света која је досад употребила атомско оружје против неке друге земље (Јапан 1945).

Најновија, и најопаснија, мини-доктрина Сједињених Држава-да ће напасти Ирак нуклеарним оружјем уколико он буде морао, бранећи се да нападне њихове инвазионе снаге бактериолошко-хемијским оружјем, јединим којим колико-толико може да парира агресеору, ван здравог разума је, поражавајуће је за 'највећу светску демократију' (нуклеарна демократија) и свет сам. У њеној сржи је порука – нико неће смети да се брани од нас уколико ће нам та одбрана нанети људске губитке! Она, у суштини, насиљем високософицициране војне супериорности, или ти војним високотехно-

лошким и нуклеарним државним тероризмом укида право на одбрану! Односно, дозвољава само право на капитулацију пре отпора!

Да ли смо то, у међународним односима склизнули у антивреме нове постидеологије демократског насиља и државног тероризма, демократског тоталитаризма, демократског неонацизма планетарних размера? Америчко друштво мора да је у катастрофалној кризи када може да продукује, негује и толерише овакву политику," истиче др Душан Николић.

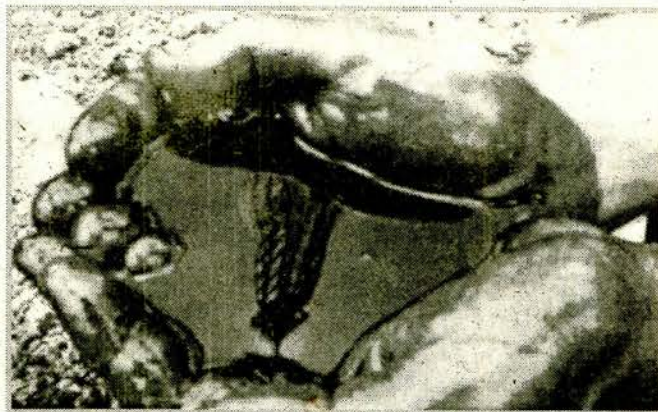
„Америка је прешла Атлантик доносећи смрт и пустош“

Требало би имати на уму и нешто што је ирачки председник Садам Хусеин једном приликом рекао: „Нека се Америка подсети да нико кроз читаву историју није прешао Атлантик држећи у рукама оружје уперено против њих. Америка је та која је прешла Атлантик доносећи смрт и пустош и незаситну експлоатацију читавог света.“

Сукоб Америке и Ирака почео је 1990. године. Ираку је давно одузета његова територија. Кувајт је некад био део Ирака. Био је његова деветнаеста провинција, док енглески колонизатори, 1913. године нису повукли линију у песку и створили најбогатији емират на свету. Када је Ирак покушао да поврати своју територију, то су Американци злоупотребили као изговор за агресију. Међутим, до данас, Америка и Британија наставили су да готово свакодневно бомбардују Ирак, најчешће север и југ земље. Већ 13 година Америка уништава ову земљу, а Ирачани стравично пате од последица ове монструозне америчке политике.

Љубомир Кљакић, аналитичар спољнополитичких догађаја, у ауторском тексту у „Гласу“ подсећа на речи тадашњег државног секретара Џејмса Бејкера у администрацији Џорџа Буша старијег који је 1990. године, у име своје земље упутио Ираку следећу претњу: „Наше снаге ће вратити Ирак у прединдустријску еру.“ Кљакић закључује: „Тринаест година после 'Пустинске олује', а у пуном складу са обећањем администрације Џорџа Буша старијег, Ирак је заиста враћен у прединдустријску еру. Такође, јасно је да данас, тринаест година касније, присуствујемо покретању нове епизоде тог дугогодишњег рата," истиче Љубомир Кљакић.

Амбасадор Ирака у Савезној Републици Југославији др Сами Садун је давно, још крајем 2001. године у интервјуу датом једном домаћем медију (а након најаве Буша да су приоритет у 2002. години „земље које поседују оружје за масов-

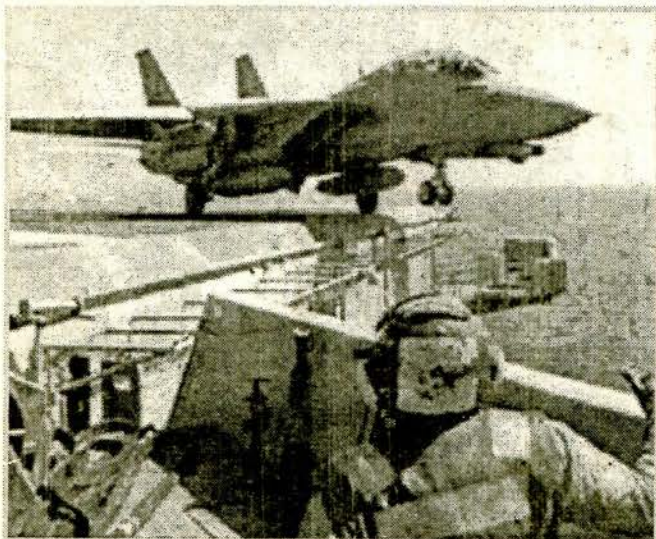
но уништење), објашњавајући „потезање“ оружја за масовно уништење кад год је Америци потребан изговор за агресију на Ирак, рекао: „Залихе, као ни средства за производњу оружја за масовна уништења, у Ираку више не постоје. То су потврдили и инспектори специјалних комисија који су борабили у Ираку од 1991. до 1998. године. С друге стране, Израел поседује око сто нуклеарних бојевих глава, и при том, годинама одбија да потпише било какав уговор о ограничењу свог арсенала. Подсетићу и да је Ирак испунио све захтеве из тачке 21. Резолуције 687 Савета безбедности Уједињених нација, чиме је испунио услов за скидање санкција, а оне су још на снази. Затим, тачка 14. према којој цео регион Блиског истока треба да буде очишћен од оружја за масовно уништење, имплементирана је само у Ираку, док је Израел, наравно, прескочен. Дакле, јасно је ко спада у приоритет председника Буша.

Инспектори се 1998. године нису повукли на захтев Багдада, већ на захтев Вашингтона. Тада су Американци покушали да бомбардовањем Ирака одвуку пажњу своје јавности са националне срамоте која је у то време била актуелна. У извештају специјалне комисије из 1995. године стоји да је 95 одсто послова контроле и уништавања оружја у Ираку завршено. И коначно, главни инспектор Уједињених нација за контролу наоружања Ричард Батлер, у наступима на Си-Ен-Ену и сателитском програму „Ал Џазире“, признао је да је основни задатак његове комисије био прикупљање података о кретању председника Хусеина за ЦИУ и МО-САД, а у циљу припреме његове ликвидације," објашњава др Сами Садун.

Вашингтону је доста дипломатије

Европска унија за разлику од Сједињених Америчких Држава предност даје дипломатији а не рату и инсистира да се инспекторима Уједињених нација за ирачко наоружање да више времена, док Вашингтон жури тврдећи да су дипломатска средства већ исцрпљена.

Званична Британија, наравно, марљиво спроводи америчку политику. Занимљиво је да група британских правника намерава пред Међународним кривичним судом да покрене тужбу за ратне злочине против премијера Тонија Блера у случају да дође до напада на Ирак, јављају агенције. „Са сигурношћу од 100 одсто може се рећи да ће Међународни кривични суд покренути истрагу за ратне злочине ако Блер нападне Ирак," сматра Фил Шајнер из адвокатске канцеларије Јавни интерес из Бирмингема. Он је покренуо иницијативу да против највиших британских званичника буду подигнуте тужбе ако војна акција почне без усвајања нове резолуције УН која би изричито одобрила примену силе, или у случају да у бомбардовању настрадају ирачки цивили.

Сједињене државе се жестоко противе постојању Међународног суда, уз образложење да угрожава суверенитет Сједињених држава, али је Велика Британија ратификовала споразум о његовом оснивању, чиме се обавезала да ће изручити сваког држављанина који буде оптужен пред тим судом.

Званичан Париз износи умереније ставове, пошто су прве изјаве француског председника „да треба бити спреман на сваку евентуалност“, наишле на осуду јавности. Француски председник Жак Ширак каже да је рат увек најгоре решење и да долази у обзир тек када се исцрпи сва друга средства. Немачки канцелар Герхард Шредер је више пута изјавио да се његова земља неће прикључити евентуалној међународној коалицији у рату против Ирака. Али, Немци ће Американцима дати своје ваздухопловне базе на коришћење, ако крену у војну акцију. Уколико у Савету безбедности Уједињених нација дође до гласања о новој резолуцији о Ираку, Немачка ће по свој прилици гласати против напада на ову земљу. Савезни министар одбране Петер Штрук рекао је у разговору за један регионални дневни лист да је у принципу „сада незамисливо да би Немачка могла да гласа за“ рат против режима Садама Хусеина.

Крајем децембра, министар иностраних послова Јошка Фишер је наговестио могућност да Немачка, у складу са досадашњим одређењем, не учествује у рату против Ирака, али за њега гласа у Савету безбедности. Овај став наишао је на оштре критике, како опозиције тако и представника владајуће социјалдемократско – зелене коалиције. Немачка је од 1. јануара нестални члан највишег тела Уједињених нација са двогодишњим мандатом, а 1. фебруара преузима и једномесечно председништво Саветом безбедности. Савезни канцелар Герхард Шредер, половином јануара је нагласио да Берлин жели да се Резолуција 1441 УН спроведе без рата, и изразио очекивање да ће у случају војне акције бити донета нова резолуција.

Грчка која председава Европском унијом у првој половини године, такође је против рата и најавила је да ће у фебруару предузети дипломатску акцију на Блиском истоку да би спречила напад на Ирак. Турска је због свог стратешког положаја најпожељнији амерички савезник. Званично Анкара је против рата, али је дозволила да амерички војни стручњаци траже по Турској најпогодније базе за америчке снаге. Међутим, сада је мало устукнула с обзиром да је НАТО одбио да јој обезбеди подршку уколико је ирачке снаге

нападну. У Заливу, први савезник Сједињених Америчких Држава је Бахреин, домаћин америчкој Петој флоти. Снажно савезништво Америка има и у Кувајту и Катару.

И Саудијска Арабија ће да уступи Американцима своје базе. Међутим, они страхују од рата у Заливу. Амерички недељник Тајм је писао како Саудијска Арабија врши притисак на ирачке генерале како би их убедила да изврше државни удар и свргну са власти Садама Хусеина. Ријад страхује да би рат против Ирака изазвао хаос у региону, довео до грађанског рата између различитих етничких група и турске и иранске инвазије на Ирак. Према писању Тајма, Саудијци верују да би државни удар омогућио одржавање реда и сачувао државне институције, за разлику од рата. Председник Египта Хосни Мубарак, турски премијер Абдулах Гул и саудијски принц Абдулах бен Абдел Азиз, састали су се половином јануара како би размотрили такав сценарио, пише лист. Званично шеф египатске дипломатије Ахемд Махер одбацио је тврдње да његова земља намерава да убеди Садама Хусеина да оде са власти.

Најчвршћи амерички савезник на Блиском истоку је Израел. Јасно је и да би Иран желео смену режима у Багдаду, али се прибојава рата због страха од нове америчке доминације у региону.

Ирачки председник Садам Хусеин изјавио је да је Ирак потпуно мобилисан и да ће америчке трупе бити поражене пред Багдадом уколико Сједињене Америчке Државе нападну Ирак. „Одлучни смо и планирамо да поразимо агресоре. Мобилисали смо наше капацитете,“ рекао је председник Хусеин у телевизијском говору поводом дванаестогодишњице почетка Заливског рата. „Багдад, његови људи и вођство, одлучни су да приморају Монголе нашег доба да почине самоубиство пред вратима,“ рекао је ирачки председник мислећи на монголску војску која је упала у Ирак 1285. и том приликом окончала владавину Абасидског калифата.

Свет се противи нападу на Ирак

Упркос журби америчке администрације и пропагандној машинерији која треба да оправда напад на једну суверену земљу, широм света одржавају протести против могућег напада на Ирак. Истраживања расположења јавног мњења показују да грађани Запада осуђују званичну политику према Ираку, а западни медији подсећају да је ово најдубљи рас-

корак политичара и јавног мњења на Западу, у периоду после завршетка „хладног рата“. Прави талас демонстрација захватио је планету за викенд 18. и 19. јануара. Протести су одржани у 70 земаља. Како јављају агенције и дописници, у Вашингтону се окупило више од 100.000 противника Бушове политике, који су на великој хладноћи слушали говоре истакнутих јавних личности. Најпопуларнија парола демонстраната била је „Не дамо крв за нафту“. Антиратни протести одржани су и у Јапану, Русији, Британији и арапским земаљама. Антиратни покрет у Америци хвата замаха.

У Токију је одржан концерт за мир, у Москви су се демонстранти окупили испред америчке амбасаде узвикујући пароле против Буша и оптужујући руског председника Владимира Путина да се улагује шефу Беле куће. Масовна окупљања противника рата забележена су и у многим градовима Немачке, Белгије, Француске и Велике Британије. Под паролом „Не у моје име“ демонстранти су шетали улицама Брадфорда, Бирмингема, Глазгова и других градова у Британији.

У Лос Анђелесу су 11. јануара одржане масовне демонстрације које је предводио амерички глумац Мартин Шин. Према процени организатора окупило се више десетина хиљада људи да искажу своје енергично противљење ратној политици администрације Џорџа Буша. „Желимо да кажемо читавом свету да смо ми Американци који воле своју земљу, али смо против рата у Ираку,“ рекао је Мартин Шин. Демонстранти су узвикивали: „Не желимо крв за нафту“ и „Зауставите Буша сада“.

У децембру је Мартин Шин заједно са другим холивудским звездама, међу којима су били и Ким Бејсингер, Мет Дејмон и Анђелика Хјустон затражио од Бушове администрације да не покреће рат са Ираком.

У време писања овог текста у Америци се најављују нове велике демонстрације у Вашингтону и другим америчким градовима и тражи мирно решење ирачке кризе и обустављање америчког оружја за масовно уништење. Најмасовнији протести очекују се у Вашингтону. Организација међународни одговор позива све противнике рата да „зауставе Бушову администрацију која прети и убија људе широм света који нису наши непријатељи.“

Чак је и Папа Јован Павле Други, први пут од када је избила криза, јавно и директно поменуо Ирак. Он је упутио до сада најјачу поруку против могућег напада на Ирак и рекао да прибегавање војној сили треба да буде „последња опција“. „Рат против Ирака може да буде избегнут, а ако до њега дође, то ће бити пораз за човечанство,“ рекао је поглавар Римокатоличке цркве у годишњем обраћању ватиканским дипломатама.

Немачки књижевник и добитник Нобелове награде за књижевност Гинтер Грас оптужио је Сједињене Америчке Државе и њене савезнике који прете Ираку за „лицемерје и самовољу“. „Рат је жељен и поново је реч о нафти“, написао је Грас половином јануара у ауторском тексту за немачку новинску агенцију ДПА. Према оцени седамдесетпетогодишњег нобеловца, „жељени рат се већ одиграва у главама планера, на берзама свих континената као и у телевизијским емисијама снимљеним унапред, а које ће бити приказане касније,“ написао је Грас.

„Није доказано да Садам Хусеин сада располаже оружјем за масовно уништење“, пише Грас који за прокламовани циљ – увођење демократије у Ирак после победе над Садамом Хусеином, сматра да није убедљив. „У суседним државама Саудијској Арабији и Кувајту, које су у савезу са Западом и које им служе као војне базе, такође се влада диктаторски. Да ли ће те државе постати циљеви следећих рато-

ва за демократију?“, пита Грас. Он је критиковао и западњачко гледиште према којем се пребројава „само релативно мали број погинулих из владајуће светске силе, док истовремено масе мртвих непријатеља, укључујући жене и децу, остају небројани и нису вредни жаљења.“

Британски писац Џон Ле Каре противи се рату Сједињених Америчких Држава против Ирака и каже да Багдад „не представља никакву реалну и непосредну претњу својим суседима.“ У ауторском тексту објављеном у Тајмсу. Ле Каре пише да су „Сједињене Америчке Државе ушле у један од својих периода историјског лудила, а овај је најгори од свих којих се сећа: гори од макартизма, гори од Залива свиња, и дугорочно разорнији од рата у Вијетнаму.“

Писац који је светску славу стекао шпијунским романима, наводи да у овом случају „није у питању осовина зла, већ су у питању нафта, новац и људски животи.“ „Невоља Садама Хусеина је што седи на другој по величини у свету резерви нафте.“ Амерички председник Џорџ Буш „жели ту резерву, а они који му помогну, добиће део колача. Остали не,“ пише Ле Каре. „Да Садам нема нафту, могао би до миле воље да мучи своје грађане. Други лидери то раде сваки дан, на пример у Саудијској Арабији, Турској, Сирији, Египту,“ додаје писац.

Багдад, према његовом мишљењу, „не представља никакву реалну и непосредну опасност за суседе, и још мање за Сједињене Америчке Државе и Велику Британију.“ „Садамово оружје за масовно уништење, уколико га има, биће безначајно у поређењу са оним што ће му Израел или Сједињене Државе сручити у року од пет минута.“ Коментаришући безрезервну подршку Лондона Вашингтону када је у питању Ирак, Ле Каре пише да би „најблагонаклонija интерпретација улоге коју игра британски премијер Тони Блер гласила да он мисли да може да утиче на ток ствари.“

Делегација америчких универзитетских професора током јануара боравила је у Ираку у знак протеста против намере председника Буша да поведе рат против те земље. Група под називом „Амерички универзитетски професори против рата“, коју чини 35 чланова, дошла је у Багдад да би водила, како је наведено, мисију утврђивања чињеница и вишедневну хуманитарну мисију. Професори се противе рату

и сматрају да би рат значио агресију и био противан међународном праву. „Рат би био неоправдан, непотребан, апсурдан и противан основним вредностима америчког устава”, додају професори.

Недавно је лондонски дневник Гардијан у свом уредничком коментару истакао да амерички председник Буш није успео да убеди Американце, а камоли свет, да Ирак представља значајну војну претњу региону или Сједињеним Државама. Инспекције Уједињених нација нису ометане, иако је председник САД предвиђао супротно, а још нису пронађени никакви докази да је Ирак лагао о свом програму наоружања. Џорџ Буш нема оправдања за рат, констатује Гардијан.

Директор Института за друштвену и јавну политику у Берлину, Кристофер Бертрам, који иначе не гаји симпатије према Ираку, у ауторском тексту који је објавио један београдски дневни лист, поручују да Америка не треба да нападне Ирак. Бертрам пише да многи блиски сарадници америчког председника „изгледа имају намеру да га гурну у рат, а ратна реторика је узела маха у изјавама званичника Сједињених Америчких Држава, толико да би ненападање Ирака било тумачено као неуспех Бушове политике. Уколико велике силе уђу у рат, то је углавном због тога што се њихове вође плаше да би то угрозило њихов кредибилитет,” истиче Бертрам. Он на крају текста подсећа на речи „у Америци веома поштованог Енглеца, Винстона Черчила, који је давно закључио: 'Ав-ав је боље, него рат-рат.' Инспекција је због тога боља, него инвазија,” наглашава Кристофер Бертрам.

Већ тринаесту годину Ирак трпи последице западног „хуманизма”. Стотине хиљада деце, жена и стараца свакодневно умире због последица санкција. За бебе и децу којима је потребна помоћ и лек, нема спаса. Ирачка деца свакодневно умиру, лекова нема, а због санкција лечење је готово немогуће. Од 1990. године у Ираку је умрло 1,6 милиона деце. Превремено рођена деца и велики број деформација последица су бомбардовања осиромашеним уранијумом, чијем су зрачењу били изложени њихови родитељи.

Према извештајима дописника, већина Ирачана данас живи испод границе сиромаштва и због тога многи родитељи не могу да обезбеде ни храну ни одећу за своју децу. Од 1990. године, када је Ирак била једна од најпросперитетнијих арапских земаља због великих нафтних резерви, животни стандард је стрмоглаво опао, а просечна месечна зарада од 500 долара убрзо се свела на само 10 долара. У том периоду су санкције Уједињених нација, немаштина и ратна ситуација довели и до пораста разних болести, највише оних најопаснијих. Деца све више болују од леукемије или неког облика рака. Уједињене нације индиректно признају да ирачка деца пате. Према подацима светске организације, у Ираку је више од милион деце неухрањено.

Делегација Српске радикалне странке коју ће чинити савезни и републички посланици путује почетком марта у Ирак. Делегација жели да изрази своју солидарност са јуначким ирачким народом који одолева агресији америчког империјализма, и да ирачком председнику Садаму Хусеину и његовим саборцима искаже своју искрену подршку.

Они који имају силу и који контролишу свет урадиће што су наумили. И сада, сваког тренутка све се јаче захуктава ратна машинерија, а сви ми који у читавом свету мислимо да је то огроман злочин, изгледа, не можемо ништа да урадимо да се тај злочин заустави. Он ће се догодити пред нашим очима.

Пуковник Моамар Ал Гадафи, износи своје виђење

О ТУРСКОЈ, ЕВРОПИ И СЛЕДБЕНИЦИМА БИН ЛАДЕНА

Пуковник Моамар Ал Гадафи, лидер велике септембарске револуције, упутио је поруку свету преко интернета, у којој излаже свој став према тежњи Турске за улазак у Европску унију и према следбеницима Бин Ладена. У тексту под насловом „Турска, Европа и Бинладеновци“ пуковник истиче: „Са економске стране интерес Турске је да буде део европске заједнице. Такође је интерес исламског света да Турска као исламска земља буде део Европске уније, као тројански коњ. Али, интерес Европе лежи у томе да Турска буде само део Северноатлантског пакта као војна колонија и база за НАТО, али не и део Европске уније.“

Турска је дрво чији су корени дубоко засађени у азијском континенту док њене гране само достижу до Европе. Она је источна, исламска, сунитска земља. Својом традицијом, историјом, културом, понашањем припада истоку, чак и њено латинично писмо које се примењује није у духу тог језика, већ је искварило суштину латинског писма. Она је колевка источњачке културе, цивилизације и седиште отоманске империје и калифата.

Турска је окренута Европи искључиво ради експанзије и освајања. Турска је у последњих 55 година покушала да се европеизује, али се то није остварило из прагматичних и реалних разлога. Пријем Турске у Европску унију би био покушај пресађивања људских органа у тело другог човека, који се разликују по крвној групи и биолошким структура-

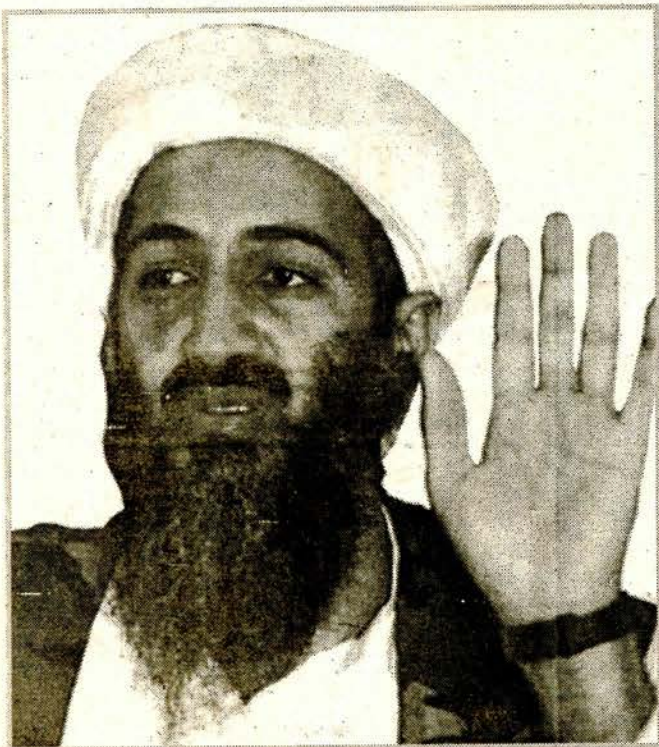
ма, а једина веза између њих је то што станују у две стамбене зграде које се налазе у истој улици, али на супротним странама.

Европа има користи од турске радне снаге, поготово Немачка која има приличан број турских усељеника, тако да Европи не одговара да има радну снагу једне земље која је члан заједнице, јер из тога проистичу одређена права која не иду у прилог Европи.

Какве користи има Европа од придруживања једне источњачке заостале земље чији је годишњи бруто национални доходак по глави становника 7 хиљада долара, у поређењу са Европом где минимални бруто национални доходак износи на пример у Шпанији 19 хиљада долара, у Немачкој 26 хиљада долара? Велика је разлика и када се пореди смртност деце у Турској где на 1000 деце умре 45, у односу на Европу где на 1000 деце умре свега четворо. Инфлација у Турској износи 70 одсто, док у Европи не прелази 2 или 3 одсто.

Ове економске разлике могу се једнога дана превазићи, али оно са чиме се Европа никада неће помирити јесте да Турска постане тројански коњ. Не представљају проблем класични, стари политичари који још увек дубоко поштују Ататурка, већ проблем представљају нове и будуће генерације, омладина која прати међународну инфоматичку мрежу (интернет), и програме сателитских телевизија који

дневно и непрестано примају поруке и учења исламских теолога, па чак и Бин Ладена, а то се не може избећи.

Шта би било да се хиљаде турских грађана школује код Бин Ладена и његових присталица, или код Муле Омара и његових следбеника, а то се сигурно већ дешава. Користим реч „ако“ да би се ублажио ефекат шока. Они Европу сматрају центром богохулности који не заслужује да му се човек приближи, осим путем мача и освајања. Они не би стали пред капијама Беча, као што су то учиниле Османлије већ би они ишли даље преко Атлантика, као што је то учинио Акаба Бин Нааф, који је застао на своме коњу на обали Атлантика и рекао: „Бога ми, уколико бих знао да иза Атлантика живе људи, ја бих са својим коњем ишао даље у освајање и терао бих их да постану муслимани.“ У то време Акаба није знао да иза Атлантика постоји амерички континент, али ови данашњи теолози знају веома добро шта се налази иза атлантског океана.

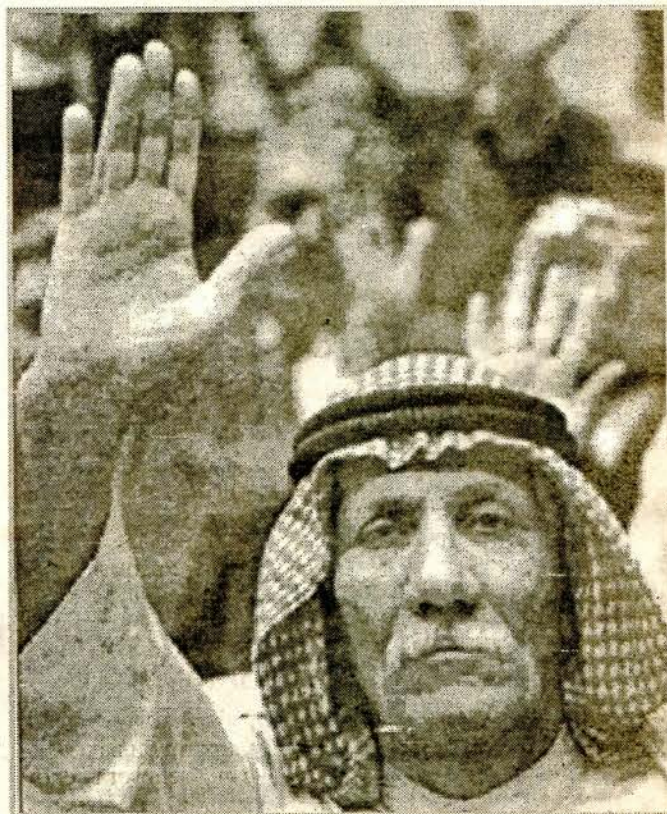
Ови нови теолози се супротстављају укидању смртне казне, пошто је Бог то у Курану наредио. Они захтевају чак и више од тога, захтевају да се апсолутно следи упутство које је Бог дао, почев од ампутације руку или ногу лоповима, и казне шибања прељубника са сто удараца бичем без милости. Цитат у Курану каже да је у казни језгро живота, и да су неморални они који се не придржавају онога што је Бог наредио. Они се противе забрани партија које носе исламско име у Турској, али истовремено прихватају постојање партија са хришћанским именима у Европи, када Турска буде чланица Европе.

Нови радикални исламисти који ће преузети власт или владати на улицама Турске, неће прихватити учлањење у један савез чији устав на садржи Шеријатско право. Могуће је да у будућности представљају већину у европском парламенту и да онда укину сва расположива средства за ограничење рађања, с обзиром да су та ограничења у супротности са њиховим принципима који дозвољавају више жена и љубавница, у које спадају и хришћанке у Европи. Тако да би Турска могла да буде бројнија од свих других европских земаља.

Планови турских исламиста према Европи, иза којих стоји наравно Ал Каида-исламска база, јесу стварање исламских држава Албаније и Босне. Тако би се, према њиховом мишљењу, „богохулна“ Европа по први пут нашла под притиском новог евроисламског фронта иза ког стоји цео исламски свет и који би натерао Европу да прими ислам или да му плаћа порез, што је наведено у Курану као обавеза. Можда ова констатација неким изгледа чудно и смешно, али за исламисте то је обавезујућа порука која мора да се примени по наредби Алаха (Бога).

Будућност од сада па надаље припада исламским партијама у Турској и присталицама Бин Ладена. Учлањење у било коју исламску партију, поготово у новостворене изазива чуђење с обзиром да је у последњих неколико година учлањено више милиона чланова у једну од исламских партија, укључујући и милион жена. Бин Ладен, Муле и њихове присталице ће бити срећни и на добитку уколико би се Турска учланила у Европску унију. У том случају, Турска ће са собом повући у Европу низ проблема, као што су: проблем курда, етничких сукоба и могућност рата због вода Тигра и Еуфрата и чланства у организацији исламске конференције и исламске групе Д8 и корена Турске у исламским државама Средње Азије. Селџуци, а после Турци су народ који се афирмисао путем освајања. Стигли су до Анадолије, Истанбула, па све до Аустрије.

Могао сам да не звоним на сва звона опасности и да не откривам ове застрашујуће планове. Међутим, моја одговорност према стабилности у свету је на првом месту, као и мир у Средоземном мору где Арапи поседују комплетну јужну обалу, од које Либија заузима 2000 дужних метара. Заправо, јужне обале нема без Либије. Све ово обавезало ме је да говорим свету онако како ја видим проблем овог стратешког питања, које може да има опасне реперкусије по моју земљу и регион у коме се налази, и које може да протресе цео свет. Све ово говорим пре истека времена и пре него што се донесе одлука која ће са собом повући и све ове опасности.

ДОВОЂЕЊЕ ПОЛИТИЧКИ ПОДОБНИХ НА ВРХУНЦУ

Фитосанитарна служба је деценијама била једна од најобразованијих служби у Југославији. „Радмили Синђелић то није одговарало. Она је узела себи за право да посмењује све шефове граничних служби. Способније је уз претње одстранила. Појачала је шиканирање и кажњавање најбољих али непослушних и неподобних. Упркос забрани владе за пријем нових у њеним службама почела је да прима људе који не испуњавају ни елементарне прописане услове, али за које је сматрала да треба да их доведе”, каже Славољуб Марковић некадашњи начелник службе за заштиту биља. Незадовољним радницима Радмила Синђелић константно поручује – да јој нико ништа не може јер иза ње стоје ДСС и лично господин Коштуница. „Она је већ била инспектор али је у првом налету када се смањивала савезна влада почетком деведесетих узела 24 плате и потписала да се више неће запошљавати у савезним органима. Међутим пошто је ДСС дошла на власт, а она тврди да има њихову подршку и да је Коштуница њен лични пријатељ, неко је вратио да би преузела службу”

Док у свету стално трају кампање које презентују здраву храну домаћа јавност свакодневно се суочава са добро познатим дилемама-какву то ми заправо храну једемо? Највише страхова постоји код увоза хране и намирница сумњивог порекла и квалитета, којима се готово свакодневно преплавује југословенско тржиште. Још се нису стишале страсти око увоза загађеног словеначког млека а на површину избијају нове афере. Славољуб Марковић некадашњи начелник Службе за заштиту биља и аутор књиге „Биљни карантини Југославије 2002. године”, тврди да на наше границе стиже роба с видним пољопривредним оштећењима. Према његовом мишљењу то је нарочито изражено у последње време, зато што држава више нема јаку Службу за заштиту биља која би строго контролисала улазак таквих производа. „На светском тржишту је познато да више немамо јаку Службу, па се све чешће догађа да нам стижу артикли с опасним штеточинама. Таква роба се нормалним земљама уопште и не шаље, јер би и за земљу извозника, која би послала такав товар, то било срамота”, тврди Марковић.

Југославија је била међу првим земљама у свету која је имала Закон о заштити биља. Према речима нашег саговорника крајем 19. века такав закон су имале једино Француска, Аустроугарска и Русија. Према његовом мишљењу, због низа недопустивих пропуста и личних интереса појединаца данас је ова служба готово до темеља разрушена а највећи цех ће платити становништво Србије, на чију трпезу ће долазити веома сумњиви производи. Како каже овај стручњак за једну земљу веома је битно шта и на који начин се увози. „Задатак добро ораганизоване Службе у свакој земљи јесте да на дужи рок спречи улазак неке биљне штеточине, како би стручњацима остало довољно времена да се са њом упознају и на адекватан начин суоче са болешћу. Због огромног броја граничних прелаза у нашој земљи, који нису ни кадровски ни технички оспособљени то је веома тешко тако да се у последње време дешава све више инцидентних ситуација, које је тешко разрешити”.

Како и зашто је разорена гранична служба?

Славољуб Марковић истиче да октобарски догађаји из 2000. године нису заобишла ни област заштите биља и биљног карантина. Промене су извршене по већ устаљеном

Славољуб Марковић

БИЉНИ КАРАНТИН ЈУГОСЛАВИЈЕ

- историја и пракса -

Београд, 2002.

принципу, тако што су формиран кризни штабови. „У еуфоричном заносу „револуције”, са необичном спрегом људи са непознатим радним доприносом старом државном апарату, почетника без искуства и извесног броја професо-

ра и других „стручњака” са пренаглашеном потребом да се опробају и у политичким државним пословима, нису радикално замењени само политички функционери. По принципу смена страначких функционера, у Савезном министарству пољопривреде, коме је припадала и Служба заштите биља и биљног карантина, на брзину прикупљеним истомишљеницима, нецивилизовано су замењени стручњаци, који су знањем и трудом оснивали и у најтежим условима очували стручну службу биљног карантина”, истиче Марковић и додаје да су овакве смене професионалних стручњака извршене први пут након Другог светског рата.

Како он каже тиме је пракса довођења политички подобних, уместо стручних доживела свој врхунац.

Према речима нашег саговорника ситуација се из дана у дан погоршава. Ниједан од постојећих проблема није разрешен, него су повећани и створени нови, посебно у погледу статуса и нивоа контроле промета пошљака робе преко административне линије према Косову и Метохији и Црној Гори, као и у граничном промету према Републици Српској, односно Босни и Херцеговини.

„У покушају извођења бројних непотребних, погрешних, организационих и кадровских промена у систему државне службе заштите биља и биљног карантина, кроз нови састав политичко-државничког руководства, за кратко време је просто продефиловао већи број кадрова и са формално највишим академским знањима, али без икаквог искуства у државним пословима. То је врло брзо довело до појаве конфузије и хаоса у функционисању Службе биљног карантина”, каже Марковић. Он додаје да су тако одабрани и често мењани, најближи сарадници савезног министра пољопривреде, који је и сам био почетник, значајно допринели томе да се савезно министарство пољопривреде укине.

Исполитизовано руководство

Укидање министарства је службу заштите биља и биљног карантина затекло у хаотичном стању. Нова исполитизована руководства су се углавном бавила критиком и омаловажавањем претходног стања и увођењем штетних промена. „Оскудна финансијска средства трошена су на путовања, хотелске трошкове надокнаде за одвојен живот, дневнице и хонораре спољним сарадницима. Док је према постојећој материјално-техничкој опремљености испољена велика небрига. Уместо набавке савремене опреме предност је давана опремању кабинета и изради идејних пројеката без реалног изгледа за њихову реализацију”, каже Славољуб Марковић, који се због сукоба са главним инспектором Радмилом Синђелић од новембра прошле године налази на списку незапослених. Марковић тврди да је склоњен због тога што се успротивио даљем растурању ове службе и то у тренуцима када је она земљи неопходна јер је светско тржиште пре-

Разарање службе

Када је између мене и Радмиле Синђелић дошло до сукоба у вези растурања службе ја сам о томе известио републичког премијера Зорана Ђинђића и председника Југославије Војислава Коштуницу али никада нисам добио никакав одговор. Министар Веселинов је у једном свом интервјуу изјавио да ће цех платити главни инспектор Радмила Синђелић, међутим ја тврдим да ће цех платити Србија односно њен народ. Главни инспектор је своје цехове намирила тиме што је узела 24 бруто плате, а онда се због „заслуга” вратила да уз пензију то употпуни током владавине над инспекторатом и упошљавајући у њему део своје фамилије, пријатеље и присталице, који су допринели да се за годину дана разоре традиционално угледне и у свету познате Фитосанитарна и Ветеринарско-санитарна гранична служба а можда и сама Санитарна служба.

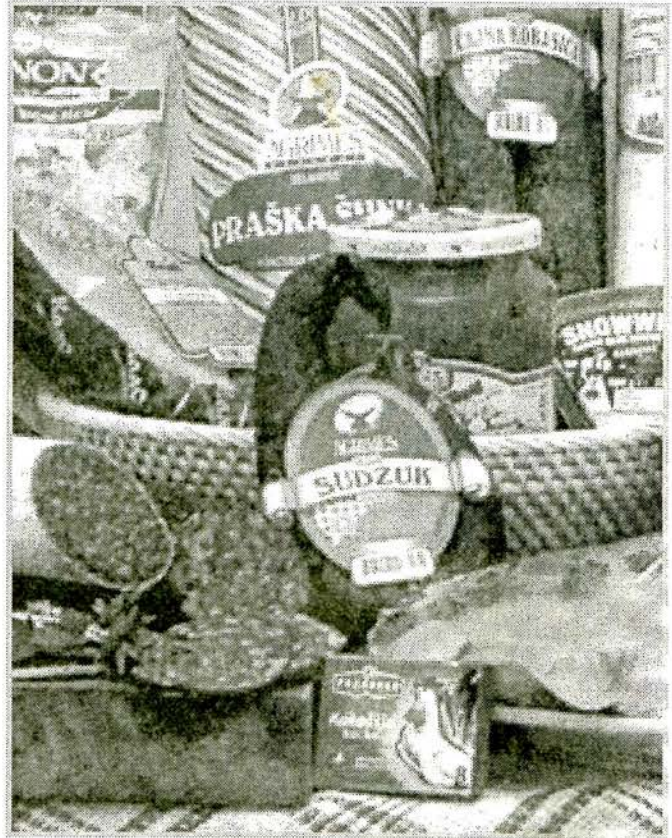
Продавано заражено млеко

Млеко које је увозено из неких европских земаља, пре свега је реч о алпском млеку, потицало је од крава заражених прионском болешћу. Прионска болест се појавила због тога што су животиње храњене храном која је животињског порекла. „На сву срећу ми још имамо свој потенцијал тако да смо на периферији тог проблема, али треба да чувамо тај свој потенцијал. Колико је било млеко заражено ја немогу да кажем али знам да су ти приони неуништиви и на високој температури”, истиче бивши начелник службе за заштиту биља.

плављено разним намирницама сумњивог порекла и квалитета.

Како он тврди због преминања политике над струком трансформацијом Савезне владе у јулу 2001. године и укидањем савезног министарства за пољопривреду наступа епилог деструкције Фитосанитарне и ветеринарско санитарне службе у целини, а посебно граничних инспекција које су од веома велике важности. Како он истиче захваљујући непромишљеним потезима појединаца јединствени системи служби се неприродно и нефункционално цепају који су разбијени у три различита државна органа а међусобне везе и сарадња са територијалним органима потпуно се кидлају.

Служба заштите биља је разједињена тако што је извештајно-прогнозна служба у Савезном министарству привреде унутрашње трговине, међународна сарадња је у Министарству за економске односе са иностранством а фитоса-

нитарна гранична инспекција је припојена Савезном санитарном инспекторату. Како тврди наш саговорник то је урађено без претходних анализа предности и слабости, политичком одлуком, две најважније граничне службе стављене су под патронат Савезног санитарног инспектората. Према његовим речима таква одлука је била катастрофална за све будуће догађаје са обзиром да је савезни инспекторат до тада функционисао на принципима индивидуалности без опреме и својих просторија.

Кадар ДСС на челу службе

„Доминацију над тим службама узели су санитарни органи, лекари који су веома сујетни и непознају те области. На чело инспектората, по партијској линији, дошла је Радмила Синђелић из ДСС. Госпођа Синђелић чим је постављена на чело службе одмах је почела да се хвали да је један од оснивача ДСС. Незадовољним радницима Радмила Синђелић константно поручује – да јој нико ништа не може јер иза ње стоје ДСС и лично господин Кошгуница. Она је већ била инспектор али је у првом налету када се смањивала Савезна влада почетком деведесетих узела 24 плате и потписала да се више неће запошљавати у савезним органима. Међутим пошто је ДСС дошла на власт, а она тврди да има њихову по-

Савољуб Мирковић

91

УТИЦАЈ ОКТОБАРСКИХ ДОГАЂАЈА 2000-ТЕ НА СТАЊЕ И БУДУЋИ РАЗВОЈ СЛУЖБЕ БИЉНОГ КАРАНТИНА

Након октобарских догађаја 2000. године, који су у публикацији под насловом „Година дана после“ описани као „Последња револуција у Европи“, промене у области заштите биља и биљног карантина извршене су по принципу кризних штабова. Не следећи стварну неопходност општедржавних промена ради извлачења земље из свеукупне кризе, те промене су имале све карактеристике стихичког преврата, без икаквог сагледавања претходног стања и без визија за будућност.

У еуфоричном заносу „револуције“, са необичним коалиционим спрегама људи са непознатим радним доприносом старом државном апарату, почетника без професионалног искуства и извесног броја професора и других „стручњака“ са пренаглашеном потребом да се опробају и у политичким државним пословима, исеу радикално замењени само политички функционери. По принципу смена естрадничких функционера, у Савезном министарству пољопривреде, коме је припадала и Служба заштите биља и биљног карантина, на брзину прикупљеним истомисленицима, нецивилизовано су замењени стручњаци, који су знањем и трудом оснивали и у најтежим условима очували стручну службу биљног карантина. Овакве промене професионалних стручњака извршене су, по први пут, после промена након Другог светског рата. Тиме је ранија пракса довођења политички подобних, уместо стручних и способних, доживела свој врхунац. Омаловажавање улоге стручног кадра је кулминирало, а десетомесечни негативни ефекти, који ће се у наредним догађајима само увећавати, надмашили су деструктивне последице у десетогодишњем периоду разарања система власти претходне Југославије, при чему се Служба биљног карантина, а нарочито гранична инспекција посебно нашла на значајном удару.

Не само да ниједан од постојећих проблема није разрешен, него су повећани и створени нови, посебно у погледу статуса и нивоа контроле промета пошљака роба преко административне линије према Косову-Метохији и Црној Гори, као и у граничном промету према

Хуманитарна помоћ за неразвијене

„Са донацијом генетски модификоване сојине сачме има доста сумњивих ствари. Прво велики део европски развијених земаља забрањује њен увоз. С друге стране та се храна као хуманитарна помоћ углавном упућује у неразвијене земље Африке. За то се не грабе најбогатији. Богати се труде да развију производњу здраве хране”, каже Марковић.

дршку и да је Коштуница њен лични пријатељ, неко је вратио да би преузела службу. Она је жена врло чудних порива па је одмах на почетку разрушила Фитосанитарну и ветеринарску службу и све ставила под парטרонат санитарне службе. Та санитарна инспекција преузела је апсолутну улогу на граници што је људски апсурд јер то није могуће”, каже Марковић.

Марковић истиче да је апсурд још већи јер санитарна инспекција као таква није у правом смислу гранична служба. Да би добро радила она би требало да ради у унутрашњости где су погодни услови. Како он сматра, на граници треба да раде оне инспекције које су баве првом линијом баријере карантинских зараза, односно оним што не сме ни да уђе у земљу.

Према његовим речима улога Фитосанитарне службе састоји се у контроли увоза укупног биља и биљних производа. Стручњаци запослени у овој инспекцији испитују у биљкама присуство болести штеточина док Санитарна служба испитује све производе са становишта здравствене исправности и даје одговоре да ли је у нечему било неких отрова, тешких токсина итд. То је пракса и у осталим земљама. Уместо да се више пажње посвети контроли прехранбених производа захваљујући нестручним одлукама поставља се питање да ли неко контролише увоз прехранбених производа?

Фитосанитарна служба је деценијама је била једна од најобразованијих служби у Југославији. „Радмили Синђелић то није одговарало. Она је узела себи за право да посмењује све шефове граничних служби. Способније је уз претње одстранила. Појачала је шиканирање и кажњавање најбољих али непослушних и неподобних. Упркос забрани Владе за пријем нових у њеним службама почела је да прима људе који не испуњавају ни елементарне прописане услове, али за које је сматрала да треба да их доведе. На тај начин запослено је једно 10-15 људи који не знају шта се ради у тој служби а камоли да раде у њој. Направила је хаос у служби. Ја се нисам слагао са тим”, каже саговорник и додаје да је све негде

подносио до јула прошле године када је одлучио да седне и све шта се догађало у служби стави на папир. Као резултат тог рада штампана је књига „Биљни карантин-историја и пракса”. Марковић истиче да је прави куршлус тек настао после њеног изласка. Радмила Синђелић је отишла тако далеко да му је уручила отказ.

„Прво ме је сменила с места начелника Фитосанитарне службе. У септембру када је видела књигу у којој сам напао њен рад, односно њене пропусте, сменила ме је с места начелника, пошто није могла да ме отпусти. Добио сам место инспектора што сам прихватио. На тај начин нисам морао да сносим одговорност за даље растурање службе. Нисам желео да будем учесник у томе. Она није ни тиме била задовољна па ме је вратила на првобитно решење о располагању које ми је дао министар пољопривреде 2000. године а које је истицало у новембру. Тако сам ја 15 дана после премештаја добио отказ. И ту је начињен велики пропуст. Радник када је на располагању у случају трансформације и пријема нових људи у службу има право првенста приликом запошљавања. Пошто сам ја у јулу позван да дођем у службу у други орган моје решење је самим тим поништено. Ја сам за сновоа нови радни однос”, каже Марковић.

Славољуб Марковић истиче да је читав случај завршио на суду. Он од новембра не прима плату али очекује да ће спор бити решен у његову корист, јер је по њему све законски чисто. Одговорачење спора приписује Радмили Синђелић која се према његовим речима јавно хвали својим везама у правосудју и могућношћу да утиче на дужину спора.

Садржај књиге наљутио главног инспектора

Саговорник каже да је главног инспектора Радмилу Синђелић највише разљутио садржај допунског материјала књиге, као и чињеница да је више пута апеловао на надлежне републичке органе да се укључе у акцију спашавања службе. „Радмила Синђелић, кадар ДСС, не само што је потпуно уништила службу већ се потрудила да граничној служби отме 11

просторије и опрему. То се десило између осталог са просторијама у Београду, где је она наше просторије узела под своје и основала тамо неку лабораторију о којој нико ништа не зна. С друге стране у своју службу је узела људе који нису дорасли том послу. Такав пример је брачни пар Стојановић из Врања који су се већ прославили по разноразним махинацијама због којих су протерани из Завода за заштиту здравља из Врања. Они су сада челници њеног тима", истиче Марковић.

Ситуација у санитарној служби је врло тешка. Стручни тим Радмиле Синђелић све своје напоре усмерио је на учвршћивање својих позиција. По свему судећи у случај растурања југословенске граничне службе умешаће се и Европска

унија, како каже Славољуб Марковић Европа је шокирана таквим понашањем па ће се Фитосанитарна и ветеринарска служба вратити у републичко министарство а Санитарна у Министарство здравства.

Према мишљењу нашег саговорника апсурд је да се те инспекције утопе у једну. Контрола намирница се обавља врло тешко јер су људи под притиском медицинске струке, која доминира и људи практично само чекају када ће је пре-

узети Републичко министарство пољопривреде. Она је до те мере разрушена да је потребно практично поново стварати. Највероватније ће се разрешити проблем одузетих просторија а затим формирање граничних служби. Да се види колико стручних људи је изашло из службе и колико је нестручних дошло. Храна се сада контролише под јако отежаним околностима. Досадашња пракса да се свака пошиљка која дође на границу шаље на фитосанитарни преглед готово да је напуштена.

„ Она се и сада спроводи али под знатно отежаним условима. Просторије које су служиле тој намени узела је Санитарна инспекција за своје потребе иако оне нису насушне на самој граници. Оне нису толико хитне као када се ради о уношењу карантинских болести. Свако уношење таквих болести и зараза је веома штетно па због тога све мора да се уради на самој граници", каже Марковић.

Иако биљне болести нису толико опасне за људе као што су слинавка и шап и оне многу да проузрокују многобројне невоље. Највише се врше испитивања на откривању да ли је пошиљка заражена бактеријама, гљивицама, биљним штеточинама или разноразним инсектима. Колико биљне болести могу да изазову проблема Марковић поткрепљује са увозом кукурузне златице која је унешена на београдски аеродром мада никада није разрешено ко је то урадио и на који начин. Откривена је почетком деведесетих година мада се претпоставља да је био потребан период инкубације једно две- три године. Њено уношење је према његовим речима врло сумњиво и не искључује могућност да је то урађено и намерно, јер како каже у биолошком свету и биљне штеточине могу да се користе као проузроковачи обољења и штета са великим процентом. Неке могу да униште одређену биљну пороизводњу и до сто одсто. Могу се користити да на тај начин противнику нанесу материјалну штету.

Марковић истиче да опасност вреба из свих области. Из редова гљива то су пламењаче које су својевремено на кромпиру изазивале велике катастрофе. Доста често се развијају отпорни биотипови који не могу да се сузбију. Последњи пример је пламењача на малини која је врло агресивна. Изазивач је једна бактерија која је врло прогресивна. Она је у нашу земљу унешена пре десетак година и доста брзо напредује.

Гранична служба подметнута да испитује генетски модификоване организме

Марковић истиче да су се први проблеми појавили код увоза генетски модификованих организама. Пре свега генетски модификоване сојине сачме која је као америчка донација стигла у нашу земљу. Славољуб Марковић сматра да се проблеми око генетски модификоване сојине сачме политизују. „ Надлежни за пољопривреду бивају принуђени да говоре о њеној безбедности а главни санитарни инспектор

Профит изнад свега

Тезу да поједине светске мултинационалне корпорације које производе средства за заштиту биља, ради стицања профита, вештачки стварају биљне болести, тешко је доказати. Али у биологији је све могуће. Никада не можете да кажете где када и како је нешто створено. Међутим, и од тога нема неке велике користи. Јер морате да имате заиста добре доказе да би тражили одређене надокнаде. Пошто је то тешко изводљиво најпаметније је припремати се за одбрану да то не уђе у нашу земљу. За тако нешто најважније је имати добру стручну службу, јер без ње нема ништа. Она мора да буде оспособљена за извештавање и прогнозирање. На основу тога ви можете да планирате спровођење одређених мера.

Ко контролише храну у Србији?

о улози фитосанитарне контроле, уместо да говори о производима који су стварно у њиховој надлежности", каже саговорник. Марковић истиче да генетски модификована сојина сачма није једини проблем већ да се генетски модификовани организми морају посматрати у целини. Он истиче да је Савезна гранична фитосанитарна инспекција практично подметнута, да као покриће учествује у наводним контролама увозних пошиљака на генетичку модификованост, иако нема за то стручно оспособљене људе. Његово мишљење је да дозвољавање њиховог увоза без икаквих ограничења представља озваничење увођења овдашњих потрошача у биолошки експеримент са потпуно непознатим и несагледивим последицама над савременицима и њиховим потомцима.

„Ако смо могли да сачекамо многе друге ствари, као мала земља можемо да сачекамо шта ће се на том пољу дешавати у развијенијем свету, а не ми први да истрчимо. Мислим да треба сачекати у коришћењу генетички модификованих организама у производњи хране", каже саговорник и додаје да је много модификованих организама пре свега парадајза и кромпира. „Врло често се говори да се у нашу земљу увози генетички модификовано сирило за прављење сира. Нико о томе не говори а сир се на нашем поднебљу много употребљава. Ми смо познати као нација која не може без сира". Он додаје да постоје индикације да се увози и генетички модификован сир. „Тај проблем постоји међутим није то на мени да ја о томе причам, јер то не спада у моју стручност. С друге стране санитарне инспекције и здравство су тај проблем запоставили а они би у ствари требало да објасне јавности да ли је здрава њихова употреба а не да се људи замајавају", каже Марковић.

Сумњива контрола

За контролу генетички модификованих организама овлашћено је неколико института у земљи. Према Марковићевим речима ти институти нису праве државне институције, које поседују независност у свом раду. „Не можете ви да очекујете независност института који се издржавају од свог рада. Узорци се с друге стране шаљу непрописно. Они нису шифровани тако да се зна од кога они долазе, ко је увозник. На тај начин увозник може да врши утицај или подмићивањем или на неки други начин. То мора да се хитно реши јер испитивање је независно само ако се ради у независној институцији".

Према његовом мишљењу у нашој земљи код генетичких модификација се греши већ у самом старту. Како каже

уместо што се поставља питање:- дајте ми доказе да је то штетно- ствар треба посматрати сасвим обрнуто.

Храна на пијаци, такође је ван контроле препуштена самим потрошачима. Потрошачи с друге стране немају параметре на основу којих могу да одлуче шта је здравствено исправно. Та храна је врло ретко подвргнута испитивању да ли садржи остатке песцитида. Како каже бивши начелник граничне службе, из увоза се још понешто и контролише али из домаће производње врло слабо.

Међутим то није једини проблем. Министарство се труди да битне надлежности пренесе на своје руководство и да на тај начин постојање инспекцијске службе обесмисли. Таква немарност се према његовим речима најлакше уочава код случајева када се увозници одређују да сами себи врше контролу увозних пошиљки. Као пример таквог понашања наводи случај „Зорке" из Шабца.

Савезно министарство за привреду и унутрашњу трговину је „Зорки" одобрило увоз ацетохлора али је исто тако одредило да се анализа узорака обави у поменутој фабрици. Он скреће пажњу и на многобројна лабораторијска испитивања узорака ради присуства зараза и недостатка физичко-хемијских карактеристика, која су у преко 95 одсто случајева била негативна. „Намеће се закључак да ови инспекцијски прегледи, посебно код пошиљке биљака нису стручно обављени или да су постојали неки други разлози за неоправдано повећан број узорака који нису показивали присуство патогена", каже Марковић.

Газдаричини поданици

Радмила Синђелић, захваљујући политичким везама са ДСС, долази на место главног инспектора санитарне службе. После само неколико дана главни инспектор укида Фитокарантинску лабораторију и оснива некакву своју лабораторију за испитивање намирница, каквих како истиче Марковић бивши начелник службе заштите биља, има на десетине. „Издајује људе и опрему Граничне станице за заштиту биља-Београд. Уз помоћ тадашњег шефа граничне станице, смешта их у једну просторију СИВ-а 3-бивши магацин, а за смештај и анализу инспекцијских фитокарантинских узорака оставља им једну иструлелу монтажну лимену гаражу, поред стакларе Градског зеленила на Бежанијској коси". Он додаје, да након успешно обављене деструкције шеф Граничне станице добија место саветника главног инспектора или у жаргону поданика „газдарице". „Пошто су отпори савладани процеси деструкције се убрзавају. Огромна средства се троше на реновирање и опремање нове, од одређене групе приватизоване, нефункционалне лабораторије-која не може ни да се региструје за рад, а „кадрови" доведени по вољи главног инспектора све време примају плате", каже Марковић.

КАКО ПОПУНИТИ БУЏЕТСКИ ДЕФИЦИТ?

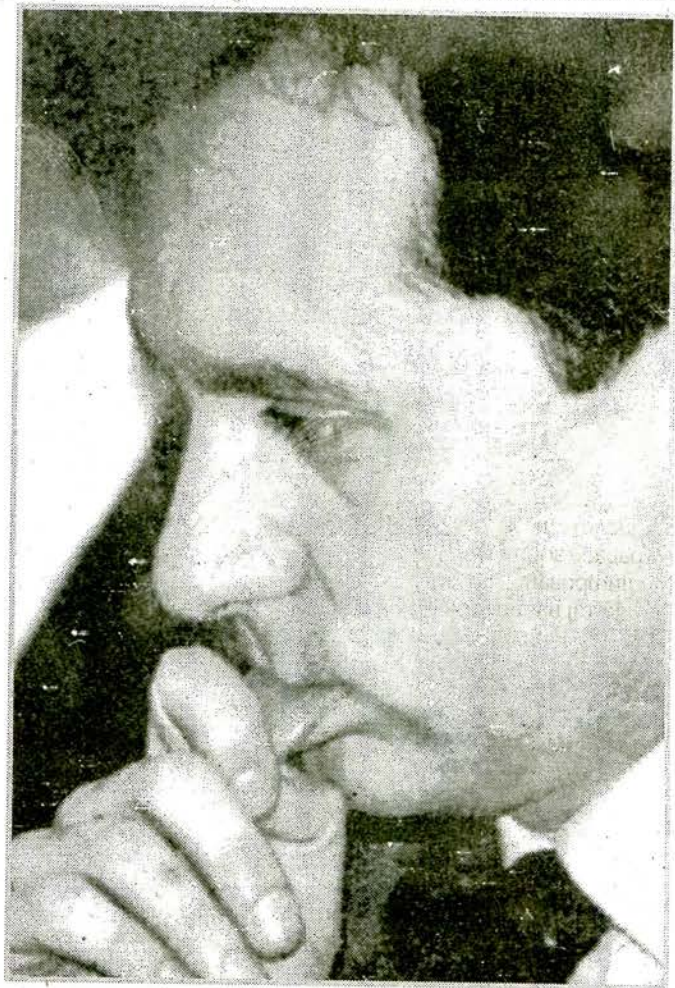
Тржишни инспектори решили су да казне и продавце и купце зато што неко није могао да сачека да му продавац испише рачун за 15 динара пазара. У Србији нема милости. Један рачун кошта динар

Представници „Дуванових” киоска кажу да они дневно на рачуне потроше и око 500.000 динара, што не представља тако занемарљиве расходе. Само у другој половини јануара од трговаца и угостиоца наплаћено је око 6 милиона динара казни

Од почетка акције тржишне инспекције, контроле издавања и узимања рачуна за купљену робу, у републички буџет уплаћено је 5,2 милиона динара. Продавачица једне београдске продавнице здраве хране, купцима који одбијају да узму рачун, уз образложење да им он није потребан, покушава да објасни како су представници власти немилосрдни. Главни херој улице 29. новембар, у којој се, тек да напоменемо налази градски СУП, је једна старија госпођа, која се сукобила са представницима власти. Госпођа је пазарила у поменутој радњи и за купљену робу није узела рачун. ОDMAH по изласку сачекали су је двојица, оних који се труде да се закон у овој земљи доследно спроведе. Уз међусобне чарке и пар тешких оптужби на рачун премијера Ђинђића, госпођа је приведена у полицију. Како кажу пролазници, овлашћена лица је прво изнервирало то што госпођа није желела да им покаже рачун а после ни личну карту. Позвана је полиција и госпођа је одведена у СУП. О њеној даљој судбини подаци нису доступни јавности.

Тако је демонстрирано да се ипак држава мора поштовати. Представници закона су наставили још три дана да стоје испред поменуте продавнице, не би ли из џепова заборавних грађана измамили 1000 динара, а онда разочарани послушношћу истих преместили су се на друго место.

Кажу да је у Црној Гори слична уредба, о обавези узимања рачуна за купљену робу, уведена још прошле године. Казне су такође биле астрономске а грађани су стимулирани да траже рачун тако што је организована наградна игра. Одреден број рачуна срећном и послушном грађанину Црне Горе могао је да донесе кола, мотоцикл, или неку другу вредну награду. У овој републици тренутно траје увођење фискалних каса у фризерске салоне и остале занатске радње. Упућени кажу да исто следи и у Србији, једино што нико не може са сигурношћу да каже хоће ли наградна игра бити организована и код нас.

Преко џепа грађана до већег буџета
На основу података Министарства трговине, туризма и услуга, инспектори су од 24. до 31. јануара контролисали 3.585 продавница. Поднете су 152 прекршајне пријаве, наплаћено је 1.479 мандатних казни, а затворена су 24 објекта. Теме је републички буџет попуњен са 1,7 милиона динара.

Од пре неколико дана потврда да изрека „Време је новац” у Србији не важи све је видљивија. Да би човек купио дневне новине онако успут журећи на посао треба му у просеку 10 минута. Према новој Белићевој уредби продавци новина у киосцима дужни су да испишу рачуне чак и за дневну штампу или рецимо папирне марамице. Тржишни инспектори решили су да казне и продавце и купце зато што неко није могао да сачека да му продавац испише рачун за 15 динара пазара. У Србији нема милости. Онима који су навикли да штампу купују онако успут, не преостаје ништа

Око четвртину контролисаних продаваца, према подацима Министарства трговине не издаје рачуне за продају робу. Само у другој половини јануара од трговаца и угоститеља најлађено је око 6 милиона динара казни.

друго само да се моле да ће да налете на вештог продавца који ће успети да испише рачун за око пет минута или да куповину новина одложе за време док олоце. Касно поподне или увече, када је штиво већ увелико застарело.

Надлежни тврде да свега овога не би било да су власници трафика на време набавили фискалне касе. Мали привредници с друге стране тврде да има је за набавку фискалних касе остављен рок до 31. децембра 2003. године, и да не разумеју откуд одједном толика ажурност код пореских власти. Онај ко је имао предузетнички дух и позабавио се увозом или производњом ових касе може за себе да каже да зна шта је бизнис ако се зна да једна фискалан касе кошта и до

хиљаду евра. Киоска у Србији има неколико десетина хиљада рачуница је чиста. Држава је најавила да се званично неће бавити увозом регистар фискалних касе и да неће утицати на доношење одлуке ко ће их производити. С друге стране представници владе најавили су формирање специјалне комисије која ће проверавати да ли произвођач испуњава прописане услове набавке. Искуства из околних земаља показала су да је ово подручје погодно за многобројне злоупотребе и манипулације па је влада прописала да онај ко се буде бавио набавком касе мораће да положи депозит од 500.000 евра. До сада се појавило око 50 што домаћих што страних фирме које су заинтересоване да опреме српско тржиште фискалним касама. За пар недеља биће познат списак оних који ће од државе добити субвенције за набавку касе. На основу депозита закључује се да су у питању огромне зараде мада упућени тврде да зарада није тако лоша ни код обавезе исписивања рачуна.

За рачуне 500.000 динара

Један рачун кошта динар. Представници „Дуванових“ киоска кажу да они дневно на рачуне потроше и око 500.000 динара, што не представља тако занемарљиве расходе.

Продавци огорчени због понашања пореских служби, често исказују свој бес на грађанима, који инсистирају да им ипак испишу рачун па макар и за паковање папирних марамица које кошта у просеку седам динара. Не тако често, по повратку кући, вадећи из чеба згужвани рачун грађани бивају јако изненађени читајући његову садржину. Уместо потписа овлашћено лица које је издало рачун најчешће стоје потписи ликова из цртаних филмова као што су Паја Патак, Мики Маус или сам министар Ђелић.

Ревносни грађани који су навикли да поштују сва државне одлуке и законе на мукама су понављајући себи, да никако несмеју да забораве рачун. Неки га траже и од продаваца на пијачним тезгама а понеки који сматрају да су направили прекршај брзим кораком труде се да побегну са места злочина, јер се казна плаћа само у кругу од двеста метара од продајног објекта у коме је куповина обављена. Градом већ круже приче да ће рачуни морати да се издају и за купљене карте за биоскоп и позориште а интересантно би било видети како би поменута уредба функционисала код продаје карата за дерби фудбалске утакмице или нека концертна дешавања.

Ђелићево свето писмо

Поменута уредба је само једна у низу пореских обавеза које су посланици ДОС-а 26. новембра изгласали у репу-

Фискалне касе и на пијачама
Од првог јуна до краја године све трговинске радње, мала и средња предузећа, легалне шезге, пијаче мораће да буду опремљене са регистар касама које поседују фискалну меморију којом се уиврћује систем евиденцирања промета. Уз помоћ тих касе порески обвезници евиденцирали би промет производа на мало односно пружање услуга грађанима. Влада је појаснила да увођење касе уииче на хармонизацију промета са европским стандардима и сузбија и легалује сиву економију.

бличком парламенту. Белић је поменути закон назвао „Светим писмом“ за пореске обвезнике којим се утврђује поступак утврђивања и контроле јавних прихода и права, и обавезе пореских дужника као и кривична дела због кршења. Поједини порески обвезници још увек покушавају да набаве свој јединствени порески идентификациони број, помоћу којег се контролише приказивање и уплата пореза. Порески идентификациони број морају да поседују како правна лица тако и грађани који поседују неку имовину. Без тог броја фирме неће моћи да реализују платне налоге нити да отворе рачуне у банкама. Он се не мења уколико дође до промене седишта фирме односно пребивалишта грађана.

Грађани и фирме били су у обавези да број набаве до почетка ове године али због низ пропуста пореских служби и лоше координације рада једноставно многи нису били у могућности да то ураде. Држава, међутим, нема милости па је како она истиче за неажурне предвиђена адекватна казна. Министар Белић је образложио да увођење јединственог пореског броја треба да заштити грађане од фантомских, фиктивних фирми. Мада ће и то бити неизводљиво, упркос министровим уверавањима, јер порески обвезник може да промени седиште фирме, односно своје пребивалиште а да

Сналажљивост изнад свега

У Црној Гори у којој су фискалне касе уведене пре Србије откривено је да ако се каса стави у замрзивач она изгуби меморију и подложна је разним манипулацијама. Чувши за овај податак Белић је затражио да се за касе које ће се продавати у Србији испита отпорност на топлоту.

о томе не обавести надлежне органе. У том случају ПИБ неће значити ништа.

Утаја пореза је вечита тема међу успешним привредницима широм света. Због пореза људи мењају своја пребивалишта и селе свој капитал. Новим Белићевим законом за кривично дело избегавања уплате пореза чија вредност прелази три милиона динара, предвиђена је новчана и законска казна. Новину представља формирање пореске полиције као и посебно одељење у оквиру Пореске управе за велике пореске обвезнике од посебног значаја за републику. Одлуку о томе ко су велики порески обвезници утврђиваће лично министар финансија Божидар Белић, нејасно је само на основу којих критеријума и да ли ће сви имати исти третман, односно да ли ће на министрову одлуку утицати политичка припадност.

Грађани ипак на неки начин могу да одахну јер промењен првобитни предлог закона који је у себи садржао принцип солидарности, а који је предвиђао да уколико један члан породице утаји порез одговорност могу да снесу остали чланови породице.

ШИЗОФРЕНИЈА

Држава за сада нема јасно дефинисану стратегију развоја сопствених хипермаркета односно великих трговинских ланаца. За разлику од осталих земаља, пример Словеније, која је форсирала „Меркатор” и обезбедила му чак око 40 одсто присутности на сопственом тржишту, надлежни у Србији као да свесно нелојалном конкуренцијом стављају у запећак домаће трговинске куће

Приче о бојкоту словеначке робе са почетка деведесетих година, убрзо су побеђене, страшћу за шопинговањем, која је толико присутна код овдашњих људи. Без обзира на тешку економску кризу, немаштину и сиромаштво, увек има оних који се воде непогрешивим потрошачким инстинктом; важно је бити у право време на правом месту

Тако су размишљали и хиљаде њих који су похрлили на отварање „Меркатора”. Од тада па до данас у Београду и Србији траје шопинг-носталгија. Надлежни кажу да Београд поседује локације за десет таквих хипермаркета. Домаћи трговински ланци препуштени сами себи полако али сигурно губе битку за тржиште

Долазак Словеначког „Меркатора” у Београд пропраћен је невиђеном маркетиншким кампањом. Репортаже са отварања овог трговинског гиганта емитоване су у ударним терминима информативних емисија. Укључили су се и државници и неколико хиљада, можда чак и десетина хиљада грађана. Еуфорија и дан данас траје.

Усхићена жена не скривајући своје одушевљење убацује намирнице у колица, док је пријатељица пожурује, јер треба да обиђу још неколико хиљада квадратних метара познатог хипермаркета. Она као и на десетине других дошла је чак из унутрашњости Србије, да би пазарила у словеначком „Меркатору”. За разлику од потрошача из Чачка којима су довиљиви предузетници увели директну аутобуску линију Чачак-Меркатор, ова госпођа ће пуне кесе са ознаком „Меркатор” да вуче најпре по градском превозу а онда и по вагонима воза који се полако труцка ка Пироту.

Ситуација је слична и у грчком хипермаркету „Веро”. Запослени тврде да су, идиличну слику српског шопинговања, у првим данима по отварању, кварили једино пензионери, који су се сјатили и по групицама коменарисали цене. Оне им нису биле по вољи. Кажу нису ништа мање од оних по осталим продајним објектима. Упркос обећањима запослених у поменута два хипермаркета, посебно у словеначком „Меркатору”, цене су готово идентичне онима у граду. Поједини производи су чак и скупљи а тамо где су присутна снижења она не прелазе 20 одсто. Међутим, то није спречило узорне домаћице, мајке, очеве, па чак и политичаре да се задовољно по улицама шепуре, носећи кесе са натписом „Меркатор”.

Српски подстрек

Ланац супермаркета словеначког „Меркатора” дневно остварује промет од око 50 милиона евра. Вредност акција овог словеначког гиганта у последњих неколико дана порасла је за око 2 дсто. Очекује се њихов рас. Према процени стручњака највећи стимуланс расту вредности акција дао је београдски Меркатор са својим енормним прометом.

Жеља за куповином победила бојкот

Приче о бојкоту словеначке робе са почетка деведесетих година, убрзо су побеђене, страшћу за шопинговањем, која је толико присутна код овдашњих људи. Без обзира на тешку економску кризу, немаштину и сиромаштво, увек има оних који се воде непогрешивим потрошачким инстинктом; важно је бити у право време на правом месту. Тако су размишљали и хиљаде оних који су похрлили на отварање. Од тада па до данас у Београду и Србији траје шопинг-носталгија.

ЗВАНА ШОПИНГ

Mercator

Centar Beograd

Српска шопинг тура

За кратко време у Србији је отворено неколико страних хипермаркета. Велике стране трговинске куће врло брзо устоличиле су се на овом тржишту са енормним недељним профитом. Директор друштва „Меркатор“ процењује да ће београдски „Меркатор“ остваривати годишњи приход од 60 милиона евра. Према његовим проценама инвестиције од 38 милиона евра биће враћене за 10 година.

Шта се дотле дешава са овдашњим трговинским кућама, могу ли оне да се упусте у трку са свежим страним капиталом? „Пекабета“, „Ц-маркет“, „Јабука“, „Макси“ дисконти, до сада једини на овим просторима који су купцима нудили широк асортиман робе, тврде да продаја није опала како су многи прогнозирали, али да очекују подршку државе у даљим пројектима. Сличну тврдњу износе и продавци Отвореног тржног центра на Новом Београду, популарног бувљака. Они истичу да хипермаркети нису успели да одвуку њихове верне потрошаче, јер је наш народ навикао да купује по пијацама. Воли пијачну атмосферу а осећа се и некако комотно. О томе сведочи и податак који говори о паду обима продаје понедељком, грчког хипермаркета „Веро“, који се налази у непосредној близини бувљака, једино дана у недељи када отворени тржни центар не ради. Људи обично повезују посету бувљаку са куповином у „Веру“.

Ипак, о томе како послују овдашње трговинске куће ретко се може чути у јавности. Медији су усредсредили пажњу на хипермаркете. Информације у вези њиховог рада свакодневно се пласирају у јавност чиме они добијају бесплатну рекламу а домаћи маркети поново се стављају у запећак. Један успешан менаџер је пре неколико година предлагао специјалан статус домаћих производа у пропагандном телевизијском простору. Његов предлог да се домаћи производи рекламирају по нижим ценама, како би успели да одрже корак са страним конкурентима који располажу милионским буџетима за рекламирање, готово да је исмејан. Слично поступају и представници власти. Форсирање страног на уштрб домаће производње и раста друштвеног производа може да има дугорочне последице.

За развој ланца „Меркаторових“ хипермаркета у протеклих пет година уложено је 520 милиона евра, како каже њихов директор, таква улагања била су могућа само уз подршку државе. Наша држава за сада једино је успела да по-

Борба за потрошаче

Према урбанистичком плану, Београд поседује простор за изградњу десет хипермаркета површине која не би била мања од 10.000 квадратних метара. Групи страних трговачких кућа прикључиће се и аустријска „Била“. Објекат би поново био изграђен на Новом Београду и продавао би грађевински материјал и опрему. Око 40 одсто робе биће аустријског порекла а 60 одсто домаће. Борба за потрошаче је почела, домаћи трговински ланци полако губе битку.

стигне договор са представницима „Меркатора“ да 40 посто укупног робног асортимана у словеначком хипермаркету потиче из Србије, 40 одсто из Словеније а 20 одсто из других земаља. „Меркатор“ у Београду је 18 у ланцу и највећи је до сада. Простире се на површини од 52.400 квадратних метара. За то време „Делта“ са својим „Макси“ дисконтима одбијена је од словеначких власти да у Љубљани отвори свој продајни објекат. Дипломатски разговори између званичне Љубљане и Београда око успостављања трговинске сарадње, којом би поједини производи били ослобођени царина, тренутно су обустављени. Словеначка страна тврди да југословенски производи имају несметан пролаз на њихово тржиште и да су услови њихове продаје и увоза чак знатно повољнији од производа осталих земаља из окружења. Југословенске власти пак покушавају, како тврде према ранијем договору, да издејствују отварање српских маркета у Словенији. Представници „Делте“ кажу да нису једини који нису добили дозволу за изградњу, већ да је то случај и са осталим трговинским кућама из окружења, које покушавају да уђу на тржиште некадашње југословенске републике.

Нелојална конкуренција

Сви се слажу да је томе много допринело непостојање јасне стратегије за развој југословенске трговине. Држава за сада нема јасно дефинисану стратегију развоја сопствених хипермаркета односно великих трговинских ланаца. За разлику од осталих земаља, пример Словеније која је форсира-

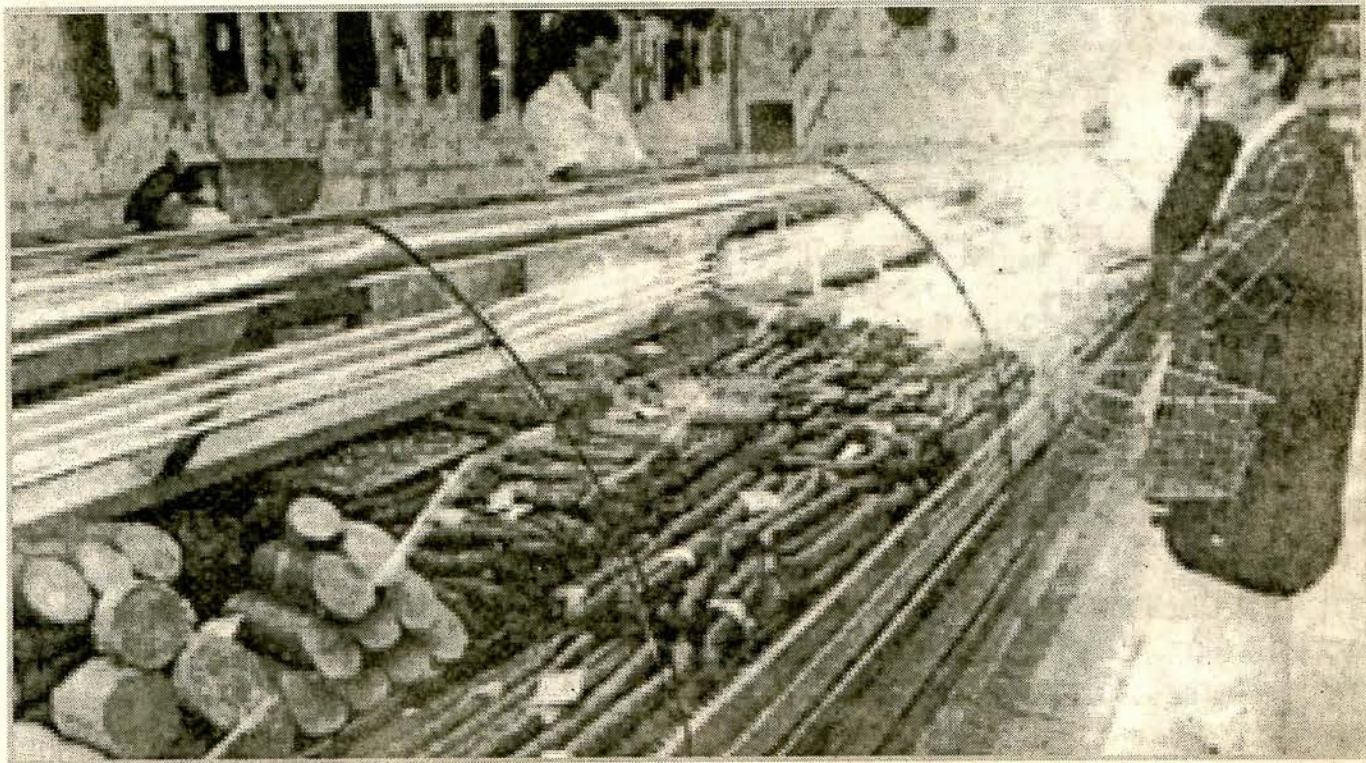
ла „Меркатор” и обезбедила му чак око 40 одсто присутности на сопственом тржишту, надлежни у Србији као да свесно нелојалном конкуренцијом стављају у запећак домаће трговинске куће. Уколико је појединим трговинским ланцима пружена нека шанса онда су разлог блиске политичке везе с врхом власти или сопствено учествовање у њој.

Долазак Словеначког „Меркатора” у Београд пропраћен је невиђеном маркетиншком кампањом. Репортаже са отварања овог трговинског гиганта емитовани су у ударним

терминима информативних емисија. Укључили су се и државници и неколико хиљада можда чак и десетина хиљада грађана. Министри иностраних послова Југославије и Словеније Горан Свилановић и Димитриј Рупел, отварање хипермаркета означили су као успостављање пријатељске сарадње између две бивше југословенске републике која је некада постојала. У једном тренутку говор обојице дипломата подсећао је на добре старе приче о братству и јединству из Титовог времена. Томе је допринела и мешавина хрватско-словеначко-српских певача, која је забављала публику жељну спектакла. Када је завршено отварање данима се полемисало о феномену „Меркатор” односно о толиком броју људи на отварању- поново бесплатне рекламе за „Меркатор”. Неколико дана касније отворен је и грчки „Веро”. Као и словеначки хипермаркет реке људи су опседали овај мегамаркет у жељи да виде и доживе нешто ново. Посетилаца није било само из Београда већ и из других крајева Србије.

Добар почетак пословања оба хипермаркета је тако прешао економски феномен и зашао у оквире социјалног полемисања. Тешко је било објаснити реке људи које су се сјатиле из свих крајева Србије да би уживале у куповини. О френетичним купцима који су се сјатили у стране хипермаркете знало се готово све, с друге стране, о купцима који из целе Србије такође директним аутобуским линијама долазе да пазаре на панчевачки бувљак нерадо се извештава. Продавци на Панчевачком бувљаку кажу да не могу да се пожале на промет. Највише се купује роба из Кине, Румуније, Бугарске, Турске. Међутим то никада претерано не интересује сви су заслепљени светлима лажног велеграда.

Републичка влада нема ништа против стварања монополских трговинских ланаца изјавио је министар трговине Слободан Милосављевић и најавио да ће држава из фонда за развој чак стимулисати њихову монополизацију.

Зашто се Скупштина града окомила на власнике привремених објеката?

МОЈЕ ИЛИ НИЧИЈЕ

У Београду постоји око 60.000 привремених објеката, највећи број чине киосци и тезге. У овим објектима ради око 120.000 људи. Љуба Анђелковић и Милош Алигрудич потпредседници Скупштине града Београда један из ДС други из ДСС главни су заговорници да се објекти уклоне. Сматрају да су привремени објекти искључиво градски проблем и да немају везе са социјалом. С друге стране члановима Удружења власника привремених објеката Београда поручују да увек могу да се запосле у Градској чистоћи где је конкурс стално отворен. Радмила Хрустановић сматра да киосци нису естетски иако је и сама била власник, а Небојша Човић зарадио продајући. Чланови удружења тврде да се киосци уклањају ноћу у најстрожој тајности и некада са целим инвентаром. Како кажу, убрзо на место старог киоска поставља се нови са свежим решењем матичне општине

„Штета је да „Политика“ у стогој години не може да продаје своје листове у свом „дворишту“, али руководство општине Стари град је остало неумољиво“, одреговала је медијска кућа после одношења њена три киоска која су стајала у непосредној близини „Политикиног“ здања. Од 24. јануара до сада је уклоњено 13 „Политикиних“ киоска, у плану је још шеснаест. Слично су реаговали власници привремених објеката у свим београдским општинама којима су општинари однели киоске или је њихово уклањање у плану. Исперд хотела „Београд“ на углу Балканске и Немањине улице уклоњен је киоск који је тамо стајао тридесет година. Власник киоска каже да је имао сталне муштерије које су на том месту навикле да купују штампу и да објекат никоме није сметао.

У Београду постоји око 60.000 привремених објеката највећи број чине киосци и тезге. У овим објектима ради око 120.000 људи. Прошле године Скупштина града Београда упутила је заахтев општинама да утврде колико се привремених објеката налази на њиховој територији и да направе предлог за њихово смањење на оптималан број. Поједине општине су ишле до таквих крајности, као општина Врачар, која је предложила да се са њене територије уклоне сви киосци. Оне општине које су предлагале да се са њихове територије уклони само око 10 одсто привремених објеката, Скупштина града је кориговала тражећи да се њихов број смањи за минимум 30 одсто.

„Главну реч око уклањања и постављања привремених објеката на територији Београда воде два човека. Милош Алигрудич из ДСС и Љуба Анђелковић из ДС, обојица раде на месту потпредседника Скупштине града. Изјаве Љубе Анђелковића су познате широј јавности. Он сматра да киосци не треба да постоје, јер он сам у њима у принципу ништа не купује“, каже Срђан Коларић председник Удружења власника привремених објеката Београда.

Коларић напомиње да је нова власт одмах по свом устоличењу ставила до знања да је уклањање привремених објеката њен приоритет. Како он каже и чланови Удружења се залажу да треба да се уклоне они објекти који немају регуларне пашире и који су непрописно поставили своје објекте, а остале који легално послују или оставити на миру да не сметано раде или их преселити на неке друге локације. Међутим, како он истиче за сада, са Скупштином града није пронађено компромисно решење, па се уклањају готово сви киосци а на њихова места углавном постављају нови.

Уклањање киоска и социјални проблем

Удружење власника привремених објеката Београда је до сада у више наврата покушавало да скрене пажњу челницима Скупштине града, да је уклањање ових објеката један врло комплексан проблем који може да изазове и врло негативне социјалне конотације, јер би у том случају више од 100.000 људи остало бес посла. Град с друге стране сматра да проблем привремених објеката нема везе са социјалом јер он спада у типичан градски проблем. Када су чланови удружења скренули пажњу потпредседнику Анђелковићу на велику незапосленост у главном граду он им је одговорио да га то не интересује јер је конкурс у Градској чистоћи стално отворен.

„Питао сам га да ли у Градску чистоћу треба да иде да ради и неко са факултетском дипломом, рецимо фармацеут, не због тога што је људе срамота да раде, већ због тога што су се годинама школовали и у школовање уложили труд, време и новац. Одговорио ми је да га то не занима“, каже Коларић.

Привремени објекти у Београду се тренутно уклањају селективно, у најстрожој тајности, да би се спречиле бурне реакције незадовољних власника. Прво се уклоне са територије једне општине па се онда уклањање фокусира на други

И сама власник неколико киоска по граду

Анђелковић и мутне радње

„Љуба Анђелковић је чак предложио да сви киосци буду власништво Скупштине града, која би их после издавала. Значи уколико би били њихово власништво они не би били уклоњени, већ би сви били легализовани. То је једна врло љигава изјава од човека који је на једном састанку изјавио да он има три куће у три земље и да за све има дозволу. Та његова изјава је само изиритирала присутне. Један човек се толико изиритирао када му је Анђелковић рекао да ће му срушити објекат и да може да оде у Градску чистоћу, да је кренуо да га бије. На сву срећу обуздали смо га па до инцидента није дошло. С друге стране он који се залаже за легализацију незванично је умешан у многе мутне радње. Као директор „Енергопројекта“ није могао легално да заради за те своје куће. Једном човеку који је дошао да се жали чак је изјавио: „Ма шта ја му рушим а он долази да се жали, кука, плаче, не може ми ништа“, каже Коларић и додаје да ће због таквих Анђелковићевих неодмерених изјава неко на крају да настрада.

део града. Убрзо на месту старих објеката буде постављен нови. Типичан пример за такво понашање Скупштине града, која једнима уклања киоске а другима даје решења за постављање је Зелени Венац. Са платоа испред пијаце Зелени венац уклоњени су сви привремени објекти али после неколико дана на месту где су били стари постављени су нови. Ми не знамо чији су то киосци али нас интересује зашто се једни постављају а други руше”, истиче Коларић. Према његовом мишљењу доста сумњивих радњи постоји и у вези штампаних киоска који се за сада не дирају. Како он каже постоје индиције да се то ради са мафијом која на тај начин жели да заокружи посао у вези шверца цигарета и да их продаје крајњим потрошачима.

Земунски општинари одбијају било какав договор

На неким општинама ипак су власницима понуђена колико толико компромисна решења. Понуђене су локације на које ће бити премештени привремени објекти. На Булевару Револуције то је Депо два, бивша гаража трамваја. Објекти са Зеленог Венаца и Старог Града биће, барем према обећањима надлежних, премештени на једну локацију у улици Народни Фронт. Општинари из Земуна с друге стране одбијају било какав компромис и договор са малим привредницима, који су предлагали да се објекти изместе на плато код хале „Пинки”.

„Предлагали су општини да се направи неки пројекат занатског центра, јер је тај простор неискоришћен а и хала „Пинки” слабо послује. Међутим, они су прво одбијали а сада траже од удружења да само пронађе неког архитекту који би нацртао пројекат. То је заправо куповина времена да би се наставило са рушењем и уклањањем привремених објеката уместо да се новац за рушење, који није мали, искористи за друге сврхе”, прича Коларић.

На земунском кеју до сада је срушено око 50 привремених објеката који су се бавили различитом делатношћу и у које су власници уложили и до 50.000 марака. „Прво је власт у Земуну захтевала да власници плате новац за вишак квадрата. После су плаћали закуп грађевинског земљишта и граду и општини. Затим су им натоварили енормне издатке за прикључке за струју, воду и канализацију. На крају када су људи све то поплаћали дошли су и срушили им објекте”, истиче саговорник.

И Човић профитирао на киосцима

Коларић тврди да проблем привремених објеката а пре свега киоска на нивоу града никада није био адекватно решен. Како он каже почетком деведесетих година када је на челу Скупштине града Београда био Небојша Човић донета је одлука да се постојећи киосци замене типским киосцима које је производила фирма у чијем управном одбору је седео Небојша Човић. „Власницима киоска рекли су да могу да буду постављени само типски киосци и да ће несметано моћи да раде само они који имају такав киоск. Људи су за те објекте морали да издвоје око 15.000 марака. Када су се људи истрошили и помислили да ће несметано да наставе са радом Скупштина града донела је одлуку да су и типски киосци неподобни. Уклоњени су и они. За то нико није одговарао”.

О мукама власника спорних објеката и ацијама Скупштине града у медијима не постоји готово никакво интересовање. Коларић тврди да се средства информисања тако понашају због притиска који долази од градских функционера. „Више пута смо тражили јавно сучељавање са Анђелковићем и Алигрудичем. Жеља нам је била да свако изнесе своје аргументе и нека јавност просуди ко је у праву. Увек су међутим, одбијали наше позиве. По телевизијама стално гостују представници разноразних удружења, невладиних организација а за наше удружење које заступа око 120.000 радника сва врата су затворена. Када смо успели једном да се

Проблем без ког се не може

Коларић истиче да су привремени објекти евидентно проблем града и да треба да буду уклоњени сви који не испуњавају прописе о постављању, уколико су некема закрчили улаз, пешачки прелаз. „Али не треба дирати људе који имају регуларне папире које су добили од општина. Нема проблема ако киосци не могу да стоје где су сада, нека кажу где може. Као да код нас у земљи све цвета сви имају посла и зарађују колико хоће и та проблематика нас не занима”.

договоримо за заједничко гостовање на „Студију Б” отказали су у последњем тренутку. Једноставно они са нама не желе да разговарају. Они сматрају да су власт а ми нико и ништа” каже Коларић. Он додаје да удружење нема приступ ни једном средству информисања. Како каже, уколико је и неки новинар почео да се бави овом тематиком имао је проблем са својим уредницима. „Једноставно Љуба Анђелковић и Милош Алигрудич директно зову редакције и упозоравају да уклањање киоска као тема није баш најзахвалнија”.

Удружење је пар пута организовало митинге испред Скупштине града. Тада су их примили градски челници. Међутим, како они тврде разговори нису дали резултате. „Убеђени смо да ће врло брзо почети да се постављају нови киосци. Зар сваки пут када се промени власт, морају да се уклоне стари и поставе нови”.

Одговарајући на оптужбе да су киосци ругло једног града. Коларић тврди да су то будалаштине и да је намерно међу људима направљена негативна атмосфера према власницима киоска. Он сматра да град треба да се ослободи илегалних објеката али да остали објекти треба да наставе са радом јер ће ионако у тржишној утакмици опстати само најспособнији а од тога грађани могу да имају само користи а никакво штету.

Према плану Скупштине града од Славје до Калемгдан биће постављен само један сандук за продају сладоледа. Уколико родитељи крену у шетњу са децом или они сами пожелеле да купе сладолед мораће да се намуче да би купили ову посласици и да објасне деци да буду стрпљива.

Тужба међународном суду

Удружење тренутно размишља да пошаље тужбу неком међународном суду, због уништавања приватне својине. „Евидентно да би пред свим домаћим судовима било која наша тужба била одбијена. Тренутно тим адвоката удружења ради на једној таквој тужби”, каже Коларић и додаје да матријала за тужбу има доста. „У почетку привремени објекти су уклањани без икаквог решења. Када су надлежни увидели да то може да произведе веома бурне реакције међу људима, променили су тактику. Тамо где постоји основ за уклањање они уклањају, а тамо где не постоји, власнике терају неким другим методама, подижу цену закуппине, па људи сами затварају и склањају. По тој рачуници и новим ценама, испада да онај ко има киоск плаћа закуппину као да је изнајмио 20 квадрата пословног простора у најужем центру града”, каже саговорник. Власник киоска сада за закуп земљишта по новом ценовнику мора да издвоји од 200-300 евра месечно.

Према његовим речима људи су у тај посао уложили све

што су имали, позајмили се да би зарадили за живот а сада им неко то руши зато што сматра да то није лепо. Коларић подсећа на случај зграде „Пинка” и пита се зашто онда она није срушена ако градња није била легална. „Њихово понашање је изазвало такве негативне реакције код људи, да су у Земуну огорчени власници којима су уклоњени киосци, делили летке са бројевима телефона и кућним адресама челника Земунске општине. На лецима је писало да су то људи који руше њихове објекте па нека њихова деца размишљају шта ће. Људи су се организовали да им иду на куће и да се са њима разрачунају. Полиција је после реаговала и приводила неке чланове удружења. Људи су све више разочарани јер немају коме да се обрате. Уколико се нешто под хитно не предузме таквих инцидената ће бити све више”, прича саговорник.

Према његовом мишљењу власници тренутно не виде могућност за постизање неког договора са представницима Скупштине града, који су чврсти у својим намерама да уклоне све и сваког ко му се нађе на путу. „Гори су од комуниста који су били на власти 1945-46. године. Они су бар имали неке идеале а ови мисле само где им је новац”.

Процентуално највише привремених објеката је уклоњено на Новом Београду и Старом Граду. Али до тачних података не може да се дође јер се држе у тајности. Док се једни киосци односе, други се постављају. На општини Савски венац у Булевару једни киосци су уклоњени а на месту њих су постављени нови са новим решењима. За сада не постоји званичан став о томе шта киоск мора да испуњава и како да буде прописно постављен па да не буде уклоњен. „На основу чега они ваде параметре да ли у Кнез Михајловој улици може да буде један или два киоска. Ако су до сада ти киосци радили вероватно су они имали неки пазар јер другачије не би могли да опстану. Нису у питању неке велике зараде. већ је довољно да неко донесе кући плату и да запосли још двоје троје људи”.

Бурне реакције незадовољних људи се тек очекују. Неки своје незадовољство исказују штрајком глађу, неки пишу протесна писма а поједини најављују тужбе против одговорних људи у Скупштини града Београда. Сви страхују од евентуалних инцидената које могу да проузрокују неодмерене изјаве челника града.

Игра надмудривања

Одлучност Скупштине града да уклони постојеће привремене објекте и на њихово место евентуално постави нове и одлучност власника да заштите своју имовину прерасла је у игру надмудривања. Тамо где постоји могућност да се изда решење за уклањање објекта град то чини а где не постоји измишљају се разноразни прописи да сами власници затворе киоске. Међутим понекад њихова досетљивост избије у први план. Када је власницима стигло решење да поред објекта могу да имају само један фрижидер на земљи, онда су они почели да праве металне конструкције и да каче замрзваче за киоске. „Терају људе да праве будале и од себе и од њих. Можета да замислите како изгледа киоск на коме висе фрижидери”, каже Коларић.

ДОВИЋЕЊА ЕВРОПО,

Министар Влаховић изјавио је да Влада Републике Србије неће да развија производњу по сваку цену. Према његовим речима њено одређење је квалитетно у односу на квантитетно. Како он каже ишта нам значи раст друштвеног производа ако производња није квалитетна. Следећи поменути одређења Републичка влада најавила је изградњу једне од највећих фабрика лименки у свету. Инвестицијор је једна швајцарска америчка компанија. У исто време фабрике лименки у свету принуђене су да зашвару своје погоне и отпуштају раднике због нових прописа европске уније о амбалажи

У Србији је пронађен проспор и могућност да се избегне постојећи крах а уз јефтину радну снагу још постоје и заради. Србија је још једном показала да је све даља Европи а све ближе једном Тајвану или некој другој далекоисточној земљи где су велике мултинационалне корпорације због проширеног производње измешале своје производне капацитете. Искуства у многим земљама у окружењу и земљама у развоју показала су да огромне глобалне корпорације које су дошле на њихово тржиште гуше национално предузетништво и стварају мање фирме. „Корпорације без држава“ најчешће нису везане ни за једну одређену земљу и на тај начин ослобођене су уобичајних обавеза које се фирмама обично намећу

Само неколико дана после објављивања вести да је један од највећих европских произвођача алуминијумских лименки за напитке, немачки „Шмалбах-Лубенка“, затворио око 80 одсто својих капацитета, Влада републике Србије најавила је изградњу једне од највећих фабрика лименки у Европи. Главни инвеститор биће америчка мултинационална корпорација „Бол Пекидинг Јуроп“, светски лидер у производњи лименки у чијем саставу однедавно је и немачка компанија „Шмалбах лубенка“.

Ова немачка компанија која се због нових прописа европске уније, о депозиту за алуминијумску амбалажу, суочава са највећом кризом од почетка оснивања, била је заправо и главни преговарач са Владом Републике Србије. Вредност инвестиција процењена је на 75 милиона евра.

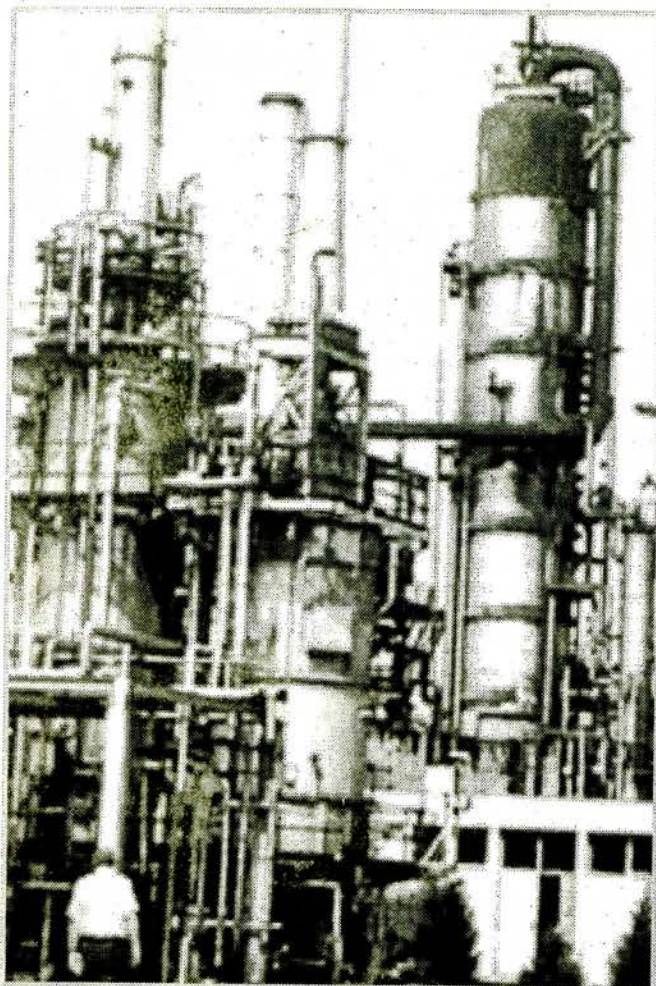
Српски министар за економске односе са иностранством Горан Питић оценио је одлуку америчких и немачких инвеститора да улажу у Србију као веома значајну. Према његовим речима, она показује да је ситуација на терену боља него што се то осликава политичким бојама. Министар Питић је истакао да је прва америчка гринфилд инвестиција у ствари „ломљење леда“ и добар знак за остале који виде могућност да у Србији профитабилно послују.

Српски министар за економске односе са иностранством Горан Питић оценио је одлуку америчких и немачких инвеститора да улажу у Србију као веома значајну. Према његовим речима, она показује да је ситуација на терену боља него што се то осликава политичким бојама. Министар Питић је истакао да је прва америчка гринфилд инвестиција у ствари „ломљење леда“ и добар знак за остале који виде могућност да у Србији профитабилно послују.

ДОБРО ДОШЛИ У ТАЈВАН

нијума. Оваква мегаломанска инвестиција могла би да се образложи као потрага за јефтином радном снагом и новим тржиштем светски највећих пороизвођача лименки, или пак ставом да је Србија још увек далеко од Европе и да прописи Европске уније за Србију немају никакав значај. И један и други разлог за отварање једне такве фабрике у Србији су несумњиво повезани. Ако је веровати речима председника компаније Дрисена, фабрика ће упослити 120 људи и опслужити тржиште од око 80 милиона људи. Српски радници за само трећину дневнице једног немачког радника уштедеће огроман новац својим послодавцима а влада републике Србије спасиће њихов крах.

Директор градске Дирекције за грађевинско земљиште Симиша Николић изјавио је да ће се фабрика лименки градити на пољопривредном земљишту, на локацији „Горњи Земун“, истичући да ће то бити прва инвестиција у низу у тој зони. Поред тога што је у питању пољопривредно земљиште, које ће се на тај начин узурпирати, а како истичу економисти пољопривреда је можда једина грана са којом Србија може постати конкурентна на светском тржишту, спорна је и цена земљишта за градњу. Оно што се за сада зна је да ће она бити много нижа од цене коју је платио један „Меркатор“ за који многи тврде да је заправо градско грађевинско земљиште добио на поклон.

Гутају национална предузећа

Све је већи број америчких па и западно европских компанија које највећи део своје производње обављају у иностранству, у земљама у којима су и плате и наднице ниже. Све је чешћи случај да мање развијене земље учествују на лиценцијацијама за добијање локације погона. Њихови представници кажу овде вам је градња јефтинија, не морате да се придржавате низ прописа који важе на Западу, пре свега еколошких, а и радна снага је много повољнија. Без обзира што се о томе мало говори и пише многи професори са Запада тврде да људе брине моћ транснационалних компанија као и могућност да оне заобиђу или игноришу многе националне законе. Искуства у многим земљама у окружењу и земљама у развоју показала су да огромне глобалне корпорације које су дошле на њихово тржиште гуше национално предузетништво и гутају мање фирме. „Корпорације без држава“ најчешће нису везане ни за једну одређену земљу и на тај начин ослобођене су уобичајних обавеза које се фирмама обично намећу. За транснационалне корпорације домаће тржиште је глобално а одлуке се доносе на основу процена да ли нешто унапређује глобалну конкурентску предност. Сем Кока-коле у Србији за сада нема тако огромних компанија, међутим за ослабљену привреду довољне су и оне мање да би је у потпуности угушиле.

Страни инвеститори одговарајући на питања новинара зашто су се одлучили да инвестирају баш у Србији навели су изузетно добар географски и транзитни положај земље. Председник америчке компаније Јан Дрисен са задовољством истакао је добре саобраћајне везе са Европом али пре свега истоком Европе. Река Дунав омогућава транспорт лименки и до најудаљенијих купаца у Русији, Грузији и Украјини. Највећи светски произвођач лименки процењује да ће фабрика у Србији опслуживати тржиште од око 70 до 80 милиона људи.

Највећи немачки произвођач лименки с друге стране смањио је производњу и скратио радно време због прописа Европске уније који су ступили на снагу 1. јануара 2003. године, а који подстичу употребу стаклене амбалаже. Према том пропису на сваку алуминијумску лименку плаћа се депозит од 25 центи да би купци били подстакнути да враћају амбалажу, уместо да бацају лименке. Двадесет пет центи било је довољно да се изједначе цене стаклене и алуминијумске амбалаже, која је до сада увек била повољнија. Колико је ситуација озбиљна за светски познате произвођаче лименки сведочи податак о масовном поништавању порудбина празних лименки. Купци широм Европе су се поново вратили добро опробаној стакленој амбалажи.

И док су купци у Европи рекли збогом лименкама Србија и њени жители тек се спремају да закораче у еру алуми-

СЛАТКА СУТРАШЊИЦА

Два пуша недељно грађани могу уживо, на једној овдашњој телевизији да посматрају аукцијску продају предузећа у Србији. Гледалац може да се увери да има свачега. Поједина предузећа се продају у бесцење, нека досишњу невероватну цену, док се нека кукују на превару. Код шендерске приватизације има сличних ствари. За веома крајко време пушем шендера продаће су готово све војвођанске фабрике шећера. Сваку продају међушим прашила је понека афера. Миодраг Костић постао је власник три шећеране за девет евра. Шећерана у Црвенки због побуне радника и руководива тек чека продају

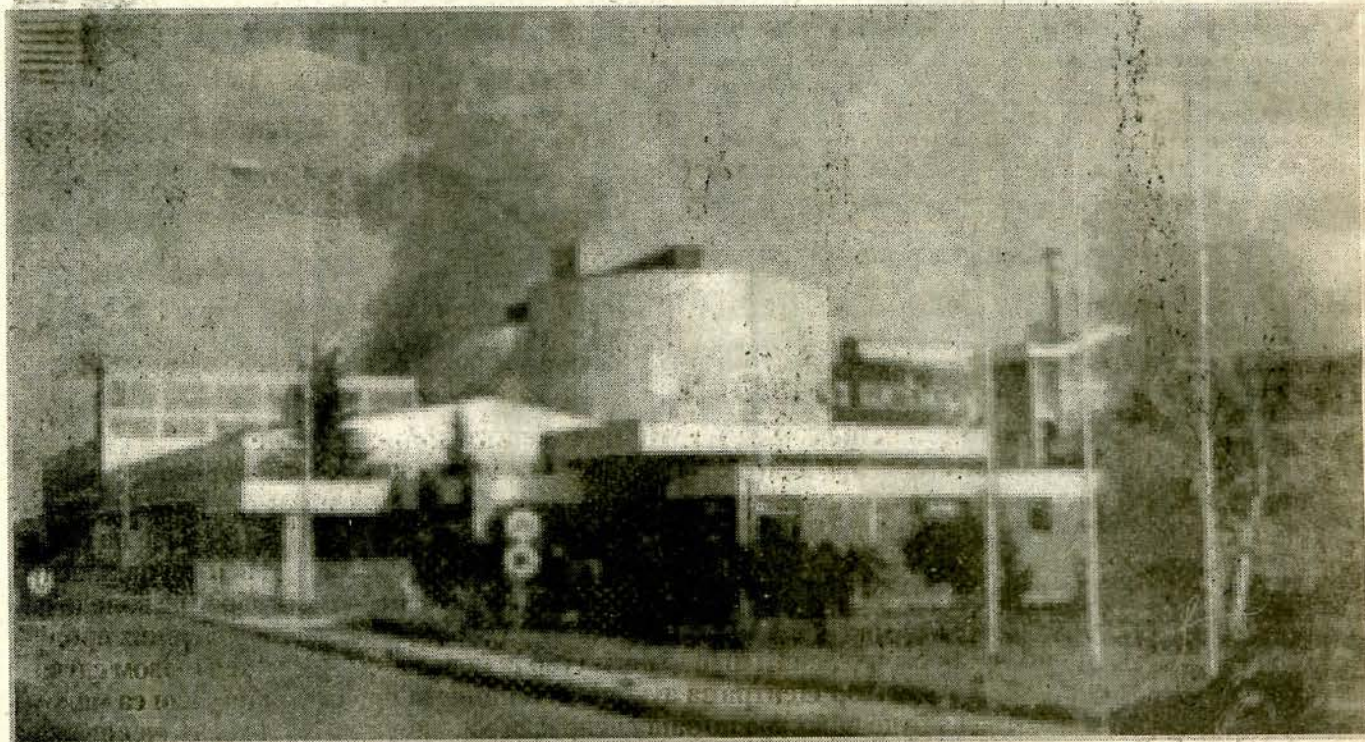
Новосадска компанија „МК комерц“ власништво контроверзног војвођанског бизнисмена Миодрага Костића постала је већински власник три војвођанске шећеране у Ковачици, Бачу и Пећинцима. Костић је за све три шећеране понудио укупно девет евра, односно по три евра за сваку. Костић каже, да то и није била тако успешна куповина како се полемиче у јавности јер је наследио доста дугова и обавезе по основу социјалног програма. С друге стране на питање једног знатижељног новинара да ли је кренуо да измирује дугове, Костић је одговорио да то нису његова дуговања већ дуговања шећерана и да његов тим људи тренутно провера њихову документацију. Досадашња условљавања да купац обавезно мора да буде произвођач робе коју производи фабрика која се приватизује, овог пута су изостала. „МК комерц“ се не бави производњом шећера, једино уколико се не узму у обзир спекулације у вези увоза жутог шећера са Кубе пре пар година. Према неким наводима Миодраг Костић имао је главни удео у овом послу. Ових дана Влада Републике Србије одлучује о даљој судбини преостале две војвођанске шећеране у Ковини и Црвенки.

На продају биће понуђена и шабачка фабрика шећера, највећа инвестиција шабачког аграра почетком осамдесетих година. озбиљну заинтересованост за куповину фабрике до сада су показале америчка, италијанска и јапанска

компанија. Представници америчке компаније „Шефер“ боравили су у овом граду како би се уверили у производне потенцијале шећеране. Надлежни тврде да је фабрика успела да очува технологију и да реши велики проблем неизмирених обавеза, стога постоји нада да шећерана неће бити продата за неколико евра, као што је то било са три војвођанске фабрике. Представници шећерана у Пећинцима, Ковачици и Бачу су такође тврдили да су успели да очувају технологију а поједини и да репрограмирају дугове.

Грчка шећерлема

Шећерана у Црвенки најпре је требало да буде продата грчком предузећу „Хеленик шугар“ које није ни учествовало на тендеру. Синдикат и руководство су се побунили против таквог начина продаје фабрике, па је формирана специјална комисија да испита околности под којима је предузеће требало да буде продато поменутом грчком предузећу. Овом приликом приватизација у Србији потпала је под оштре критике стручњака, синдиката и руководства фабрике. Оштре критике оваквог начина приватизације министар за привреду и приватизацију Александар Влаховић правда с друге стране кампањом против приватизације коју воде они који желе да остане категорија друштвене својине.

КОЈА НИШТА НЕ КОШТА

Поводом приватизације „Црвенке“ већ месецима се спекулише око две ствари. Према неким индицијама купац „Хеленик шугар“ није понудио отпремнине запосленима и најавио смањење плата. Велике нејасноће постоје и око начина на који је склопљен тендер. Експерти тврде да је дошло до повреде тендерске процедуре, док је министар Влаховић запретио увођењем привремених мера у фабрици уколико се утврди да постоји опструкција приватизације.

Влада се за „Хеленик шугар“ определила између четири потенцијална купца. Међутим, за разлику од осталих купаца, понуда грчке фирме, је једино разматрана у целини. У Црвенки, малом војвођанском градићу сматрају да би поступак приватизације требало обновити и ускладити га са законским прописима и интересима радника и грађана.

Запослени у фабрици шећера у Црвенки уз подршку огромног броја грађана тврде да је приватизација једне од највећих војвођанских фабрика спорна. Они су највише да ће се трудити по сваку цену да спрече да шећерана буде продата по концепту Агенције за приватизацију. Обављено је и прикупљање потписа за петицију како би на тај начин заштитили своју фабрику. Петицију је потписало неколико хиљада мештана, бивших и садашњих радника шећеране. Како они кажу, није споран новац за који би шећерана требало да буде приватизована већ њен легалитет. Страх од увођења привремених мера, које најављује министар Влаховић као једно од решења да се преброди криза, све је већи. Према радницима привремене мере ће само отворити пут за закључење штетног и незаконитог уговора.

Солунски купац је као предузеће регистрован само неколико дана пре него што се приступило закључењу уговора. Двомесечни преговори пре тога су вођени са „Хеленик шугар“ с којом су утаначени сви услови продаје. Министар пољопривреде у Републичкој влади Драган Веселинов, који се налази на челу тендерске комисије ових дана би требао да да додатно објашњење откуда се и на који начин код уговора о продаји појавио још један купац иако Закон о приватизацији прецизира да уговор могу да потпишу само три стране: продавац, купац и Агенција за приватизацију.

Пошто се мало слегла прашина и узбуркана јавност помало смирила представници „Хеленик шугар“ су се поново огласили у јавности са тврдњама да нису одустали од наставка преговора о куповини 70 одсто капитала фабрике шећера у Црвенки. Ових дана чланови комисије за директне преговоре требало би да се састану и формулишу нову понуду грчкој компанији. Александар Радуловић, генерални директор шећеране у Црвенки, изјавио је неким медијима да у Комисији за директне преговоре нема ниједног представника фабрике. Руководство фабрике и даље сматра да се погрешно води поступак приватизације ове фабрике која за сада добро послује.

Солидни финансијски резултати нису гарант добре продаје

Фабрика шећера у Црвенки требала је да буде продата грчкој компанији „Хеленик шугар“ по провобитној цени од два милиона евра, али су се запослени побунили. Према њиховим тврдњама пословни резултати за прошлу годину су добри. Добро је обављена кампања прераде шећерне репе па су самим тим остварени и солидни финансијски резултати. То би требало да потврди и извештај финансијског саветника који је добио на увид све пословне књиге. Запослени у шећерани би највише волели да се поништи тендер за приватизацију фабрике јер сматрају да је од самог почетка било великих пропуста и да се направи поновна процена вредности шећеране и утврди нова цена. Задњу реч о овом случају по свему даће Синиша Мали директор Центра за аукције Агенције за приватизацију али са малом вероватноћом да би она могла да буде повољна по запослене и да задовољи нека њихова очекивања.

ДОНАЦИЈЕ ЗА

Нема њих донација и друге иностране милостиње која може надомести њихове негативне утицаје економске и социјалне шокове и одсуство транзиционих процеса, или њихов нереални и ненаучни одабир и редослед. Економски развој и реформски иницијативи који се заснивају на донацијама углавном су крајњој даха. Званични подаци о томе колико је до сада пристигло донација у нашу земљу нису објављени нити је широј јавности познато где је отишло оно што је пристигло у земљу. Према најавама донације су требале да буду усмерене искључиво на пројекте и нешто мало на буџетске дефиците. У садашњој делегацији, која је успела да издејствује донације за Југославију, био је Миролуб Лабус и савезни министар иностраних послова који није крио своје отворено мишљење о намерама донационара и поверењем које су они исказали према демократским процесима и транзицији у Југославији. Касније се испоставило да од обећања није много преостало. Већина донација је пристигла у роби а не у новцу, а оно што је пристигло уопштено је за буџетску проширњу, кувину социјалног мира

Донација владе Сједињених Америчких Држава од око 20.000 тона сојине сачме стигла је у Нови Сад. Њена продаја биће обављена преко новосадске Продуктне берзе. На продуктној берзи продајна цена сојине сачме у ринфузи износи 15,50 динара по килограму. Купци могу максимално да купе 4000 тона сојине сачме. Пре неколико месеци министар пољопривреде Републичке владе Драган Веселинов најавио је да ће средства добијена продајом сојине сачме бити употребљена за исплату земљорадничких пензија. Стручњаци у земљи се још увек споре око тога да ли је требало прихватити америчку донацију пошто је у питању генетски модификована сојина сачма. Готово све европске земље забраниле су њену употребу јер се још увек не зна какве последице ће њена употреба изазвати на здравље људи, животиње и окружење.

За време рата у Босни и Херцеговини тамошње становништво је такође помагано сличним сумњивим донацијама. Иста ствар се дешава и са многим афричким сиромашним земљама. У питању су донације које најчешће имају више негативних конотација од помоћи. Америчка донација сојине сачме је само једна у низу донација које су после петог октобра стигле у нашу земљу и на које се ослања власт у пројектовању републичког буџета и гашењу социјалних жаришта.

Донаторска конференција за СРЈ биће највероватније одржана почетком ове године најавио је Горан Питић републички министар за економске односе са иностранством. Он је казао да ће се до тада изаћи са новим планом од 2003. до 2006. године у вези помоћи Србији. Према његовим речима, Србија је протекле 2002. године од донација добила готово милијарду долара. Министар Питић, истиче, да би за Ср-

бију било најбоље да се од донатора поново сакупи приближно иста новчана маса.

Упркос оптимистичком наступу републичког министра број донација које пристижу у нашу земљу је све мањи. Влада се све више окреће кредитима који се најчешће троше у непроектне сврхе. САД су од доласка нове власти омогућиле 236,49 милиона долара донација. Од децембра 2000. године до средине августа 2002. године потрошено је око 1200 милиона евра. Крајем јуна 2001. године представници 42 земље и 25 међународних организација, на донаторској конференцији за Југославију у Бриселу обећали су Југославији

У протеклој 2002. години држава је рачунала на покривање буџетског дефицита од 39.816 динара са 8.428 милиона динара донација. Слична очекивања актуелне власти постоје и за ову годину. Буџетски дефицит од 46,9 милијарди динара биће покривен приватизацијом, кредитима и донацијама из иностранства.

ОПСТАНАК

је Запада у потпуно нову ситуацију, смањује шансе за покло-не и донације нашој земљи", сматра проф. Сокић. Како он сматра нема тих донација и друге иностране милостиње која може надоместити негативне унутрашње економске и социјалне токове и одсуство транзиционих процеса или њихов нереални и ненаучни одабир и редослед. Економски развој и реформски потези који се заснивају на донацијама углавном су кратког даха.

Збрку у вези донација и забринутост републичке власти за осетно смањен интерес за догађаје у нашој земљи све је видљивији. То доказује и закон о донацијама којим ће се регулисати област донација, као добијања надокнаде, а у циљу улагања у добра у општој употреби и делатности од општер интереса. Предлог закона о донацијама, према речима, представника Владе усвојен је како би се поспешила економска и социјална политика, односно праћење донација и њихова злоупотреба. Законом је дефинисано ко може бити прималац и шта може бити предмет донација.

Пракса је да су донације нереално коришћене. Профит су извлачили они који су били у спрези са донаторима који су с друге стране добијали бесплатну рекламу у већини случајева за минорне донације. Понекад су то били контејнери за депоновање градског смећа, као што је то случај у Београду или пројекат асфалт за демократију којим су тадашње власти у Крагујевцу заваравале своје житеље.

донације у висини од 1,28 милијарди долара. Наша делегација је тада изразила задовољство обећањима истичући да је она премашила очекивања за чак 30 милиона долара.

Званични подаци о томе колико је до сада пристигло донација у нашу земљу нису објављени нити је широј јавности познато где је отишло оно што је пристигло у земљу. Према најавама донације су требале да буду утрошене искључиво на пројекте и нешто мало на буџетске дефиците. У тадашњој делегацији био је Мирољуб Лабус и савезни министар иностраних послова који није крио своје оптимистичко расположење опонашањем донатора и поверењем које су они исказали према демократским процесима и транзицији у Југославији. Касније се испоставило да од обећања није много преостало. Већина донација је пристигла у роби а не у новцу оно што је пристигло употребљено је за буџетску потрошњу, куповину социјалног мира.

Број донатора све мањи

Колико су реална очекивања за ову годину зависи од много фактора а пре свега од светских економских токова који полако улазе у период рецесије. У току су убрзане припреме за нови персијски рат и нову „Пустињску олују“, који ће додатно исцрпети америчку економију и њене савезнике. Експерт економских наука проф. Сретен Сокић сматра да се раст друштвеног бруто производа не може заснивати на донацијама. Према његовом мишљењу и сама судбина светске економије мења економске могућности потенцијалних донатора а посебно најразвијенијих земаља и економских интеграција. „Америчка трагедија доприноси економској рецесији у светским размерама, ставља развијене економи-

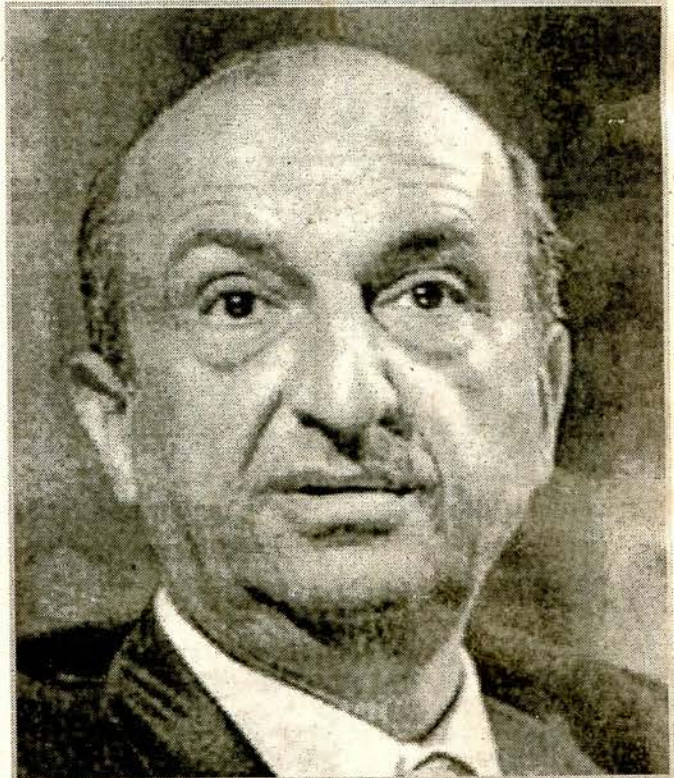
ПРОГОН ПОЛИТИЧКИХ

Пошто вишемесечна кампања за Закон о лустрацији није уродила плодом а неки њени заговорници су због недобравања јавности у међувремену одустали од идеје политичког прогона неистомишљеника, уз помоћ Закона о судијама, лустрација је на мала врата ушла у правосуђе. Врховни суд, невладине организације и појединци граже оцену уставности за поједине спорне одредбе. Владан Батић осетивши погодан тренутак поново је актуелизовао, своју добро познату, причу о лустрацији. Батић је оценио да је пресуда оптуженима за четвороструко убиство на Ибарској магистрали доказ да је неопходна лустрација у правосуђу

Изречена пресуда оптуженима за злочин на Ибарској магистрали међу појединим припадницима политичког врха Србије поново је покренула причу о лустрацији. Ненад Илић и Ненад Бујошевић припадници ЈСО, осуђени су на по 15 година затвора због умишљајног убиства Веселина Бошковића, функционера Српског покрета обнове и довођења у опасност живота његових колега Звонка Осмајлића, Вучка Ракочевића и Драгана Вушуровића 3. октобра 1999. године на Ибарској магистрали. Радомир Марковић бивши начелник РДБ-а Србије, осуђен је на седам година затвора због помагања починиоцима после извршења кривичног дела. Милан Радоњић, бивши начелник београдског Центра државне безбедности, ослобођен је оптужбе за убиство почињено помагањем. Вук Драшковић председник СПО, је незадовољан пресудом изјавио да је почињен правосудни злочин којим су жртве убијене. Према његовом мишљењу судија Цветковић и поротници ће једног дана бити у затвору због овакве пресуде. Марковићеви браниоци Горан Петронијевић и Душан Машевић оценили су да казне превисоке и најавили су жалбу за пресуду.

Поводом случаја Ибарска магистрала огласио се Владан Батић републички министар правде. Владан Батић осетивши погодан тренутак поново је актуелизовао, своју добро познату, причу о лустрацији. Батић је оценио да је пресуда оптуженима за четвороструко убиство на Ибарској магистрали доказ да је неопходна лустрација у правосуђу. За једну београдску телевизију Батић је изјавио да ако је неко крив казна треба да буде ригорозна а ако не да се зна каква је пресуда у том случају. „Нажалост, пошто није извршена лустрација, састав људи, мислио је на судство, мање више је идентичан у односу на период пре 5. октобра”, казао је Батић додајући да га пресуда због тога не изненађује. Према његовом мишљењу пресуда је изазвала негативне реакције у јавности и то потврђује да је неопходна лустрација у правосуђу.

Министар Батић је још почетком прошле године своје речи спровео у дело па се ослободио политички неподобних судија. Поједини су то упоређивали са немачком после Другог светског рата када су замењене готово све судије из Хи-

тлеровог периода и фашистичког рајха, мада је упоредивост са нашим приликама бесмислена. Батић је поново запретио правосуђу. По њему неопходна је лустрација да би судство и правосудни органи били независни у свом раду и да би се очистили кукоља из старог режима. Министар Батић једино није објаснио ко би спроводио лустрацију он или неко уместо њега и ко би био довољно компетентан да то уради а да не донесе одлуку под утицајем свог личног суда о политичкој припадности. Владан Батић је остао готово сам на политичкој сцени од гомиле првобитних заговорника лу-

Прогон неистомишљеника

У отвореном писму јавности поводом случаја Ибарска магистрала Батић подсећа да је слободно и независно судство требало да буде резултат демократских промена насталих после 5. октобра 2000. године. Батић остаје при ставу да је потребна колективна лустрација правосуђа и подсећа јавност да је свако његово добронамерно упозорење да садашње правосуђе није никаква метафизичка категорија већ да је оно у функцији грађана дочекивано на нож. Откад је на челу Министарства правде Батић је отпустио више десетина по његовој оцени политички неподобних судија.

НЕИСТОМИШЉЕНИКА

страције. Грађански савез Србије је чак предлагао да Скупштина Србије донесе закон о лустрацији. Правни експерти дуго су радили на нацрту овог закона, али онда су се притажили. Ортодоксни су сматрали да лустрацију треба применити на све припаднике бившег режима који су се бавили неком јавном функцијом. Судијама, адвокатима, професорима било би забрањено да се до краја живота или по блажој варијанти пет или десет година баве неком јавном функцијом. Данас универзитет и његове професоре више нико не спомиње већ се полемика усредредила искључиво на судство.

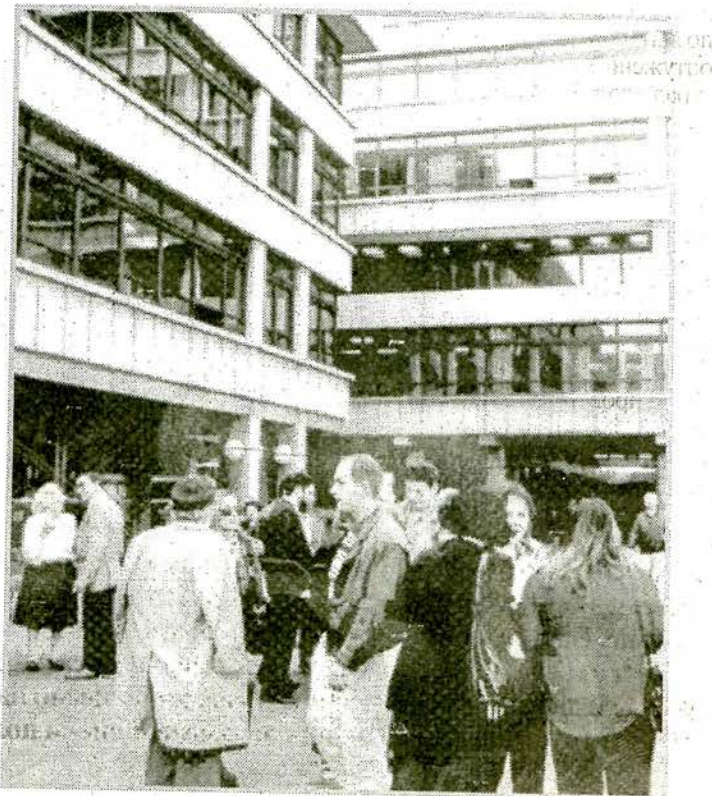
Закон о лустрацији за сада није донешен јер је пракса у источноевропским земљама где је такав закон постојао, показала да је његова примена бесмислена ствар. У тадашњој Чехословачкој је усвојен 1991. године. После расцепа две републике готово да је пао у заборав. У Чешкој је био на снази све до 2000. године али у разрачунавању са политичким неистомишљеницима ретко ко се позивао на лустрацију. У Словачкој лустрација такође никада није спроведена. Међутим заговорници лустрације никако да се одрекну могућности да је примене у правосудју. Законом о изменама и допуна закона о судијама лустрација је уведена на мала врата у правосудје. Првобитни закон о судијама ступио је на снагу почетком прошле године али већ после неколико месеци измењен је и допуњен одредбама које су предмет многих приговора а који се управо односе на лустрацију. Један од спорних делова закона који је на оцени уставности односи се на „посебне разлоге за разрешење“ судија. Одредба наводи да је судија несавесно обављао своју дужност ако је, рецимо, „учествовао у прекрајању изборне воље грађана, политичким и монтираним суђењима или ако је из нечасних побуда

грубо кршио људска права зајемчена уставом, законом и међународним уговором. Председник суда најкасније до јула ове године, уколико у његовом суду ради такав судија, мора да поднесе Великом персоналном већу предлог за његово разрешење. Уколико председник суда не поступи према одредбама овог закона онда је у надлежности председника непосредно вишег суда да покрене поступак и за његово разрешење у року од шест месеци. Како се наводи у закону пријаве се понодносе само уз доказе мада није појашњено шта представља параметар да ли је неко учествовао у политичким и монтираним суђењима.

Врховни суд је пре извесног времена затражио од Народне скупштине Србије да се изјасни о спорним одредбама као и да сам министар правде Владан Батић да додатно објашњење. Ни по истеку 45 дана предлагачи измена спорних одредби нису добили одговор.

Очишћење од „зла“

Лустрација подразумева прочишћење институција власти и јавних служби од чланова елите и сарадника бившег режима. Појам лустрације везује се за стари Рим када је она обележавала церемонију очишћења од неког зла. Спроводи се сваких пет година. Заговорници лустрације данас сматрају да она подразумева искључење припадника бившег режима из јавног живота и забраном на одређени временски период да се баве неком јавном функцијом.

УРАВНИЛОВКА ЗА НЕЗАПОСЛЕНЕ

Према евиденцији службе за запошљавање Института за тржишна истраживања било је око 911.584 незапослених. У међувремену број незапослених је повећан. У односу на 2001. годину број незапослених повећан је за 7,5 одсто. Предвиђају му даљи раст, иако су надлежни најављивали супротно. По новом Закону о запошљавању незапослени ће морати да прођу три фазе да би дошли до посла. У првој фази која траје три месеца морају да прихвате било које занимање. У другој радиће у струци али не и са одговарајућом стручном спремом. У трећој ће поново морати да се лате било ког посла иначе губе здравствено осигурање

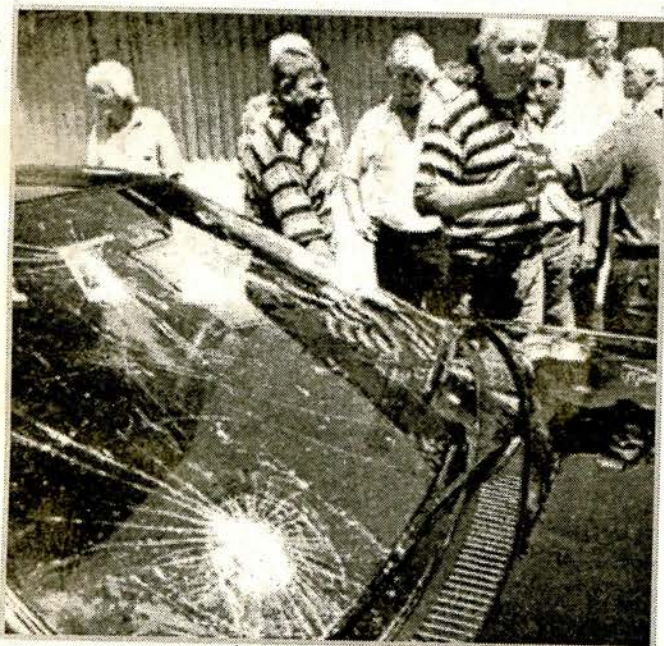
Према обећању министра за рад и запошљавање Владе Републике Србије Драгана Миловановића до краја протекле године требали би да буду запослени сви са факултетским дипломама. Министар је ову своју оптимистичку изјаву, односно лаж, изрекао средином протекле године, тврдећи да ће републичка влада формирати специјалне фондове за финансирање запошљавања факултетски образованих младих људи тако да они 6 месеци не представљају терет за своје послодавце. Према његовим речима за послодавце је то требао да буде велики стимуланс а за младе људе могућност да дођу до посла.

Свих дана министар сву кривицу, за лажна обећања по-

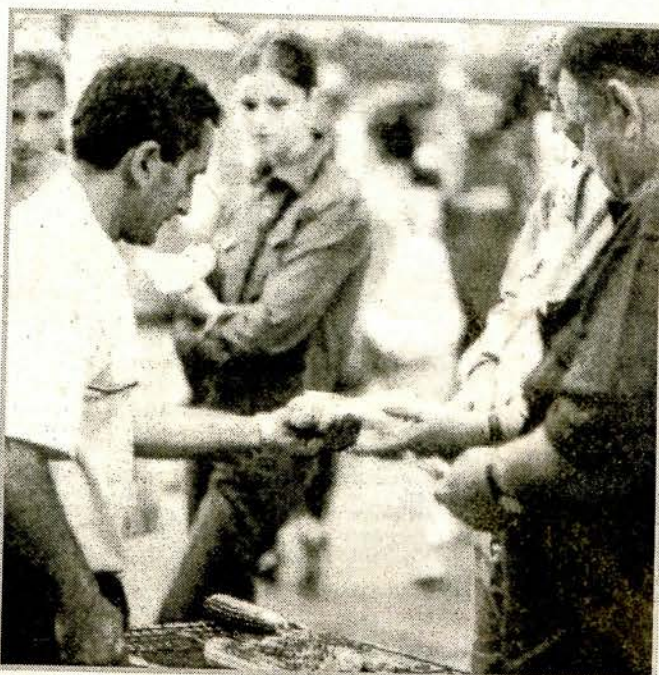
кушава да пребаци на незапослене. Према његовим речима међу великим бројем незапослених не постоји жеља да се запосле. Држава им нуди, како он каже разне могућности да дођу до запослења, што незапослени, како он каже из њему непознатих разлога одбијају. Касније се ипак, Министарство позабавило неким истраживањима и дошло до података да је сваки трећи пријављен на тржишту рада само због здравственог осигурања. Према њиховој евиденцији две трећине незапослених односно око 600.000 људи ради на црно, па Завод за тржиште рада користе само за привилегије. Они грешни и њихови послодавци убудуће према новом закону о запошљавању мораће да се припазе. Уколико ин-

узео некога на неодређено време са бироа. С друге стране у друштвеним фирмама ја сам са факултетом радила као секретарица а шефови су ми били необразовани средњошколци, каже Марија. О новом Закону који је предложило Министарство не жели да прича јер сматра да је он по много чему понижавајући. „На неки начин он је тако направљен да вас они прогоне и терају да радите неке послове за које се уопште нисте школовали и на којима уопште не можете да зарадите“. Драган њен колега истиче да није желео да прихвати понуду Владе да ради за три хиљаде месечно и да ће највероватније бити избрисан са евиденције тржишта рада. Нудили су ми неки безвезе посао у једној друштвеној фирми. Хајде посао мање више али у питању је била плата. Ја од три хиљаде не могу да живим. Без обзира што су истицали да ми је плаћен превоз. Они под тим подразумевају маркицу ГСП-а а на мојој линији углавном функционишу само приватници. С друге стране када човек ради до три он мора да

сектори затекну нерегистроване раднике предузетници ће бити кажњени енормним новчаним сумама које ће се кретати од 200 до 400 хиљада динара.

Испред огласних табли тржишта рада на Обилићевом венцу уобичајне гужве. Млади људи, технолошки вишкови, радници фирми у стечају траже неке занимљиве, како кажу, по могућности ненамештене конкурсе који им пружају могућност да нешто зараде и од тога колико толико пристojно живе.

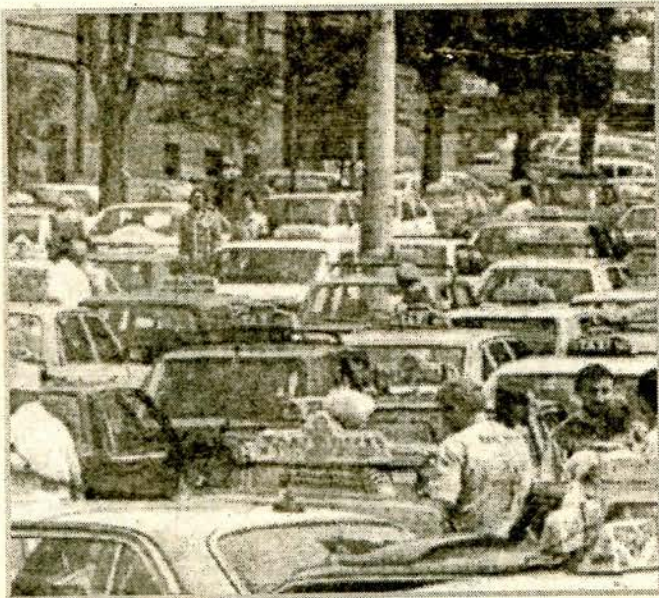
Марија економиста каже да је све теже, факултет је завршила пре пар година. До сада је радила углавном секретарске послове преко омладинске задруге али права шанса до сада јој се није пружила. каже наде је све мање. "Радила сам као секретарица у разним приватним и друштвеним фирмама. Многе од тих фирми су у међувремену пропале. Приватник се труди да те максимално искористи за свој новац. Више му се исплати да запосли некога преко омладинске задруге него да плаћа разне дажбине држави уколико би

Закон по мери власти

По новом закону о запошљавању незапослени ће у року од три месеца морати да прихвате било које радно место које им предложи административни радници Завода за тржиште рада. У наредних шест месеци незапосленима ће бити на располагању било које занимање у струци, без обзира на школску спрему. Што значи да ће они са високом стручном спремом морати да прихвате и радно место које захтева само средњошколску диплому. Након истека девет месеци пријављени на тржишту рада мораће да прихвате било који посао јер ће изгубити статус незапослених а самим тим и здравствено осигурање. Један лекар из Београда неће смете на тај начин да ризикује и да одбије посао у Лапову. Уколико то уради вероватно неће бити запослен као лекар већ као лице са средњом стручном спремом. Административци из тржишта рада ће свакодневно телефонским путем проверавати да ли је незапослени на располагању или је изашао из куће да би радио на црно.

Представници Владе тврде да су месечна издвајања за незапослене енормна и да би нови закон требало да растерети буџет и да смањи незапосленост. Министар Миловановић оптимистички најављује да ће се на тај начин попуњити сва слободна радна места у Србији којих према његовој процени има око 500.000. По новом закону неће бити извлачења па ће незапослени уколико желе да раде или не изгубе социјално осигурање морати да путују и по неколико стотина километара до свог радног места.

Око 25 одсто незапослених чине млади људи, у пуној радној снази, између 30 и 40 година живота. Међу њима је доста оних са факултетском дипломом. Од укупног броја незапослених регистрованих на тржишту рада таквих је 3,2 одсто. Број високошколаца који траже посао из године у годину је већи.

купи себи и нешто за доручак. Под условом да се за доручак издвоји само онај минимум од рецимо тридесет динара то је скоро хиљаду динара месечно. Ако још човек пије кафу изађе и више од тога. Затим мораш пристојно да се обучеш сада готово сви уводе неке стандарде у облачењу. Ми мушкарци и можемо некако да се снађемо али шта је са девојкама. Њима та беда од три хиљаде динара оде само на чарапе а да не причам где су паре за фризера и козметику", каже саговорник и додаје да ће ствар преузети у своје руке и посао покушати да нађе пореко неких познаника дотле ће да ради на црно. За казне које предвиђа нови закон каже да га не плаше јер и тако нема више шта да изгуби.

Незапосленост је прерасла у централно економско, социјално и политичко питање. На тржиште рада сваким даном пристижу нове генерације незапослених, који представљају озбиљну конкуренцију онима који на посао чекају пет и више година. Статистике показују да од укупног броја пријављених људи на тржишту рада више од половине чине они који до сада нигде нису радили.

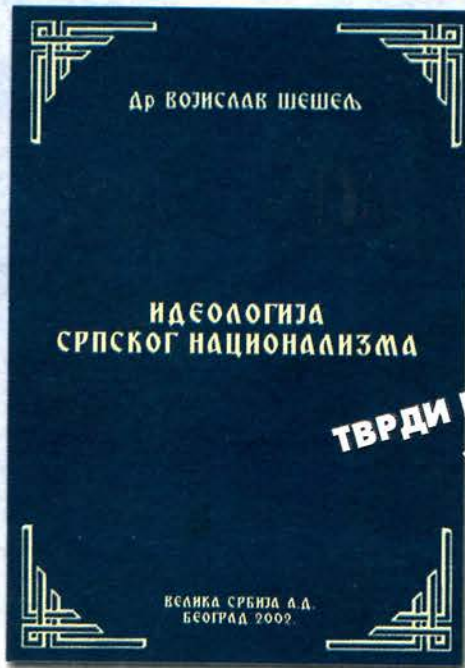
Док остатак света чежњиво гледа ка тржишту радне снаге које би се у великој мери заснивало на партиципацији и које би потискивало супротстављене ставове између радника и послодавца за сада наша земља нема јасну идеју какав би модел политике запошљавања могао да буде примењен у нашој земљи. Упркос све већем броју незапослених остатак света интензивно ради на лансирању разних програма преквалификација. Они који запошљавају више радника имају одређене пореске олакшице, чиме се додатно стимулишу да прошире свој посао. Земље које су успеле успешно да регулишу проблем незапослености успеле су да је сведу на неких 4 одсто. Код нас је било неколико неуспелих покушаја. Слободних радних места је све мање. Предузећа која послују принуђена су да отпуштају раднике а због поштре-

них прописа мало је оних који се одлучују да започну неки приватан бизнис и тако створе нова радна места. Приче о малим и средњим предузећима које треба да извуку српску привреду из колапса далеко су од реалности. Тако је у 2002. години понуђено тек негде око 40.000 радних места, што је за око десет одсто мање него у претходној 2001. години. Нови Закон о запошљавању уместо да регулише област запошљавања унео је додатне конфузије. За незапослене више изгледа као нека претња него као могућност да се дође до посла." Мислим да заправо ми са факултетском дипломом представљамо највећи проблем за надлежне. Број нас на бироу расте а с друге стране стално се прича како су грађани Србије на ниском образовном нивоу", каже Марко и додаје да је он ипак у своје школовање уложио велики труд и неколико година свог живота тако да му не би било свеједно уколико би морао да ради само са средњошколском дипломом. Јелена која разочарана излази од саветника, наводи да једино што успе да уради на тржишту рада то је да овери књижицу и додаје да се каје што није као њени пријатељи отишла негде напоље." Није ни њима у Канади, Енглеској и Аустралији где су отишли лако али с друге стране они су добили прилику да раде. Ја можда не би могла са својом дипломом али вреди покушати. Половина њих које ја знам намеравало је да се после промена врати, онда су одустали, вероватно смо криви ми који живимо овде са својим причама да се овде ништа није променило, али шта да им кажемо када су неке ствари кренуле нагоре. Моја мама је радила 20 година у банци, сада је и она на без посла. Нас четворо живимо од татине плате", каже Јелена.

Посла за незапослене било је једино у предизборним обећањима. Обећавали су их сви почев од Ђинђића па све до Мирољуба Лабуса. У последње време са спровођењем „реформи“ на бироу рада све је већи број оних који су прешли пету деценију живота. У наредном периоду биће отпуштено још око пар стотина хиљада радника. Подаци о прикривеној незапослености су још алармантнији. У наредном периоду, стопа незапослености од 30 одсто могла би да буде драстично надмашена. Оптимисти најављују да ће без посла остати још око 50.000 људи док песимисти тврде да је реч о неколико стотина хиљада људи.

НОВА КЊИГА У ИЗДАЊУ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ТВРДИ ПОВЕЗ
ВИЈАГОРИСАК

У својој најновијој књизи проф. др Војислав Шешелј, на хиљаду страна текста, синтетизује све научне чињенице, филозофске парадигме и теоријске постулате на којима је саздана идеологија српског национализма. Шешелјево дело одликује критички приступ и бриљантна анализа, а аутор се и овде потврђује као ерудита и стрпљив истраживач, који је у току вишегодишњег рада проучио огроман број историјских, лингвистичких, филозофских, социолошких и политиколошких студија, дела водећих научних ауторитета у разним дисциплинама и областима, селекционишући њихове врхунске резултате и доводећи их у хармоничан склад.

Др Шешелј је ову обимну студију довршио проширујући своју претходну монографију **О** Научно и публицистичко дело проф. Лазе Костића. Српски народ је тако добио компактно, систематизовано и комплетно дело у коме су обрађени сви значајни аспекти српског национализма, његова природа, циљеви и систем моралних судова.

Пред нама је први прави уџбеник српског национализма.

ЦЕНА ЈЕДНОГ ПРИМЕРКА ЈЕ 1000 ДИНАРА. ПРАВО ПОПУСТА ОД 50% ИМАЈУ СВИ ЧЛАНОВИ И СИМПАТИЗЕРИ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

КЊИГЕ ИЗ ЕДИЦИЈЕ "САБРАНА ДЕЛА ПРОФ. ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА" МОГУ СЕ КУПИТИ У СЕДИШТУ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ, ТРГ ПОВЕДЕ 3, ЗЕМУН И У СВИМ ОПШТИНСКИМ ОДБОРИМА СТРАНКЕ.

СВЕ ИНФОРМАЦИЈЕ НА ТЕЛЕФОН: 011/316-46-21

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА САЗИВА
ВЕЛИКИ МИТИНГ
СВИХ СРПСКИХ ПАТРИОТА
ИСПРАЋАЈ
ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА
У ХАГ

БЕОГРАД,
23. ФЕБРУАР

ТРГ РЕПУБЛИКЕ
У 18 ЧАСОВА

